ürün

SOSYALİST DERGİ

Kasım 1978 **53**

YIL:5 CİLT:9

TKP PROGRAMI DÂVASI

BURJUVAZİNİN SURATINDA ŞAKLAYAN TOKAT

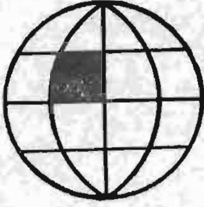
AYLIK DERGİ • YIL: 5 • SAYI: 53 • KASIM 1978 • 20 LİRA

içindekiler

Sahibi: URAL ATEŞER • Yazı İşleri Müdürü: AHMET TAŞTAN • Yönetim Yeri: Nuruosmaniye Cad. Özaydın İşhanı, No: 59-61/2 Cağaloğlu - İSTANBUL • Yazışma ve Havale Adresi: ÜRÜN, PK. 41, Sirkeci - İSTANBUL • Türkiye Dağıtımı: TEMEL DAĞITIM, Himaye-i Etfal Sokak, Orhanbey İşhanı, No: 6, Kat: 1, Daire: 1 Cağaloğlu - İSTANBUL • Dizgi - Baskı: BAŞARAN MATBAASI • Kapak Filmleri: TAB GRAFİK • Kapak Baskı: GÖZLEM BASIMEVİ • **Yurtiçi Abone Koşulları:** Altıaylık 75, Biryıllık 150 Lira • **Yurtdışı Abone Koşulları** (uçakla): F. Almanya - 35 DM, Hollanda - 38 Fl, Belçika - 600 Fr, İngiltere - 9 £, Fransa - 75 Fr, İsviçre - 40 Fr, İsveç - 75 Kron, ABD - 22 $.

Baskı Tarihi: 1 Kasım 1978

Burjuvazinin Suratında Şaklayan Tokat

17 Ekim günü Türkiye Komünist Partisi Programı dâvasının ilk duruşmasında elde edilen başarı, burjuvazinin, gericiliğin suratında bir tokat gibi şakladı.

17 Ekim duruşması neyi gösterdi?

Bu duruşma en başta şunu gösterdi : 58 yıllık politik yaşamının 56 yılında burjuvazinin barbarca yasakladığı bir parti vardır. Bu parti, adıyla sanıyla, Türkiye Komünist Partisi'dir. Bu parti, halkımızın kurtuluş savaşında dimdik ayakta ve en ön saftadır. Halkımızın biricik kurtuluş umudu bu partidedir. Bu partinin bir programı vardır ve halkımıza çıkar yolu yalansız dolansız, dosdoğru, en özlü biçimiyle sadece bu program gösteriyor. Bunun için **Ürün** yayınevi bu programı bastı ve işte bunun için TKP programı ağır cezada yargılanıyor.

Sonra neyi gösterdi 17 Ekim duruşması?

Hıncahınç duruşma salonuyla, postane önlerindeki upuzun telgraf kuyruklarıyla, protesto mektuplarıyla, toplantılarla «bu program bizim onurumuz, budur bizim savaş kılavuzumuz, onu burjuvaziye yem ettirmeyiz» diyen yüzbinlerin kararlılığını. Bunu da gösterdi 17 Ekim duruşması.

Başta İstanbul Barosu Başkanı olmak üzere değişik görüşlerden 50'ye yakın avukat "biz bu programı savunacağız" dediler. Bu duruşma ilerici - demokratik güçlerin gelişen eylem birliğini gösterdi. Elde edilen başarı, gerici-faşist güçlerin yaratmak istedikleri yılgınlık çemberini kırdı. İşçi sınıfını, ilerici-demokratik güçleri yüreklendirdi, onların gücüne güç kattı.

Ve bu duruşma, proletarya enternasyonalizminin, uluslararası dayanışmanın yenilmez gücünü, o engin boyutlarını gösterdi. İngiltere'den, Almanya'dan, Fransa'dan, Belçika'dan sendikacılar, hukukçular, gazeteciler bu duruşma için Türkiye'ye geldiler. Dünyanın dört bir köşesinden ta Dominik'e varıncaya dek «yalnız değilsiniz, sizinle birlikteyiz» diyen dayanışma telgrafları mektupları yağdı. Baskı sayıları onmilyonları aşan gazeteler, dergiler bu duruşmayı yazdı.

Şimdi gericisi, faşisti korkunun telâşı içinde debeleniyor. MHP organı **Hergün** «ilkelerinizden ödün vermedikçe size yaşama hakkı tanımayız» diyor. Böylece bugüne dek komünistlerin, sosyalistlerin, ilericilerin kanına girdiklerini açıkça itiraf ediyor.

Nazlı Ilıcak televizyonda «TKP'ye özgürlük olamaz» diye yırtınıyor. Sonra **Tercüman**'da «nedir bu TKP onu görelim» diyor. Aklısıra en kaba, en bayağı bir tezviratla onu karalamaya kalkıyor. Emekçi halkımız, Türkiye Komünist Partisi'ni kendi günlük yaşamının içinde, fabrikalarda, tarlalarda, işyerlerinde, 1 Mayıs Alanlarında görüyor.

Ilıcak, TKP ile Sovyetler Birliği arasındaki ilişkileri, TKP'nin Sovyetler Birliği ile halkımız arasındaki dostluğu savunmasını, kendilerinin Amerikan emperyalizmiyle aralarında olan efendilik-uşaklık ilişkisi düzeyinde göstermeye kalkıyor. Bir kez Sovyet halkı, şimdi 61. yıldönümünü coşkuyla kutladığımız Büyük Oktobr Devrimi'yle sömürü ve baskıyı tarihin çöplüğüne attı. Bu geçen 61 yılda sadece büyük maddî kazanımlar değil, aynı zamanda büyük moral kazanımlar da elde etti. Sovyet halkı efendilerden olduğu kadar uşaklardan da nefret eder. Sovyet halkı için geçerli tek şey, dostluk, kardeşlik, yoldaşlıktır.

Nazlı Ilıcak TKP'nin ulusal bir parti olmadığını söylüyor. Türkiye Komünist Partisi ulusal kurtuluş savaşının ateşleri içinde doğdu. O zaman sizin gibiler Amerikan, İngiliz mandasını savunur, kaçacak delik ararken, işgal ordularına karşı ilk savaş bayrağını komünistler açtı. İngiliz cephaneliklerini basan Affan Hikmet'leri, Kütahya'da Gönüllü Halk Alayı'nı kuran Topçu İsmail Hakkı'ları kimse silemez Türkiye halkının şanlı savaş tarihinden.

Türkiye Komünist Partisi'nin programında yazıyor, NATO'dan çıkılsın, topraklarımızdaki ölüm üsleri sökülüp atılsın, yeraltı ve yerüstü zenginliklerimize sahip çıkalım diye. Nazlı Ilıcak gibileri ise NATO'ları, ikili kölelik anlaşmalarını, topraklarımızdaki atom harmanlarını, emperyalist petrol şirketlerini savunuyor. Şimdi sormak gerek : Kimmiş uşak?

«Türkiye'de hele seçim sisteminde değişiklik yaparak baraj konulması gibi bir tedbir alınmadan, TKP'ye özgürlük tanımak bağımsızlığımızı tehlikeye düşürecektir» diye yazıyor Ilıcak. Seçim, oy, parlamento diye mangalda kül bırakmayanlar daha şimdiden böylesine korkuyorlar TKP'nin halkımız üzerinde yarattığı sevgiden, saygınlıktan.

Ilıcak bir yandan da öteki sosyalist partileri gösteriyor, «onlar zaten komünist, hem öteki sosyalist partiler TKP kadar Sovyetler Birliği'ne bağlı değil» diyor. Bir yandan TKP ile öteki sosyalist partilerin arasına kama sokmaya kalkıyor, bir yandan da Aybar'ı, Maocuları savunuyor. Bir başka **Tercüman** yazarı, Rotary Klüb'ün Türkiye'deki temsilcilerinden Prof. Armaoğlu aynen şöyle diyor : «Türkiye'yi ekonomisi ve politikası ile sosyalist ülkelere ve Doğu'ya sürüklemeye çalışan bugünkü hükümet için, Batı'yı tercih eden Marksist-Leninist Çin iyi bir örnektir.»

AP'nin kalemşorları her yolu deniyor, «sosyalist olacaksanız Maocular gibi olun» diyor açık açık.

Yine aynı Tercüman'ın sözümona Anayasa profesörü Orhan Aldıkaçtı «TKP'ye özgürlük olamaz» diye fetva vermeye kalkıyor. 12 Mart öncesinde devrimcilik oynamaya kalkan, ömrü boyunca her kılığa giren yıllanmış doçent Mukbil Özyörük **Tercüman**'da Türkiye Komünist Partisi üzerindeki yasak kalkarsa, «biz o zaman Batılı anlamda liberal bir demokrasi istemiyoruz» diyor.

Öte yandan iktisattan sonra politikaya merak sardığı anlaşılan Hayri Ürgüplü **Milliyet**'te Sertel'in kurulduğu sütunlardan akıl öğretmeye yelteniyor, izlediği katı yöntemler komünist partilerinin yasallaşma süresini uzatıyor, diyor. Sovyetler Birliği'ne yakın olmayın, proletarya enternasyonalizminden, proletarya diktatörlüğünden vazgeçin, Kıbrıs konusunda katılığı bırakın, diyor ve ekliyor : «Ancak seçmen karşısına çıkıp oy isteyecek bir partinin TKP programında belirtilen sloganlarla başarıya ulaşması günümüzün koşullarında pek olası gözükmemektedir.» Hangisine inanalım, daha şimdiden TKP'ye karşı seçim barajı konulmasını isteyen Bayan Ilıcak'a mı, yoksa Bay Ürgüplü'ye mi?

Burjuvazinin değişik sözcülerini kendi homurtularıyla, mırıldanmalarıyla başbaşa bırakıp yaşamın hiç durmadan doğruladığı bir gerçeği vurgulayalım : «Bir kez ilkelerden ödün vermeye başladın mı, sonunda kafa gider, saç kalır elde.»

Komünistler bu gerçeği mıh gibi akıllarında tutuyorlar. Bilen yoldaşın TKP Konferansı'nda belirttiği gibi, «burjuvazi, gericilik, bize değil özgürlük, nefes, su bile vermez.»

Türkiye Komünist Partisi en başta kendi gücüyle 56 yıllık yasak duvarını kırıp atacaktır. İşçi sınıfımızın, halkımızın savaşlarıyla, proletarya enternasyonalizminin o engin desteğiyle, kendi yaşam kaynağı olan ilkelerinden en küçük bir ödün bile vermeden özgürlüğünü burjuvaziden koparıp alacaktır.

17 Ekim duruşması dosta düşmana bu gerçeği bir kez daha gösterdi. Şimdi sıra 28 Aralık'ta.

HAYDİ UNUTMAYALIM BU DAYANIŞMAYI!

ürün

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Bildirisi

«Ülkemiz çetin günler yaşıyor. Emperyalizmin askersel, politik, ekonomik baskıları yoğunlaşıyor. Faşist saldırılar her geçen gün daha da kanlı boyutlar alıyor. Halkımızın, yurdumuzun üzerine yürüyen iç ve dış tehlike ağırlaşıyor. Amerikan emperyalizmi, topraklarımızdaki saldırı üslerini, nükleer silah depolarını, casusluk merkezlerini daha da etkinlikle çalıştırmayı Türkiye'ye dayatıyor. Ulusal zenginliklerimizin kamulaştırılması istemine zorbalıkla karşı çıkıyor. Bu emperyalist baskıların amacı, NATO'nun Güneydoğu kanadını güçlendirmek, ABD'nin Ortadoğu'daki konumlarını pekiştirmek, Türkiye üzerindeki politik, askersel, ekonomik çıkarlarını korumak ve özellikle Türkiye'nin Sovyetler Birliği ile, sosyalist ülkelerle gelişen ilişkilerini baltalamaktır. Emperyalizmin bu saldırgan stratejisi, halkımız için, bölge ve dünya barışı için büyük bir tehlikedir.

Hükümet, ABD emperyalistlerinin, NATO egemen çevrelerinin baskılarına boyun eğiyor. Bununla birlikte emperyalizm, Uluslararası Para Fonu, CİA ülkemizde faşist tırmanışı körüklüyor, faşizm seçeneğini yedekte tutuyorlar. Faşist Milliyetçi Hareket Partisi sıkıyönetim istiyor. Böylece kanlı saldırılarını sıkıyönetime gerekçe hazırlamak için yoğunlaştırdığını açığa vuruyor. Amerikan emperyalizminin, işbirlikçi burjuvazinin vurucu, terörcü gücü MHP hükümeti sıkıyönetime zorluyor. Bundan amacı, orduyu kışkırtmak, ilerici güçlerin, işçi hareketinin üstüne hükümet eliyle orduyu sürmek, bu ortamdan yararlanmak ve erke gelmektir.

CHP ağırlıklı hükümet, faşist güçlerin uyguladığı bu kanlı senaryoya, her gün gencecik insanların vurulup öldürülmesine seyirci kalıyor. Faşist partinin, faşist vurucu örgütlerin üstüne gitmemekle, emperyalizme ödün vermekle, bunalımın yükünü emekçilerin sırtına yükleme politikasıyla desteklerini yitiriyor.

Yine aynı Tercüman'ın sözümona Anayasa profesörü Orhan Aldıkaçtı «TKP'ye özgürlük olamaz» diye fetva vermeye kalkıyor. 12 Mart öncesinde devrimcilik oynamaya kalkan, ömrü boyunca her kılığa giren yıllanmış doçent Mukbil Özyörük **Tercüman**'da Türkiye Komünist Partisi üzerindeki yasak kalkarsa, «biz o zaman Batılı anlamda liberal bir demokrasi istemiyoruz» diyor.

Öte yandan iktisattan sonra politikaya merak sardığı anlaşılan Hayri Ürgüplü **Milliyet**'te Sertel'in kurulduğu sütunlardan akıl öğretmeye yelteniyor, izlediği katı yöntemler komünist partilerinin yasallaşma süresini uzatıyor, diyor. Sovyetler Birliği'ne yakın olmayın, proletarya enternasyonalizminden, proletarya diktatörlüğünden vazgeçin, Kıbrıs konusunda katılığı bırakın, diyor ve ekliyor : «Ancak seçmen karşısına çıkıp oy isteyecek bir partinin TKP programında belirtilen sloganlarla başarıya ulaşması günümüzün koşullarında pek olası gözükmemektedir.» Hangisine inanalım, daha şimdiden TKP'ye karşı seçim barajı konulmasını isteyen Bayan Ilıcak'a mı, yoksa Bay Ürgüplü'ye mi?

Burjuvazinin değişik sözcülerini kendi homurtularıyla, mırıldanmalarıyla başbaşa bırakıp yaşamın hiç durmadan doğruladığı bir gerçeği vurgulayalım : «Bir kez ilkelerden ödün vermeye başladın mı, sonunda kafa gider, saç kalır elde.»

Komünistler bu gerçeği mıh gibi akıllarında tutuyorlar. Bilen yoldaşın TKP Konferansı'nda belirttiği gibi, «burjuvazi, gericilik, bize değil özgürlük, nefes, su bile vermez.»

Türkiye Komünist Partisi en başta kendi gücüyle 56 yıllık yasak duvarını kırıp atacaktır. İşçi sınıfımızın, halkımızın savaşlarıyla, proletarya enternasyonalizminin o engin desteğiyle, kendi yaşam kaynağı olan ilkelerinden en küçük bir ödün bile vermeden özgürlüğünü burjuvaziden koparıp alacaktır.

17 Ekim duruşması dosta düşmana bu gerçeği bir kez daha gösterdi. Şimdi sıra 28 Aralık'ta.

HAYDİ UNUTMAYALIM BU DAYANIŞMAYI!

ürün

"Sağa da, sola da karşı olmak" politikasıyla giderek demokratik güçlere yönelik baskı yöntemleri uyguluyor. Anti-komünizme yöneliyor. Demokratik güçlerle arayı daha da açıyor. Bütün bunlar faşist tehlikeyi artırıyor.

Türkiye Komünist Partisi, daha bu hükümet kurulduğu gün, onun niteliğini açıklamıştır. Sorunların üstesinden ancak anti-emperyalist, anti-faşist programı olan, ulusal-demokratik güçlerden oluşan bir hükümetin gelebileceğini vurgulamıştır. Gelişmeler Türkiye Komünist Partisi'nin bu görüşünü doğruluyor. Ülkemizde Amerikan emperyalizminin, NATO'nun baskılarını geriletecek, "faşizme dur" diyecek, yerli - yabancı tekellerin sömürüsünü gemleyecek güçler vardır. Türkiye Komünist Partisi ulusun gerçekten ilerici bütün güçlerinden geniş bir ulusal demokratik cephe birliği kurma savaşında bütün engelleri aşacaktır. Burjuvazinin anti-TKP politik, ideolojik saldırılarını yenilgiye uğratacaktır. Hiçbir yasaklama, TKP'nin anti-emperyalist, anti-faşist eylem birliğinde öteki demokratik güçlerle omuz omuza yer almasını engelleyemez.

Faşizme geçit vermeyecek güç, halkın örgütlü, yığınsal savaş birliğidir. İşçi sınıfının, emekçilerin, onların örgütlerinin savaşları, eylemleri emperyalist baskıları, faşist tırmanışı geriletecek, yenilgiye uğratacaktır. Böylesi bir ortamda faşist teröre karşı can güvenliğini sağlamak, demokratik hakları korumak görevini işçi sınıfı, halkımız kendisi üstlenecek, bunun için örgütlenecek, yeni savaş örgütleri kuracaktır.

Askersel diktatörlük çağrısı yapan faşist Milliyetçi Hareket Partisi ve tüm yan örgütleri kapatılmalıdır. Faşist yasalar kaldırılmalı, anti-demokratik koğuşturmalar durdurulmalıdır. Yurdumuzda bir tek Amerikan askerine yer yoktur. Amerikan, NATO üslerine el konulmalıdır. Yeraltı, yerüstü zenginliklerimiz devletleştirilmelidir. Yığınsal işten çıkarmalara, ücretlerin dondurulmasına son verilmelidir.

Bu ulusal görevlerin karşısında eylem birliğinden yan çizenler tarihin önünde hesap vermekten kurtulamazlar. Sosyalist partilerin, sendikaların, yığın örgütlerinin yöneticileri, CHP'nin sola açılan kanadının sözcüleri, yurtsever saylavlar, aydınlar, subaylar böylesine bir sorumlulukla karşı karşıyadırlar.

Tüm ulusal - demokratik güçler, tek savaş cephesinde birleşiniz!»

5 Ekim 1978

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

(TKP'nin Sesi Radyosu, 5 Ekim 1978)

TKP MK GENEL SEKRETERİ İ. BİLEN'İN BAŞBAKAN VE CHP GENEL BAŞKANI BÜLENT ECEVİT'E MEKTUBU

«Sayın Başbakan ve CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit,

Anayurdumuz, 42 milyon halkımız, çok ağır, çok çetin, kanlı günler yaşıyor. Halkımızın ulusal çıkarlarını, öteden beri ayaklar altına alan, emperyalizme satan en gerici güçler anayurdumuzu bir iç savaşa sürüklemek çabası içindedir. Bununla onlar, halkımızın en başta Amerikan emperyalizminin, NATO'nun boyunduruğundan kurtulmak, ulusal bağımsızlığımızı, egemenlik haklarımızı geri almak, dünyada ve bölgemizde barış ve güvenliği sağlamak, ileri, demokratik bir düzene kavuşmak, sosyalizme gitmek savaşını kırmak istiyor.

Böylesi bir durumda, partiniz, hükümetiniz tarihsel bir sorumlulukla karşı karşıyadır. Bu nedenle ,partim adına Size can alıcı, güncel başlıca sorunları belirtmeyi zorunlu görüyorum.

Partiniz CHP, seçimlere öteki burjuva partilerinden ayrımlı bir programla girdi. Bu programda bir dizi vaatler yer alıyordu. Halkımız, bu istemlerinin gerçekleşeceği umuduyla CHP'ne oy verdi.

Bugün ne görüyoruz. Olaylar ferman dinlemez. Hükümetiniz 9 aydır işbaşındadır. Halka verdiğiniz sözlerle yapılan işler birbirinin tam tersi olarak ortaya çıkıyor.

Bugün CHP'nin sözünü ettiği barış ve ulusal çıkarları savunma politikasından geriye ne kalmıştır? CHP ağırlığındaki hükümet NATO'ya, Amerikan emperyalizmine bağımlılık politikasını sürdürüyor. Üstelik her geçen gün emperyalist dayatmalarla bulunduğu konumlardan bile geriliyor. "Sovyetler Birliği'nden Türkiye'ye tehlike gelmiyor" dediniz. Ama nükleer silah depolarını, Amerikan saldırı üslerini, üstelik meclislere bile götürmeden açıyorsunuz, öteki hükümetler gibi anayasayı çiğniyorsunuz. İmzaladığınız Türk - Sovyet ortak Siyasal Belgesi'ne aykırı davranıyor, bölgemizde barışın ve yumuşamanın çıkarlarıyla ters düşüyorsunuz. TKP, NATO'dan çıkılmasını, Amerikan, NATO üslerinin kapatılmasını ve silahsızlanmaya gidilmesini istiyor, bunun için savaşıyor.

CHP, faşizme karşı olduğunu bir çok kez açıkladı. Ama ağırlıkta olduğunuz hükümet, faşist tırmanışın yığınların eylemleriyle önlemek yerine, kanlı saldırılara seyirci kalıyor. Egemen güçler hükümetin eliyle ilerici güçlerin ulusal bağımsızlık ve demokrasi savaşımını ezmek istiyor. Kürt halkına karşı yürütülen baskı, zorla özümseme politikasına TKP karşıdır, özellikle son provokasyonları şiddetle protesto ediyor. 800'e yakın yurttaşın ölümüne yol açan kanlı terörün baş suçlusu faşist MHP ve yan örgütleri dururken, hükümetinizin valileri ilerici, yurtsever, de-

mokratik örgütleri kapatıyor. Ama devlet aygıtını faşistlerden arındırmak, kontrgerillayı dağıtmak yoluna gitmiyorsunuz. Kanlı saldırı yalnız komünistleri, sosyalistleri değil, CHP'ni de ateş altına alıyor. ABD emperyalizminin güdümündeki faşist tırmanış partiniz ve hükümetiniz için de tehlikedir. Şili ve bir çok ülkenin deneyi ortadadır. Parti yönetiminiz, iç savaş çığlıkları atan Türkeşlere, Elverdilere, Türünlere karşı işçi ve emekçi sınıflarla, komünist, sosyalist ve öteki demokratik güçlerle birleşeceğine, eli kanlı AP ile işbirliğine yöneliyor. "Ak günler" dediniz, halkımız kanlı günler yaşıyor. TKP, iç savaşı önlemenin biricik yolunu ulusal demokratik cephenin gerçekleştirilmesinde, halkın örgütlü savaşıyla faşist yuvaların dağıtılmasında, MHP'nin kapatılmasında, devlet aygıtının faşistlerden arındırılmasında görüyor. Bunun üzerinde direniyor.

Siz demokratik özgürlüklerden, anti-demokratik yasaların kaldırılmasından yana olduğunuzu bir çok kez açıkladınız. Ama parti yönetiminiz, her geçen gün demokratik özgürlük istemlerine kulak tıkıyor. TKP'nin programını yayınladıkları için Ürün yayınları sorumlusunu, öteki demokratik düşünceli kimseleri hükümetinizin savcıları, mahkemelere veriyor, faşist 141, 142'nci maddeler Sizin hükümetinizin döneminde yoğunlukla uygulanıyor. Bu uygulamalara "yasal zorunluklarla", "meclis aritmetikleriyle" özür bulmak olanaksızdır. Partinizin genel sekreterinin son Çanakkale konuşması, CHP yönetiminin giderek koyulaşan anti-komünizme sürüklendiğini açıkça gösteriyor. Böylece insan haklarını, demokratik özgürlükleri çiğniyorsunuz. TKP, partimizin programını yayınlayanlar üzerindeki yargılamanın durdurulmasını ve partimizin tüm yasal haklarının eksiksiz tanınmasını, tüm anti-demokratik yasaların kaldırılmasını, bütün demokratik, yurtsever, sosyalist parti ve örgütlerle basın organları üzerindeki baskılara son verilmesini istiyor.

CHP, seçimlerde halka, emekçilere "genlik getirmekten", "hakça bir düzen" kurmaktan söz etti. Ama emperyalist tekellerin dayatmalarına boyun eğen hükümetiniz, yaşamı emekçilere, halkımıza cehennem etti. İşbirlikçi, tekelci patronlar, onbinlerce işçiyi sokağa atıyor. İşsiz orduları milyonları aşıyor. Enflasyon, devalüasyon burgacı, hergün emekçilerin, halkın lokmasından parçalar alıp götürüyor. Partinizin başını çektiği hükümet, "toplumsal anlaşma" adı altında işçilerin ücretlerine, demokratik sendikal kazanımlarına elatıyor. Küçük köylü yığınları taban fiyat politikasıyla yıkıma sürükleniyor. Hükümetiniz bunalımın bütün yükünü işçi sınıfının, emekçilerin sırtına yüklüyor. Bu ağır koşullardan, yerli-yabancı tekellerin dışında kalan burjuvazi de büyük bir zarar görüyor. Hükümetiniz halka genlik yerine yoksulluk, bir avuç tekelciye, vurguncuya ise sınırsız kâr kapılarını açtı. TKP, işçi sınıfının politik, sosyal, ekonomik,

tüm demokratik haklarının elde edilmesi, köylünün ağanın ezgisinden kurtulması, toprağa kavuşması, tüm halkın mutluluğu için savaşıyor.

Bütün olaylar, bütün veriler parti yönetiminizin, halkın geniş yığınlarının nefretini kazanmış olan, eli kanlı Demirellerin, Türkeşlerin paraleline sürüklendiğini gösteriyor. Gerici, faşist karması hükümetlerden farkınız ne kalıyor? Halk bunu soruyor.

TKP, Amerikan emperyalizminin barışı kundaklama, Türk - Sovyet ilişkilerini baltalama girişimlerine, faşist tırmanışa, işsizlik ve pahalılığa karşı savaşıyor. Halkımızın, geniş emekçi yığınların savaş birliğini kurmaya çalışıyor. TKP bu yönde atılacak her türlü ileri adımı destekleyecektir.

Sizi halka verdiğiniz sözleri tutmaya çağırıyoruz.»

13 Ekim 1978

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen

(TKP'nin Sesi Radyosu, 20 Ekim 1978)

★

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL YÖNETİM KURULU'NA

«Sayın TİP'li arkadaşlar,

TKP Merkez Komitesi, bütün Türkiye komünistleri adına, TİP üyesi altı gencin faşist komandolarca öldürülmesini, bu barbarlığı nefretle protesto eder.

Bu kanlı saldırı karşısında partinizle, bütün TİP üyeleriyle dayanışma içinde olduğumuzu bildiririz. Derin acınızı devrimci duygularla paylaşır, savaşta düşen gençlerin ailelerine başsağlığı dileriz. İşçi sınıfının, halkımızın savaş birliği faşizme geçit vermeyecektir.

Devrimci selamlarımızla.»

11 Ekim 1978

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen

★

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ
MERKEZ KOMİTESİ BİLDİRİSİ

«Amerikan - Çin askersel-politik ışbirliği dünyada, bölgemizde barışı tehlikeye sokacak, yumuşama sürecini baltalayacak, ül-

kemizin ulusal güvenliğini sarsacak doğrultuda yoğunlaşıyor. Amerikan - Çin işbirliği nükleer kırım silahlarının yasaklanmasına, sınırlandırılmasına karşı duruyor. Bu, insanlığın geleceği için büyük bir tehlike yaratıyor.

Bu serüven ortaklığı sosyalist dünya sistemine, komünist, işçi ve ulusal kurtuluş hareketine karşı yöneliktir. Pekin hegemonyacıları, Sovyetler Birliği'ne, öteki sosyalist ülkelere karşı yürüttükleri savaşta zayıf olan konumlarını Amerika ve NATO'ya yaslanmakla güçlendirmeyi deniyor. Amerikan emperyalizmi de, Afrika, Asya, Yakın ve Uzak Doğu'daki çıkarlarını koruma, silahsızlanma görüşmelerinde Sovyetler Birliği'ne karşı şantaj yapmak için Pekin'i "koz" olarak kullanıyor. Böylesi bir Pekin-emperyalizm-gericilik ekseninin kurulması bir dünya savaşı tehlikesini artırıyor. Günümüzde Çin yönetimi, soysuzlaşmasında yeni bir aşamaya, Amerikan emperyalizmiyle tam bir kenetlenme aşamasına girmiştir.

Hua-Guo-Feng'in Balkanlar'daki gezisi bölgemizde barış, halklar arası dostluk ve işbirliği ilişkilerini baltalamak amacıyla yapılmıştır. Pekin'in Türkiye üzerindeki hesapları, Türk - Sovyet ilişkilerini bozmayı ve kendilerine bağlı gurupları desteklemeyi amaçlıyor.

Ülkemizde doğrudan doğruya Pekin'in örgütlediği, beslediği Maocu guruplar Amerikan emperyalizminin işbirlikçileriyle, en gerici faşist güçlerle bütünleşmişlerdir. Türkiye'de Maoculuk çürüme-kokuşma sürecinde yeni bir aşamaya girmiştir. Onlar ülkemizde, Çin'in Amerika'yla ve dünya gericiliğiyle oluşturduğu eksenin saldırgan, kanlı militanlığını yapıyorlar. Maocular Amerikan üslerinin Sovyetler Birliği'ne, komşu halklara karşı güçlendirilmesini, emperyalizme, NATO'ya bağımlılığı, silahlanma yarışını savunuyor, Türk-Sovyet ilişkilerinin gelişmesine, hükümetin bu yolda attığı adımlara azgınlıkla saldırıyor. Onlar, yüzlerce yurtseverin kanına girmiş olan faşist MHP ve Ülkü Ocaklı komandolarla kolkola giriyor. Başta TKP üyelerine ve tüm ilerici güçlere yalanla, demagojiyle, kan ve kurşunla saldırıyor. Maocuların bu saldırıları, onların yalıtlanması ve bunalımlarının derinleşmesiyle atbaşı gidiyor. Değişik Maocu guruplar arasındaki çatışmalar birbirini öldürmeye kadar varıyor. Egemen çevreler, CİA ve MİT Maocuları gizli ve açık yollardan politik ve maddesel yardımla destekliyor. Maocular halkımızın baş düşmanları arasında emperyalistlerle ve faşistlerle yanyana yer alıyor.

TKP, Amerikan emperyalistlerinin, Pekin yayılıcılarının baltalamaya çalıştıkları dünya barışının güçlendirilmesi, Nötron bombasının yasaklanması, silahsızlanma, bölgemizin ve topraklarımızın her türlü nükleer silahlardan arındırılması için savaşıyor. Türkiye'nin NATO'dan çıkmasını, Amerikan üslerinin sö-

külmesini, başta Sovyetler Birliği olmak üzere tüm komşu ülkelerle dostluk ve işbirliği ilişkileri kurulmasını vargüçle savunuyor. TKP emperyalizme, işbirlikçi gerici, faşist güçlere, Pekin hegemonyacılarına ve onların ülkemizdeki uzantılarına karşı aralıksız bir savaş veriyor. Barıştan, ulusal bağımsızlıktan ve demokrasiden yana bütün örgütleri, güçleri bu savaşta eylem ve cephe birliğine çağırıyor.»

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

25 Eylül 1978

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 25 Eylül 1978)

ÇİN'İN EMPERYALİZMLE KENETLENMESİ BARIŞA KARŞI YÖNELİKTİR (2)

«Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin 25 Eylül günlü bildirisi, işçi sınıfı, ilerici güçler, silahlanmaya ve harp kışkırtıcılığına karşı barıştan yana olan tüm emekçiler arasında geniş yankılar uyandırdı. Bu bildiri, faşizmin tehlikeli boyutlar aldığı, gericiliğin iç savaşı körüklediği bir dönemde, her gün yeni yeni kurbanlar alan terörün kanlı militanlığını yapan Maocu karşı devrimcileri demaske ediyor, Maoculuğa karşı savaşın silahlanmaya, harp kışkırtıcılığına karşı barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm savaşından ayrı ele alınamayacağını somut bir biçimde vurguluyor.

TKP MK bildirisinde, "Ülkemizde doğrudan doğruya Pekin'in örgütlediği, beslediği Maocu gurupların, Amerikan emperyalizminin işbirlikçileriyle, en gerici faşist güçlerle bütünleştiği" belirtiliyor. Memleketteki gelişmeler bu gerçeği doğruluyor. Şöyle ki, Maocu-faşist işbirliğini görmek için **Hergün** ile **Tercüman** gazetelerine bir göz atmak yeterlidir. Faşizme tırmanan tekelci güçlerin borazanlığını yapan bu gazeteler her sayısında Maocuların içi karanlık **Aydınlık** gazetesine geniş yer ayırıyorlar. Zaten Maocu gurubun günlük çıkarabildiği bu gazetenin sermayesini tekelci burjuvazi sağlıyor. Perinçek gibi provokatörlerin kümelendiği bu Maocu gazete, tüm haber istihbaratını **Tercüman** kaynaklarına dayandırıyor. Maocu gazeteyi doğrudan doğruya **Tercüman** gazetesi basıyor.

Gerici-Maocu-faşist işbirliğinin somut örneklerini bu halk düşmanı güçlerin Düzce'de ortaklaşa düzenledikleri toplantıda gördük. Faşist MHP, MSP ve Maocuların katıldığı bu toplantıda konuşan Pekin çömezleri, ilerici basına ateş püskürdüler, **Tercüman** ve **Hergün** gibi gericiliğin ve faşizmin borusunu öttüren gazeteleri ilerici olarak tanıtmaya kalkıştılar. (**Halkın Kurtuluşu**, 14 Ağustos 1978)

Maocular faşistlerle kolkola girdiler ve MİT'in, CİA'nın direktifleri doğrultusunda 1 Mayıs mitingini kana boyadılar. Yalnız son bir yıl içinde Maocu-faşist-komando işbirliğinin kanına girdiği yurtseverlerin sayısı 400'ü aştı Maocular, izleyegeldikleri ihanet politikalarına en son halkayı Düzce'de eklediler. İlerici Gençler Derneği üyesi Önder Alkan'ı öldürdüler.

Maocuların faşistlerle, gerici günlerle işbirliğini belgeleyen başka bir olay da, **Orta Doğu** adındaki faşist gazetenin 26 Ağustos günlü sayısında Zekeriya Beyaz adındaki faşistin yazısıdır. "Komünistler erke gelirse ne olur?" diye sorduğu soruya bu faşist daha sonra, "Milliyetçiler" dediği faşistlerle birlikte Maocuların da ezileceğini söyleyerek yanıt veriyor ve böylece ilerici - demokratik güçlere ve komünistlere karşı faşist - Maocu işbirliğinin anti - komünizm temelinde yürütüldüğünü açığa vuruyor. Nitekim TKP MK'nin 25 Eylül günlü bildirisinde de önemle belirtildiği gibi, Maocularla faşistleri birleştiren platform, TKP düşmanlığı ve Türk - Sovyet ilişkilerini baltalamaktır. Maocular başta TKP üyelerine yalanla, demagojiyle, kan ve kurşunla saldırıyorlar. **Aydınlık** gazetesi (29 Mayıs 1978) 1 Mayıs dev gösterisinde "TKP'ye özgürlük!" diye haykıranlar hakkında soruşturma yapmadığı için Başbakan Ecevit'i eleştiren Feyzioğlu'nu övüyor. Bu azılı gerici, anti - komünist Feyzioğlu hükümet içinde 9 ay süreyle faşistlerin, gerici güçlerin temsilciliğini yaptıktan sonra hükümeti zor durumda bırakmak amacıyla istifa etti. Maocular TKP'nin anti - faşist, anti - emperyalist tek cephe çağrısına karşı çıkanların başında geliyorlar. **Aydınlık** gazetesi 3 Nisan günlü sayısında yayınladığı bir yazıda, TKP'nin Konya Konferansı'na, Ulusal Demokratik Cephe çağrısına açıkça cephe aldığını, TKP'ye çamur atmak için her sahtekarlığa başvurmakta kararlı olduğunu belgeledi.

Maocuların başvurdukları yöntemlerden biri, TKP ile ilerici demokratik güçlerin arasına kama sokmak, TKP ile CHP'yi karşı karşıya getirmektir. Babası Türkiye'nin belli başlı toprak ağalarından biri olan Perinçek adındaki ajan, TKP ile CHP'yi karşı karşıya getirmek için çok çabaladı. TKP'nin CHP'ye sızdığı yolundaki yalanlarla CHP'nin TKP'ye, Sovyetler Birliği'ne karşı düşmanca bir tutum almasını istedi. (**Aydınlık**, 10 Mayıs 1978)

Maoculuğun temelinde anti - Sovyetizm yatıyor. Türk Maocuları ülkemizde Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler arasındaki işbirliğini sürekli torpillemeye çalışıyorlar. **Aydınlık** gazetesi (24 Haziran 1978), Ecevit'in Moskova gezisini ve bu gezi sırasında imzalanan anlaşmaları olumlu karşılayan herkese karaçaldı. Bu anlaşmaları işçi sınıfına, geniş emekçi yığınlarına maletmek için savaşan TKP'ye ağız dolusu küfürler savurdu. Maocular, anlaşmaların karşılıklı yarar temeline dayanması gerçeğini gizlemeye çalışıyorlar. Bu amaçla, sahtekarlığa başvuruyorlar. Bunlar iki ülke arasındaki dostluğun gelişmesine karşı

cephe alıyor, barış içinde yanyana yaşama ilkesinin uygulanmasını torpillemeye yelteniyorlar. Maocular, "Dördüncü ordu Sovyet sınırına" diyerek, Türk - Sovyet işbirliğine karşı böylesine küstahlaştılar. Türk - Sovyet işbirliği ve imzalanan anlaşmalar, bölgemizde ve dünyada barış ve güvenliğin, silahsızlanma yolunda girişimlerin güçlenmesine önemli katkıda bulunuyor. Emperyalizme karşı ulusal bağımsızlık, gericiliğe, faşist tırmanışa karşı demokrasi ve özgürlük için savaşın olanaklarını genişletiyor. İşçi sınıfına, halkımıza güç kaynağı oluyor. Durum böyle iken bu işbirliğine, bu anlaşmalara karşı çıkmak, halk, barış, özgürlük düşmanlığı değil de nedir? Sadece bu olgu, Maocuların halkımızın baş düşmanları arasında emperyalistlerle ve faşistlerle yanyana yer aldığını doğrulamaya yeter de artar bile.

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin bildirisinde, "Maocular, Amerikan üslerinin Sovyetler Birliği'ne, komşu halklara karşı güçlendirilmesini, emperyalizme ve NATO'ya bağımlılığı, silahlanma yarışını savunuyorlar" deniyor. Türk Maocularının Ege Denizi'ni bir NATO gölü haline getirmek için çırpınmaları, bu tezi doğruluyor. Maocular, topraklarımızdaki Amerikan ve NATO üslerinin kalmasını, bunların Sovyetler Birliği'ne karşı daha da güçlendirilmesini istiyorlar. Bunlar, gelişen anti - Amerikan, anti - NATO savaşın karşısında yer alıyorlar. İlerici Gençler Derneği'nin örgütlediği ve tüm ilerici - demokratik örgütlerin desteklediği **Ulusal Bağımsızlık Haftası** miting ve gösterilerine Maocuların faşist komandolarla birlikte saldırması bunun somut örneğidir.

Maocular, emperyalizmin Türkiye'de izleyegeldiği harpçilik ve yayılma konumlarını güçlendirme planında uğursuz görevler yükümlenmişlerdir. Bunlar, Amerikan emperyalistlerinin ve yerli işbirlikçilerinin Türkiye'nin Doğu illerinde, Kürdistan'da harp ocakları açma provokasyonlarında rol alıyorlar. Din ve mezhep ayrılıklarını körüklüyor, aşiret kavgalarını kızıştırıyor, böylelikle Kürt halkının uyanışını ezmeye, Kürt ile Türk halklarının emperyalizme karşı savaş birliğini kırmaya çalışan güçlerin elinde maşalık görevini yerine getirmiş oluyorlar. Son zamanlarda Doğu illerinde yoğunlaşan kanlı kırım olaylarının ardında Maocu faşist komando güruhunun bulunduğu gerçeği resmi ağızlarca açıklanmıştır.

Maocuların işçi hareketinin birliğini parçalama yönündeki çabalarını burada sıralamakla bitiremeyiz. Bunların saldırılarının sivri ucu, işçi hareketi içinde, sınıf ve demokratik yığın sendikacılığı ilkesinin yerleşmesini savunan, işçilerin demokratik, sendikal, sosyal, politik ve ekonomik istemleri için ödünsüz bir savaş yürüten sendikalara, Maden-İş'e yönelmiştir. Maocular, Maden-İş Sendikası'nın MESS patronlarına karşı verdiği yiğit direnişi kırmak için çalıştılar. Yığın ile sendika yönetimini birbi-

rine düşürmek ve böylece grevi amacından saptırmak için yalana, sahtekarlığa, demagojiye başvurdular. Maocular bugün de Maden-İş'e karşı yoğun bir karalama kampanyası yürütüyorlar. Maden-İş Sendikası'nı TKP'yle özdeşleştirmeye çalışıyor, polis hafiyeliği yapıyorlar. (**Aydınlık**, 24 Nisan 1978)

Örneğin, Seydişehir'de Maocular ardarda çağrılar yaptılar. (**Aydınlık**, 15 Eylül 1978). İşçileri Maden-İş Sendikası'ndan koparmak için türlü provokasyonlar tezgahladılar. Maden-İş'i güçten düşürmek için açık saldırıdan sahte belge yöntemine kadar her yolu denediler. Ama amaçlarına ulaşamadılar. Maden-İş faşist barajları kırdı. Seydişehir'de üye sayısını 5 binin üstüne çıkarmayı başardı. Bütün bunlar neyi gösteriyor? TKP MK'nin bildirisinde de belirtildiği gibi Türkiye'de Maoculuk çürüme, kokuşma sürecinde yeni bir aşamaya girmiştir. Emperyalizme, faşist tırmanmaya, Pekin'deki karşı devrimcilere ve onların ülkemizdeki uzantılarına karşı savaşı eylem programına köşe taşı yapan TKP, dünyada barışı savunuyor. Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle dostluk ve işbirliğinin güçlendirilmesi için savaşıyor. TKP bu ardıcıl ve özverili savaşta Leninci eylem ve cephe birliği ilkesini uyguluyor, tüm ulusal - demokratik güçleri tek cephede birleştirmek için savaşıyor.»

(**TKP'nin Sesi Radyosu**, 27 Eylül 1978)

TKP MK GENEL SEKRETERİ İ. BİLEN YOLDAŞIN BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI DERGİSİNİN 20. YILDÖNÜMÜ TÖRENİNDE YAPTIĞI KONUŞMA

«Değerli yoldaşlar,

Barış ve Sosyalizm Sorunları dergisinin 20. savaş yıldönümü nedeniyle düzenlenen bu törene katılan tüm yoldaşları, kardeş partilerin temsilcilerini, dergiye emeği geçen tüm yoldaşları, redaksiyon kurulunu devrimci, enternasyonalist duygularla selâmlarım.

Biz komünistler, 20 yıl boyunca emperyalizmin, gericiliğin politik, ideolojik saldırılarına karşı, dünya devrim sürecine ışık tutan uluslararası komünist hareketin bu savaş organıyla haklı bir övünç duyuyoruz.

Günümüzde barış ve silâhsızlanma için bütün barışsever güçlerin, başta işçi sınıfının, emekçilerin yığın eylemleri, savaşları dirimsel, çözümleyici önem taşıyor. Yığınların barış savaşımının başını çeken komünist partilerinin ortak, eşgüdümlü eylemleri her zamankinden daha fazla zorunludur. Bu savaşın dünya çapında ana gücü Sovyetler Birliği, sosyalist dünya sistemidir. Bu gücü vargüçle desteklemek, komünist partilerinin başta gelen görevlerinden biridir.

Amerikan emperyalizmi, NATO'nun elebaşları silahlanmayı görülmemiş ölçülerde hızlandırıyor.

Pekin yönetimi harp kışkırtıcılığında Pentagon'la açıktan açığa işbirliği içindedir. Hua Guo-Feng'in son gezisi, Balkanlar'da barışı, yumuşama sürecini kundaklamak amacını güdüyor. Partimiz, Çin yönetiminin halkımızın can düşmanı emperyalistlerle işbirliği ve hegemonya politikasına karşı savaştan geri durmuyor, durmayacaktır.

Sosyalist ülkeler, başta Sovyetler Birliği ardıcıl, yapıcı, Leninci bir barış politikası izliyor. Sovyetler Birliği'nin silahsızlanma yolundaki öneri ve girişimleri bu politikanın somut örneğidir.

TKP, barış savaşımını ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm savaşından ayırmıyor. Amerikan emperyalizmine, NATO'ya, topraklarımızdaki Amerikan üslerine, ikili kölelik anlaşmalarına karşı savaşıyor. Türkiye'de barış uğrundaki savaşım yığınlara maloluyor. Bu savaş örgütlü ve yığınsal bir düzeye yükselmiştir.

TKP, ideolojik alanda, Marksizm - Leninizm'in arıklığını savunmak savaşımını başa alıyor. Her türlü oportünizme, Marksizm - Leninizm'i revize etme çabalarına karşı vargücüyle savaşmayı görev biliyor.

TKP, başta faşist tehlikeye, emperyalizmin artan baskılarına, ekonomik bunalımın yükünü emekçilerin sırtına yükleme girişimlerine karşı savaşıyor. Bugün Türkiye'de sınıf savaşları kanlı biçimler, kanlı bir nitelik almıştır. Faşist komandoların ve Maocu provokatörlerin CİA ve MİT ile işbirliği içinde yürüttükleri saldırılar yoğunlaşıyor. Son sekiz ay içinde 400'den fazla yurttaşımız bu saldırılar sonucu can verdi, binlercesi yaralandı. Bugünlerde bu saldırılar, karşı devrimci iç savaş tehlikesini artırıyor. Durum böyleyken hükümet bir yandan da ilerici örgüt ve yığınlar üzerindeki baskıyı yoğunlaştırıyor. TKP Programı'nı yayınlayanlar yargılanıyor. Bu saldırılarla egemen güçler hükümeti daha da sağa çekmek, Türkiye'nin sosyalist ülkelerle yakınlaşmasını engellemek, ilerici güçleri sindirmek istiyorlar. Hükümetin ikircimli politikasına karşı TKP, faşist tehlikeye, emperyalist baskılara karşı bütün ulusal demokratik güçlerin eylem ve cephe birliği politikasını izliyor.

Barış ve Sosyalizm Sorunları dergisi, böylesi çetin koşullarda Türkiye'de legal olarak yayınlanmaya başladı. **Yeni Çağ** dergisi ise 15 yıldan beri çıkıyor. Dergi, böylesi zor koşullar içinde işçi sınıfının, halkımızın, milyonların barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için verdiği savaşımın yoluna ışık tutuyor.

İlginize saygılar.»

(**DURUM**, 15 Eylül 1978)

İRAN TUDEH PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ'NE

«Değerli yoldaşlar,

TKP, tüm Türkiye komünistleri ve emekçilerinin, İran'da işçi sınıfı, geniş emekçi ve halk yığınlarının kanlı Şah rejimine karşı sürdürdükleri yığınsal savaş eylemleriyle, bütün ilerici güçlerle, en başta kardeş Tudeh Partisi'yle dayanışmasını duyurur, devrimci selâmlarını yollar. Emperyalizmin ve gericiliğin her türlü baskı ve terörü Tudeh Partisi öncülüğünde işçi sınıfının, halkın ulusal bağımsızlık ve demokrasi için yükselen savaşını kıramayacaktır. Ulusal ve demokratik güçlerin birliğinin utkusuna engel olamayacaktır. Despot Şah rejimi alaşağı edilecek, demokratik cumhuriyet kurulacaktır.

Yaşasın İran halkının yiğit savaşı! Yaşasın Tudeh Partisi!»

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 11 Eylül 1978)

ŞİLİ KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ'NE

«Değerli yoldaşlar,

TKP Merkez Komitesi, Amerikan emperyalizminin, işbirlikçi faşist generallerin darbesinin 5. yılında, bütün Türkiyeli komünistlerin ve anti - faşistlerin faşist cuntaya karşı yiğitçe savaşan Şili Komünist Partisi'yle, Şili demokrat ve yurtseverleriyle dayanışmasını duyurur.

Şili halkının direnişi ve sosyalist ülkelerin, uluslararası işçi sınıfının, dünya halklarının dayanışması Pinoçet diktatörlüğünü gittikçe derinleşen bir bunalıma sokmuştur. ŞKP emperyalizmin dayattığı bu faşist rejime karşı bütün anti - faşist güçlerin birliğini sağlamak savaşında başarılar kazanıyor. Faşizmin kökleriyle kazınması, gerçek bir demokrasinin kurulması için savaşıyor. TKP, Şili Komünist Partisi'yle kardeşçe, proletarya enternasyonalizmi bağlarıyla bağlıdır.

TKP Türkiye'de emperyalizme ve işbirlikçi tekelci burjuvaziye, faşist tırmanışa karşı savaşımı, Şili halkıyla dayanışma eylemlerinden ayırmıyor. Bugün işçi sınıfı, ilerici gençlik, halkımız Şili halkıyla böylesi aktif bir dayanışma içindedir. Partimiz bundan böyle de bu dayanışmayı sürdürmekten, geliştirmekten geri durmayacaktır.

Komünist selamlarımızla,»

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 11 Eylül 1978)

BATI BERLİN SOSYALİST BİRLİK PARTİSİ YÖNETİM KURULU'NA

«Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, bütün Türkiye komünistleri ve emekçileri adına, partiniz üyelerine ve Batı Berlin demokratik güçlerine karşı yürütülen anti - demokratik baskı önlemlerini şiddetle protesto eder.

12 Eylül'de partiniz üyelerinden öğretmen Hans Apel'in yasalara aykırı olarak, bir mahkeme kararı ile çalışma hakkının elinden alınması, düşünce özgürlüğünün, temel insan haklarının Batı Berlin'de egemen çevrelerce nasıl çiğnendiğine somut bir örnektir. Kapitalist bunalımın yükünü işçilerin, emekçilerin sırtına yükleyen, bu arada yabancı işçileri daha da amansızca sömüren büyük tekeller ve onların politik temsilcileri, Batı Berlin halkının demokratik haklarına karşı da saldırıyı yoğunlaştırıyorlar. Bu baskılar en başta, emekçilerin demokratik ve sosyal çıkarlarını savunan, barış, demokrasi ve sosyalizm için savaşta işçi sınıfının eylem birliğini, bütün demokratik, anti - tekelci, anti - faşist güçlerin işbirliğini gerçekleştirmeye çalışan Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi'ne yöneliktir.

Türkiye Komünist Partisi bu durumu elindeki bütün olanaklarla Türkiye kamuoyuna duyuruyor, açıklıyor. TKP, kardeş BBSBP'nin haklı savaşımıyla, Batı Berlin demokratik güçleriyle tam bir dayanışma içindedir.

Komünist selamlarımızla,»

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 29 Eylül 1978)

ALMAN KOMÜNİST PARTİSİ YÖNETİM KURULU'NA

«Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, bütün Türkiye komünistleri, Türkiye işçi sınıfı ve emekçileri adına Alman Komünist Partisi'ne, kuruluşunun 10. yıldönümü nedeniyle devrimci savaş selâmlarını yollar.

Alman Komünist Partisi, Federal Almanya topraklarında devrimci Alman işçi hareketinin savaş geleneklerini yaşatıyor, sürdürüyor. Marks, Engels ve Lenin'in devrimci öğretisini Federal Almanya'nın bugünkü koşullarına uyguluyor. Gericiliğin, eski - yeni faşistlerin başkaldırmasının karşısına vargücüyle dikiliyor. Tekellerin baskı ve sömürüsüne karşı, işçi sınıfının, emekçilerin demokratik ve sosyal haklarını, kazanımlarını korumak ve daha da genişletmek için savaşıyor. Bu savaşımı demokratik

ve sosyal ilerlemeye dönüşüm için, tekellerin egemenliğini kırmak, sosyalizme giden yolu açmak için savaşımla bağlıyor.

Alman Komünist Partisi, barış, uluslararası yumuşama ve güvenlik için, silahlanma yarışına son vermek için, "soğuk harp"-çiliğin yeniden canlandırılmasına karşı, Federal Almanya halkının ulusal çıkarları için savaş veriyor. AKP proletarya enternasyonalizmi bayrağını yükseklerde dalgalandırıyor. Lenin'in ülkesi Sovyetler Birliği ile dostluğu, dünya komünist hareketinin devrimci birliğini sarsılmaksızın savunuyor. Federal Almanya'da çalışan değişik uluslardan işçilerin ortak çıkarları, eylem birliği için savaşıyor. Enternasyonalist dayanışmayı somut, canlı olarak uyguluyor.

AKP bugün dostlarının saydığı, burjuvazinin korktuğu gerçek, politik bir güç olmuştur. TKP ile AKP arasındaki kardeşçe savaş bağları günden güne güçleniyor, gelişiyor. TKP, AKP'nin barış, demokrasi ve sosyalizm uğruna yürüttüğü çetin savaşımla tam bir dayanışma içindedir.

Yaşasın Federal Almanya işçi sınıfının devrimci partisi AKP'nin 10. savaş yıldönümü!»

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 25 Eylül 1978)

NORVEÇ KOMÜNİST PARTİSİ GENEL BAŞKANI KNUTSEN YOLDAŞA

«Değerli M. G. Knutsen yoldaş!

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına ve kendi adıma 60. doğum yıldönümünüzü candan kutlar, devrimci savaş selâmlarımızı yollarım.

Uzun yıllar boyunca faşist salgıncılara karşı, emperyalizme karşı Norveç işçi sınıfının, Norveç halkının çıkarları uğruna yılmadan savaştınız. Marksizm - Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine sımsıkı bağlı kaldınız. Başında bulunduğunuz Norveç Komünist Partisi'nin barış, demokrasi ve sosyalizm savaşında daha da güçlenmesi için aktif olarak çalışıyorsunuz.

Sorumlu görevinizde, savaşınızda Size yeni yeni başarılar, sağlık ve esenlik dileriz.

Komünist selamlarımızla,»

Türkiye Komünist Partisi
MK Genel Sekreteri
İ. Bilen

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 29 Eylül 1978)

AVUSTRALYA SOSYALİST PARTİSİ'NİN 3. KONGRESİ'NE

«Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, tüm Türkiye komünistleri ve emekçileri adına Avustralya Sosyalist Partisi'nin 3. Kongresi'ni selâmlar ve başarılı çalışmalar diler.

Partiniz, ülkenizde tekellerin egemenliğine, aşırı sağcı hükümetin halk düşmanı politikasına karşı işçi sınıfının ve tüm emekçilerin çıkarları için savaşıyor. Barış, demokrasi ve sosyal ilerleme için tüm demokratik ve ilerici güçlerin birliğini kurmak için çalışıyor.

Türkiye Komünist Partisi, Avustralya Sosyalist Partisi'nin bu haklı savaşımıyla tam bir dayanışma içindedir. Marksizm - Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde partinizle kardeşçe bağlıdır.

Partinizin 3. Kongresi'ne ve savaşınıza bundan böyle de yeni başarılar dileriz.

Komünist selamlarımızla,»

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 29 Eylül 1978)

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ'NE

«Değerli yoldaşlar,

AKEL MK, Size sıcak kardeş selâmlarını yollar, ve TKP'nin öncülük ettiği Türkiye ilerici güçleriyle Kıbrıs'lı komünistlerin dayanışmasını duyurur.

AKEL ve ilerici Kıbrıs halkı, en kritik anlarında Kıbrıs sorunu karşısında Partinizin aldığı yürekli ve ilkeli proleter enternasyonalist tutuma yüksek bir değer biçiyor.

Partimiz, partimizin öncülüğünde Kıbrıs'ın ilerici güçleri TKP'nin önderlik ettiği Türkiye işçi sınıfı ve tüm ilerici, demokratik güçlerin yürüttüğü savaşı derin bir ilgi ve sempatiyle izliyor. Amerikan ve NATO emperyalistlerine bağımlı olan Türkiye'nin gerçek bağımsızlığı ve egemenliği için, emperyalist ve yerli tekellerin, toprak ağaları gurubunun sömürü ve baskısından halkın kurtulması için yürüttüğünüz savaşımla tam bir dayanışma içindeyiz.

Faşist gurupların, gerici silahlı güçlerin Türkiye ilerici halkına karşı giriştikleri kanlı saldırıları öfkeyle karşılıyoruz.

TKP'nin yasallaşması istemini ileriye sürdürdükleri için koğuşturmaya uğrayan ilerici örgütlerle dayanışmamızı duyururuz. **Ürün** yayıneviyle, çağdışı, demokrasi dışı yasalarla yargılanan **Ürün** Yayınevi yönetmeni Ahmet Taştan'la dayanışmamızı duyururuz.

Açık ve gizli gericiliğe karşı savaşan Türkiye işçi sınıfı ve ilerici halkıyla dayanışma içindeyiz. Bu savaşımın, Türkiye'de, Yakın Doğu'da, Akdeniz bölgesinde ve Avrupa'da barışın ve ilerlemenin çıkarına er geç utkuya ulaşacağı inancındayız.

Kardeşçe en iyi dileklerimizle,»

Andreas Fantis
AKEL Merkez Komitesi
Genel Sekreter Yardımcısı

(**DURUM**, 3 Ekim 1978)

KIBRIS EMEKÇİ HALKININ İLERİCİ PARTİSİ (AKEL) MERKEZ KOMİTESİ GENEL SEKRETERİ EZEKİAS PAPAYOANNU YOLDAŞA

«Değerli Papayoannu yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi ve bütün Türkiye komünistleri adına, ayrıca kendi adıma 70. doğum yıldönümünüzü candan kutlar, devrimci savaş selâmlarımızı iletirim.

Uzun yıllar boyunca İspanya'da, İkinci Dünya Harbi'nde faşizme karşı, Kıbrıs halkının ulusal bağımsızlığı için emperyalizme karşı yılmadan savaştınız.

Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi AKEL'in sıralarında, en ön yerinde ABD emperyalistlerinin, NATO elebaşılarının Kıbrıs'ı bölmek, emperyalizmin üssü durumuna sokma girişimlerine karşı aktif bir savaş verdiniz, veriyorsunuz. Kıbrıs'ın bu çetin döneminde AKEL Sizin yönetiminizde, Türk silahlı birliklerinin ve tüm yabancı askerlerin Ada'dan çekilmesi, Kıbrıs'ın yeniden tümüyle bağımsızlığına, egemenliğine, toprak bütünlüğüne kavuşması, yerlerinden, yurtlarından edilenlerin evlerine geri dönebilmesi için, Rum ve Türk toplumlarının demokratik haklarının gözetilmesi için çalışıyor.

Marksizm - Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerini ödünsüz savunuyorsunuz. Dünya komünist hareketinin birliğinin güçlendirilmesine, partilerimiz arasındaki kardeşçe ilişkilerin geliştirilmesine büyük bir ilgi ve özen gösteriyorsunuz.

Türkiye Komünist Partisi şimdiye kadar olduğu gibi bundan böyle de AKEL'in öncülüğünde Kıbrıs halkının haklı savaşımıyla tam bir dayanışma içinde olacaktır.

Değerli Papayoannu yoldaş,

Sorumlu görevinizde, çetin savaşınızda Size yeni yeni başarılar, sağlık, esenlik ve uzun ömürler dileriz.»

8 Ekim 1978

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi Genel Sekreteri
İ. Bilen

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 8 Ekim 1978)

PERU KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ'NE

«Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi MK'si, bütün Türkiye komünistleri adına Peru Komünist Partisi'nin kuruluşunun 50. yıldönümünü candan kutlar, devrimci savaş selamlarını yollar.

TKP, Peru Komünist Partisi ile Marksizm - Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeşçe bağlarla bağlıdır. Ortak düşman Amerikan emperyalizmine karşı, emperyalizmin halkları köleleştirme çabalarına karşı ortak savaşımız bizi birbirimize daha sıkı bağlıyor.

Peru Komünist Partisi emperyalizme ve yerli oligarşiye karşı ulusal bağımsızlık ve sosyal ilerleme için, elde edilen demokratik hakların, kazanımların savunulması ve geliştirilmesi için, sosyalizme giden yolun açılması uğrunda savaşıyor. Bu savaşta, işçi sınıfının, emekçi yığınların, emperyalizme ve oligarşiye karşı bütün güçlerin eylem cephesini güçlendirmek, pekiştirmek yolundan yürüyor.

TKP Merkez Komitesi, 50. savaş yıldönümünde Peru Komünist Partisi'ne savaşında yeni yeni büyük başarılar diler.

Komünist selamlarımızla,»

7 Ekim 1978

Türkiye Komünist Partisi
MK Genel Sekreteri
İ. Bilen

(**DURUM**, 15 Ekim 1978)

FRANSIZ, İTALYAN, PORTEKİZ VE İSPANYA KOMÜNİST PARTİLERİ MERKEZ KOMİTELERİ'NE

«Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Avrupa Konseyi Parlamento Grubu'nda olan Partinizin üyesi saylavların başka komünist partilerden saylavlarla birlikte TKP'ye gösterdiği dayanışmaya teşekkür eder. Bu dayanışma, bu yolda yapılan ortak açıklama kardeş komünist partiler arasındaki enternasyonalist dayanışmanın, proletarya enternasyonalizminin somut bir örneği oluyor. TKP'ye Özgürlük belgisi, Türkiye'de düşünce ve örgütlenme özgürlüklerini kısıtlayan 141 ve 142 gibi faşist yasaların kaldırılması istemi bugün en geniş yığınlara malolmuştur. Ülkemizde ilerici - demokratik güçler TKP Programı'nı legal olarak yayınlayan Ürün yayınevi yazı işleri müdürüne karşı yürütülen yargılamayı şiddetle protesto ediyorlar. Böylesi bir durumda kar-

deş komünist partilerinin sürekli bir dayanışma göstermesi Türkiye demokratik güçlerinin savaşımına önemli bir katkıdır.

Komünist selamlarımızla,»
5 Ekim 1978

Türkiye Komünist Partisi
MK Genel Sekreteri
İ. Bilen

(**DURUM**, 15 Ekim 1978)

VARŞOVA KONFERANSI

«Eylül ayının sonunda Varşova'da sosyalist toplum düzeninde demokrasinin daha da geliştirilmesi ve insan haklarının daha geniş ölçüde gerçekleştirilmesini içeren bir uluslararası bilimsel konferans yapıldı. Konferansa 11 sosyalist ülke komünist ve işçi partisinden, **Barış ve Sosyalizm Sorunları** dergisinden delegeler katıldı. Üç kişilik **Barış ve Sosyalizm Sorunları** dergisinin delegasyonunda derginin TKP temsilcisi Kemal Kervan da yer aldı. TKP temsilcisi Kemal Kervan **Barış ve Sosyalizm Sorunları** dergisi adına bir konuşma yaptı. 1 Ekim günlü **Trybuna Ludu** gazetesinde yayınlanan konuşmasında Kemal Kervan, emperyalizmin, sosyalist demokrasinin kazanımlarını, sosyalist ülkelerin üstün başarılarını baltalamak, kendi halk düşmanı politikasını örtbas etmek için sosyalist ülkelere karşı bir demagoji kampanyası yürüttüğünü, bir NATO üyesi olan Türkiye'de insan haklarının kabaca çiğnendiğini belirtti. K. Kervan, Avrupada, komünist partisinin yasak olduğu tek ülkenin Türkiye olduğunu, TKP Programını legal olarak yayınlıyan **Ürün** dergisi yöneticileri hakkında 141. ve 142. faşist maddelerce dâva açıldığını söyledi. K. Kervan, TKP'nin gittikçe güçlendiğini, TKP'nin emperyalizme, faşist tehlikeye, tekellere ve Pekin yönetiminin ajanlarına karşı savaşta tüm ilerici, demokratik güçlerin birliğini sağlamak için savaştığını açıkladı. Kervan, anti - Sovyetizmin her biçimine karşı çıktı, kardeş partilerin dayanışmasına TKP'nin verdiği büyük önemi dile getirdi.»

(**DURUM**, 3 Ekim 1978)

HALKIN CAN GÜVENLİĞİ

«Halkın: işçinin, köylünün, esnafın, öğrencinin, öğretmenin, memurun can güvenliği bugün en yakıcı sorun olarak ortada duruyor.

Faşizm kanla, kurşunla tırmanıyor. Halkın, ulusun üstüne yürüyor. İşbirlikçi tekelci burjuvazinin, en gerici çevrelerin vurucu gücü, MHP'nin faşist - komando örgütleri tek tek ilerici, yurttaş avından, yığınsal kırıma geçiyor.

Otobüsle yolcuları kaçırıyor, yurttaşları, delikanlıları, kızları götürüp kurşuna diziyorlar. Kentlerin kalabalık semtlerinde bombalar patlatıyor, yığınsal panik yaratmaya çalışıyorlar.

Faşist tırmanmadaki bu gelişme, önceden hazırlanmış bir plana göre uygulanıyor. Halkımıza karşı böylesi yığınsal bir terör planını hazırlayanlar kimlerdir? MHP elebaşıları, kendileri, gazetelerinde iç savaş istediklerini, hükümet devirmesi peşinde koştuklarını üstüste açıkladılar. Kanıtlar ortada... Suçlular da ortada...Bütün MHP merkez, il, ilçe örgütleri cinayet yuvalarıdır, terör merkezleridir. Bu faşist kışlalar, gizli geçitleriyle, silah depolarıyla ortaya çıkarılmıştır. Bunların faşist komutanları da ortadadır. Hitler'i örnek alan Türkeş kanlı cinayetlerin baş sorumlularındandır.

Terörün bu tırmanışını, bu vurucu faşist güçleri örgütleyen, ona direktif veren merkez Pentagon ve CİA'dir. MİT, kontrgerilla, kanlı cinayetlerin içindedir. Bu cinayetlerde Türün'lerin, Elverdi'lerin eli vardır. Faşistler ordu depolarından silahlanıyorlar. Bunun yanısıra CİA ve MİT Maocularla açık işbirliği içindedir. Bunlar başıbozuk, serüvenci gurupların sorumsuz eylemlerinden de yararlanıyorlar.

Böylesi bir durumda hükümet kanlı olaylara seyirci kalıyor. Böylece faşist güçlerin saldırganlıklarını arttırmalarına olanak veriyor. Hükümet, halkın can güvenliğini sağlamak gibi en ilkel bir görevini bile yapmıyor.

Halkın, ulusun ezici çoğunluğu, ilerici, demokratik güçler, örgütler ne yapmalıdır? Can güvenliğini kendilerinin sağlaması, koruması sorunu boydan boya ortaya çıkıyor. Gerici ve faşist güçlerin saldırıları ve hükümetin tutumu halka bunu bir zorunluk olarak dayatıyor.

En başta işçi sınıfı, sendikalar: DİSK, Türk-İş, bağımsız tüm sendikalar, gençlik, kadın, meslek kuruluşları, tüm demokratik yığın örgütleri, komünistler, TİP ve öteki sosyalist partiler, CHP'nin sol'a açılan kanadı halkın can güvenliğini sağlamayı hükümete bırakamazlar.

Bu güvenliği sağlamak için ilk adım yığınsal, örgütlü, disiplinli, yürüyüş, miting ve protesto gösterilerine girişmektir. Bu amaçla eylem birliği hiçbir gerekçeyle geri atılamaz, üstünden atlanamaz. Gösteri yürüyüşlerinin güvenliğini sağlamak, gösterilerin başarıyla yürütülmesi için zorunluktur. Bu, örgüt ister. Bunların niteliği koruyucu ekipler, birliklerdir. İşçilerin, emekçilerin 1 Mayıs'larda, öteki grev ve direnişlerde bu yolda deneyimleri vardır. Fabrikalarda kurulan Savunma Komiteleri o eylemlerde faşist saldırganları geriletti, caydırıcı rol oynadı, yaratılmak istenilen yılgınlığı kırdı. Fabrikalarda, semtlerde genç, aktif işçilerden, emekçilerden kurulan böylesi koruma ekipleri bugün de yığın savaşlarında, eylemlerinde aynı rolü oynayabilir.

Bir tek yumruk gibi birleşmek, örgütlenmek, sendikaların, yığınsal demokratik örgütlerin, ilerici yayınevlerinin, gazete ve dergilerin, sosyalist partilerin, faşist saldırıya uğrayan CHP örgütlerinin binalarını ortaklaşa, aktif, eylemsel savunmak zorunluktur. Fabrikaları, işçi yataklarını, mahalleleri örgütlü savunma zorunluluğu doğmuştur.

Halkın can güvenliğini korumak savaşımının ön sıralarında yer almak, komünistlerin devrimci görevidir. Komünistler, bu savaşta da örgütleyicilik, özverilik, atılganlık, disiplinlilik örnekleri olacaklardır.

Halkımızın can güvenliğini koruyacağız!»

(TKP'nin Sesi Radyosu, 6 Ekim 1978)

miyeti"ne bağlı sendika örgütleri oluşturulmuştu. Hükümet bu örgütleri kapatalı iki yıl oluyordu. Bu sendikaları oluşturanlar, onlara üye olanlar sağdı, yaşıyordu. Bunlardan TKP'ye girenler vardı. Böylesi bir sendikal savaş geleneği işçi hareketinde canlıydı.

Memlekette, o dönemde, politik iki parti vardı. Birisi CHP, ötekisi TKP idi. TKP yasaklanmış, gizli-illegal çalışmaya zorlanmıştı. CHP egemenliğini, diktatorasını kuran, Meclisi, hükümeti elinde tutan burjuvazinin partisiydi. Burjuvazinin, toprak beylerinin, ağalarının, kompradorların, küçük burjuvazinin, bütün bunların temsilcilerini CHP kendisinde topluyordu. Burjuvazinin içinde ayrışma süreci yeni yeni başveriyordu. Burjuvazinin kampında, özellikle kompradorlarla, eski İttihatçılarla, büyük toprak iyeleriyle politik erki eline geçirmiş olan "yeni" kesimi arasında, "Kemalistlerle" daha tutucu, gerici kesim arasında, açık ve kapalı, sürüyordu. 1926 İzmir komplosu girişimi bunun kesin açığa vuruşuydu.

Burjuvazi, CHP yönetimi dışarda emperyalistlerle, içerde kompradorlarla, ağalarla, eski hasımlarıyla ödün verme, uzlaşma politikası izlerken işçi sınıfına karşı sert davranıyordu. İşçi, sendika hareketini kontrolü altına almak yolundan yürüyordu. Bu iki süreç, burjuvazinin bu iki tutumu Çukurova'da daha çıplaktı. O sırada CHP'nin bütün Çukurova illerini kontrol eden yetkilisi Hilmi Uran işçi hareketine ayrı bir ilgi gösteriyordu. Bundan başka, Çukurova'da, Güney-Doğu'da özellikle Fransız sömürgecilerine, bu arada Fransız demiryolu kumpanyasına karşı halk arasında, en başta işçiler arasında düşmanlık güçlüydü. Antep'ten Mersin'e kadar bütün o yörelerin halkı, işçisi, köylüsü Fransız salgıncılarına karşı kurtuluş savaşı yürütmüştü. Bu kurtuluş savaşı günlerinin anıları diri diri duruyordu. Burjuvazi kendi çıkarlarına göre bundan yararlanmayı unutmuyordu. Fransız demiryolu kumpanyasına karşı işçiler arasındaki kıpırdama, direniş ve açık çıkışa geçme eğilimi CHP'nin Adana örgütünde, "Halkevi"nde konuşuluyordu.

Parti il komitesi, demiryolu işçileri arasındaki çalışmalara ayrı bir önem verilmesini, buradaki parti örgütünün güçlendirilmesini önerdi, karar aldı.

Komitenin toplantısında, Merkez Komitesinin tutumu, "politikası", il komitelerinin konferanslarını toplayıp toplamıyacakları, kongreye gidilip gidilmiyeceği bu konuda yönetimin ne düşündüğü soruları, İstanbul'dan dönen Kasım yoldaşa soruldu.

Merkez Komitesi yönetiminde herşey eski tas, eski hamamdı. Adana İl Komitesi konferans toplamak, kongreye hazırlanmak önerisini, özel bir raporla Merkez Komitesi'ne Kasım'la göndermişti. Tör ve Aydemir takımı buna yanaşmamışlardı. Şefik Hüsnü kesimi de, bu konuda yan çiziyordu. Merkez Komitesi'nde

kimin ne yaptığı belli değildi. Grupçuklar birbirleriyle, üstü kapalı, içten içe çekişiyordu.

Bir Viyana Konferansı toplanmıştı. Üzerinden bir yıl bile geçmemişti. Bu Konferans'da kongreye hazırlanmak, gitmek önerisi onaylanmıştı. Partiyi kalkındırmak, onu Leninci ilkeler üzerinde geliştirmek yolunda kararlar alınmıştı. Oysa, bütün bunlardan hiç söz edilmiyordu. Bunun tersi bir tutum vardı.

Bu yönetim, Komintern'in V. Kongresi'nde haşlanan, sert eleştirilen, işçi hareketini, komünist hareketi burjuvazinin kuyruğuna takmak yolundan, "legal Marksizm" konumlarından, küçük burjuva ideolojisinden kıl kadar ayrılmamıştı. Oportünizm bataklığında debeleniyorlardı. Bu tutumlarını «kongre zamanı değildir», «partiyi duyurma polisi kışkırtır, yeni yeni filizlenmekte olan parti örgütlerinin ezilmesine yol açar» gibi, korkak, çürük demagojilerle maskelemeğe çalışıyorlardı. Onlar devekuşu misaliydiler. Onların "gizlilik" dedikleri şey, partiyi toprağa gömmekti. Likidatörlüktü. Onlar, önce «işçi-meslek dernekleri, kooperatifleri, birlikleri kurulmalı» diyorlardı. Parti örgütleri, temel örgütler arkadan gelsin, diyorlardı. Bütün bu oportünist görüşlerini oportünistler, Şefik Hüsnü de içinde, 1927 komünist tutuklanmasında, Ocak 1928'de Ağırcezada duruşmalarında savundular. Vedat Nedim - Aydemir provokatörlüklerini duruşmalarda daha da ileri götürdüler. Ortamın «hükümeti devirmeye», «silâhlı çıkışlara elverişli olmadığı» gibi "savlar" ortaya attılar. Bu "savlarıyla" onlar, devrime gitmek gibi, proletaryanın hegemonyasını sağlamak gibi, işçi sınıfının savaşta öncülüğünü sağlamak gibi, hiç bir niyetleri olmadığını açıkladılar. Onlar, burjuvaziye «Biz uslu, uysal kimseleriz» demeğe getiriyorlardı.

Parti komitesinin toplantısı uzun sürdü. Örgütleri güçlendirmek, yayın çalışmalarını, propaganda - ajitasyon işlerini geliştirmek önerisi onaylandı. Eski karar, konferans - Çukurova parti örgütlerinin bir forumunu toplama önerisi yürürlükte kaldı. Komite üyeleri, parti örgütlerinin bulunduğu yerleri dolaşacaklardı. Kasım'a Mersin - Tarsus düşmüştü.

Konferansa iyi hazırlanmak gerekti. Güvenlik sorunu ayrı bir işti. Önce, parti örgütlerinin, komitelerin, hücrelerin sekreterine özel bir parti forumu düzenlemek için hazırlıklı olmaları söylenecekti. Ama, foruma kimlerin, ne zaman gelecekleri, nerede yapılacağı açıklanmıyordu. İşin bu gizli - teknik yönü çok kısa, azıcık, beklenmedik bir süre içinde ayarlanıyordu. Bu biçim, korunma önlemi kaygısıyla uygun görülüyordu. Sonra bu toplantı kentin içinde, kapalı bir yerde değil, dışarda, kırda düzenlenecekti. Kırlara gitmek, ırgatların çiftliklere, tarlalara hafta başlarında gittikleri, ya da döndükleri günlere rastlarsa hiç kuşku uyandırmazdı. Sözün kısası "kır gezisi"ne hazırlık yapılıyordu.

Demokratik özgürlüklerin olmadığı, baskının, terörün bol olduğu kapitalist ülkelerde kentlerin dışında, ormanlarda, kırlar-

da, mağaralarda, kayalıklarda işçiler, devrimciler, komünistler, değişik biçimlerde toplantılar yapıyor. TKP'nin II. Kongresi, Ankara'da, hükümetin bu forumu yasaklaması üzerine, Küçükesat bağlarında gizli yapıldı. İstanbul'da, kaç kez, Istranca ormanlarında, Terkos gölünde, Çekmece'nin kumluklarında parti örgütlerinin toplantıları olmuştur.

Eskiden, Çarlık zamanı, Rus işçileri ormanlarda, kırlarda toplanırlarmış. Onlar, 1 Mayıs'larda yaptıkları bu tür toplantılara "Mayofka" derlermiş. Bolşevikler bu işlerde ustaymış. Toplantı yerlerini iyi seçiyor, buraya giden yollara gözcüler koyuyor, parola soruyor, polis - jandarma baskınına karşı sinyal saptanıyormuş. Kasım, Moskova'da Üniversitede okurken bu tür toplantılar üstüne işçilerden, eski Bolşeviklerden pek çok şeyler dinlemişti. O dönemdeki sinema filimlerinde bu tür olayları gösteren neler yoktu. Bu toplantıları koruyan, gençlerden, işçilerden kurulmuş ekipler, vurucu gruplar kuruyorlar. Bunlar, faşistlerle - "çernosoten"lerle vuruşurlarmış, provokatörlerle, polislerle, ajanlarıyla savaşırlarmış. Bu tür koruma birlikleri de ormanlarda silah talimi görürlermiş. Çarlık zamanı bu faşist - kara vurucu güçler, işçileri, komünistleri kendilerini savunma önlemleri almağa zorluyordu. Komünistler, dünya komünist ve işçi hareketlerinin, savaşlarının, devrimci deneylerine yalnız bağlı kalmıyor, bunlardan ders çıkarıyor, yararlanıyor.

Ali Şahin yoldaş, il komitesi üyesiydi. Sezisi yüksekti. Önlemli, planlı yapardı işlerini. Şoför okulu açtığı için hem kentle, hem kırla değişik bağlar kurmuştu. "Şoför milleti"ni bilirdi. Sallapati gitmezdi. Okulunda sıkı disiplin kurmuştu. Komitede teknik, sıkı disiplin kurmuştu. Komitede teknik, bağ kurma, posta kurma, yer bulma gibi işler onun üzerindeydi. Eski, 1. Dünya Savaşı'ndan kalma bir Ford arabası vardı. Her yanı akmıştı. Motoru çalışmaya başladı mı her yanı titrerdi. Adını "hazm-ı taam" koymuştu. Öylesine her yanı sarsılır, oynardı ki, insanın midesinde ne varsa hepsini, taş eldeğirmeni gibi, öğütürdü. Tentesi yamalı yamalıydı. Yolda kaldığı çok olurdu. Ama gene de Şahin "küheylanını" şahlandırırdı... Ali Şahin kırları da iyi bilirdi. Alşimiye meraklıydı. Yaprak, çiçek, bitki kökleri, yabani meyve arardı. Bunlardan ilaç yapardı. Boya çıkarırdı. Gizli yazı için bir şey bulmuştu. Eski, Ortaçağ bilginlerinden İbni Sina'yı severdi. Astronomiye tutkundu. Ulugbek'ten söz ederdi. Ve de anlatırdı: «Ulugbek Samarkantlıdır. Kurmuş orada zamanının en büyük gözlemevini. Dünyamız düz değil, yuvarlaktır, dönüyor demiş. Uzayda binden fazla gezegenin yerlerini bulmuş, göstermiş. Büyük bilginmiş. Kara yobazlar öldürmüş. Aksak Timur'un torunuymuş. XV. yüzyılın ortaları olacak.» Böyle bir yoldaştı Ali Şahin.

Bir gün bindiler Kasım'la "küheylana", gittiler kırlara. Yol yamrı yumruydu. Toz topraktı. Seyhan'ın kıyısında, bir döne-

meçte mola verdiler. Şahin askerlik yapmıştı. Bir tepeye çıktılar. Meydan savaşına girecek bir komutan gibi bakıyordu. Şahin uzaklara, Seyhanla Çakıt'ın birleştiği bir adacığa. Ağaçlar vardı. Yeşillik vardı. Çakıt beyaz, mavi, köpüklü akıyordu. Seyhan bulanıktı. Konferans için yer seçtiler...

Bu hazırlıklarla günler çok çabuk geçiyordu. Demiryolu işçileri arasındaki kıpırdama üsteliyordu. Polis, Kuruköprü'de bazı işçilerin evlerinde arama yapıyor. "Yazılı kâat" sormuşlar. Kimi işçileri karakola götürmüşler. «1 Mayıs'da işten niye erken çıktınız? Paydos, paydos diye bağırmışsınız. Kim kim çıkardı bunu?..» gibi sorular sormuşlar.

1 Mayıs'da öyle bir şey yapılmıştı. «Beyaz tren geliyor» diye bazı fabrikaların bürolarına, polisten ve Halk Partisi'nden yapılıyormuş gibi telefon edilmişti. «Düdük çalın! Gazi paşa geliyor» demişlerdi. Bu oyunu yutan olmuştu. İşçiler paydos yapmıştı. S. Üstüngel, "Savaş Yolu"nda bu olayı anlatıyor.

Gene o sırada Amerikalıların fabrikasında, daha başka yerlerde bildiriler dağıtılmıştı. Un fabrikasının duvarlarına, dükkânların kepenklerine yapıştırılan bildirilerde; patronların azgınlığı, işyerlerinde çalışma koşullarının ağırlığı, iş güvencesinin olmadığı, patronun istediği zaman işçiyi kapıdışarı ettiği, işçilerin en ilkel demokratik haklardan yoksun bulunduğu sıralanıyor, protesto ediliyordu. 8 saat işgünü, paralı hafta dinlenmesi, işçinin sağlığının korunması gibi istekleri ileri sürülüyordu. Fabrikalarda işçilere dayak atılıyor, para cezaları kesiliyordu. Bu, açıktan soygunculuktu. Un fabrikasında, sonra Amerikalıların fabrikasında, yeni geçen bu tür baskı olayları, somut birer örnek olarak veriliyordu. Dağıtılan bildirilerin altında : «Türkiye Komünist Partisi — Adana Vilayet Komitesi» yazılıydı.

Uzun zaman bu bildirilerden, komünistlerden işçiler arasında, halk arasında söz edildi. Polisin, Halk Partisi'nin, genellikle hükümetin tutumundaki sinirlilik, pirelenme buradan geliyordu. Bu pirelenme burjuva basınına da yansımıştı. Gazeteler, bir yandan : «Çok şükür memleketimizde sınıf mücadelesi yoktur» diyorlardı. Öte yandan : «Bu illetin memleketimize bulaşmaması için başka ülkelerin deneylerinden yararlanmak gerektiğini» yazıyorlardı. Genellikle burjuva basınında bir anti-komünizm havası, anti-Sovyetizmle karışık esmekteydi. Bu saldırının başında, Sovyet'lerden kaçan, Türkiye'de sığınak bulan, Azerbaycanlı Resulzade gibi karşı-devrimciler vardı. Hükümet bunları koltuğu altına almıştı.

1927 yılının o aylarında, İçişleri Bakanı Şükrü Kaya, hiç de çağırılmamış olduğu halde, birdenbire kalkıyor. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Cenevre'de yapılan toplantısına gitmek üzere yola çıkıyor. Üstelik Türkiye ne bu örgütün, ne de onu kuran

"Milletler Cemiyeti"nin üyesidir. Öyle görülüyordu ki, Ankara, hükümet, burjuvazi Türkiye'de işçi hareketine karşı nasıl savaşıldığı yolunda bu örgütten deney edinmek istiyordu.

Sıcaklar bastırıyordu. Kasım Tarsus'a, Mersin'e gitti. Altında bir "Chevrolet" araba vardı. Araba eski bir paşa oğlunundu. Bu paşa oğlu fabrikatördü. Bir fabrikası Tarsus'taydı. Şoförünü bir iş için oraya gönderiyordu. Şoför Celâl, Ali Şahin'in yetiştirmesiydi. Arabayı Kasım'la değişik sürüyorlardı. Piyasa şoförlerinin tersine, konuşkan pek değildi. Kulağı delikti. Okumayı severdi. Patronun iyi İngilizce bildiğini, Amerikan kolejinden çıktığını, Amerikan fabrikasının direktörüyle aralarının iyi olduğunu anlattı yolda Kasım'a. Celâl'in gözleri mavi, kaşları, saçları, kirpikleri sarıydı. Göz kapaklarını yarı kısar, nişan alır gibi yapar, gaza basardı. Celâl'in patronu CHP'nin kodamanlarıyla, valiyle, polis müdürüyle içli-dışlıymış. Arabasına binerlermiş. Bir defasında, polis müdürü, söz arasında, yakınmış. «Komünistler 1 Mayıs'da hepimizi atlattı» demiş. "Beyaz tren" olayını anlatmış. Celâl'in patronu gülmüş. «Niye hepimizi? Sizi atlattı» demiş. Polis müdürü : «Yok, beyim. Uyumuyoruz» diye yanıt vermiş.

Tarsus'a geldiler. Celâl, Kasım'ı eski bir konağın yakınında bıraktı. Saat kaçta, nerde buluşacaklarını söylediler. Ayrıldılar. Konak bir taş yığınıydı. Kim bilir ne zamandan kalmaydı. Belki "Romalılardan?" iyesi öyle diyormuş. Konağın beyi Suriye'ye kaçmış. "Kiracıları" öyle diyordu. Toprakları varmış. Köylüler bu toprakları ekip, biçiyormuş. Bey geri dönecek diye korkuyorlarmış. Hükümetin tutumu beylerden, ağalardan yana. Bu bey, kurtuluş savaşı sırasında Fransız'a konağının kapılarını açmış. Onun gibileri çok Çukurova'da, Türkiye'nin başka yerlerinde, İzmir, Aydın beyleri başka şey mi yaptı! Sonra, kızı Latife hanımı Gazi paşa'ya veren, Ege'nin en büyük komprador zengini bir başka mıydı! Hem bu evlenme burjuvazinin iki kanadının, bir bakıma, "nikâhlanması" gibi bir şeydi. Eski komprador burjuvazi konumunu yitirmek istemiyordu. Politik erki, hükümeti eline geçiren, ama ekonomik gücü zayıf olan burjuvazinin öteki kesimi de konumunu "güçlendirmek" için komprador kesime ödün veriyor, onunla sarmaşıyordu. Burjuvazinin Batıya —emperyalistlere "yanaşma" eğilimiyle, içerde gericilerle sarmaşma tutumu güdülen politikanın iki yüzüydü. Burjuvazinin bu tutumu Çukurova'da somut biçimlerde, olaylarla ortada duruyordu. Mete'ler gibi, Kibaroğulları gibi büyük toprak iyeleri, tahıl —ticaret borsalarına egemen olan dışalıcı ve dışsatıcılar, kompradorlar, "Çiftçiler Birliği"nin başındakiler yerli ve yabancı bankalarla, Amerikan, Holanda, Fransız, İngiliz, Belçika, kumpanyalarıyla yeni bağlantılar süreci içindeydilre.

Sonra, emperyalistler, yabancı tekeller, kumpanyalar Türkiye'de konumlarını güçlendirmek, kaybettikleri eski yerlerini ge-

ri almak politikasını izliyorlardı. Belli ödünler vermek zorunluğunu da duyuyorlardı. Kapitalizmin genel bunalımı onları böylesi, oldukça "esnek" bir tutuma zorluyordu. O dönemde, Türkiye burjuvazisinin anti-emperyalist çizgisini yitirmemiş olan kanadı, yabancı kumpanyalara karşı, ikircimli de olsa, ardıcıl olmasa da, savaşımı sürdürmek zorundaydı. Burjuvazi demiryollarını, deniz yollarını, limanları, kömür madenlerini, kentlerde kamu kesimindeki yabancı işletmeleri kamulaştırmak, satın almak, "devletleştirmek" yolunu izledi. Yabancı işletmeleri satın alma işi iki tarafın da hesabına uygun düşüyordu. Bu süreç 1923'lerde başladı. 1928-1937 arası oldukça yoğunlaştı. 1946'lardan sonra büsbütün başka bir biçim aldı. Bu satın alma süresiyle yanyana, daha 1928'lerden yabancı - tekelci sermayelerle, Türk burjuvazisinin, "yeni tip ortaklıklar" kurma süreci, girişimi hızlandırıldı. 1929'larda, Türkiye'deki yabancı kumpanyalar, işletmeler, bankalar, bunların tümü 103'tü. Bunlar, Türk tüccarlarıyla, işletmecileriyle, aracılarıyla, komisyoncularıyla, değişik biçimlerde ortaktılar, bağlıydılar. O dönemde İngiliz, Fransız Hollanda, İtalyan, Almanya kumpanyaları ağır basıyordu.

1927'lerde, halk arasında emperyalistlere, yabancı sermayelere karşı düşmanlık, kurtuluş savaşının bir sonucu olarak, geçmemişti. Burjuvazi halkın bu en kutsal duygularını, emperyalizme karşı tutumunu, kendi çıkarlarına uygun biçimlerde kullanmayı gözardı etmiyordu.

Tarsus'daki konakta iki "kiracı" oturuyordu. Birisi, karı-koca, öğretmendi. Ötekisi, dokuma fabrikasında işçiydi. Bu üç yoldaş, Tarsus Parti Komitesi'ni oluşturuyordu. Öğretmen Haydar yoldaş komitenin sekreteriydi. Bu yoldaş, bir yandan da, CHP'nin yerel örgütünde —Halkevi'nde bir "görev" almıştı. Sarışın bir delikanlıydı. Girişken, ataktı. Eşi, tersine dingin, her şeye parlamazdı. Esmerdi. Özveriliydi. İstanbulluydu. Kardeşi işçiydi tersanede —havuzlarda, Ablasının tersi, kavgacıydı. İstanbul parti komitesinin çıkardığı bildirileri yaymakta, dağıtmakta üstüne yoktu. Adı Yunus'tu. Arkadaşları ona "Reis" derlerdi. Galata'da otururdu. O semtin "havası"nı, yaşamını bilirdi. Kopuk takımı onu sayardı. "Reis"in komünistlere saygısı, sevgisi vardı. Sempatizandı. Kasım Benekli'ye yataklık yapmıştı.

Tarsus'daki konağın yapısı bir başkaydı. Uzunlamasına bir sofa. Mermer döşeme. Alt katta, bu sofanın bir başı mutfağa, öteki başı dört köşe bir havuza bağlıydı. Koridorun ortasından, derince bir arktan gür, soğuk bir su akıyordu. Havuz, bir bakıma, "buz dolabı" yerine kullanılıyordu. Şişelerde "boğma" rakı, bakraçlarda yoğurt, tenekede yağ, peynir. Turfanda biber, bakla, patlıcan, domates birbirine karışmıştı. Haydar'ın eşi iyi yemek pişirirmiş. Havuz başında sini-sofra kuruldu. Kemen-top lahana yemeği vardı. Kelem tepside bir hamam kubbesini andırıyordu.

Lahanayı olduğu gibi haşlamışlar. Sonra, yapraklarının aralarını kıyma, soğan, yeşil biber, domates, dövülmüş ceviz içiyle doldurmuşlar. Boğma içtiler. Kelem yediler. Daldılar konuşmaya.

Halk partisi çevrelerinden sızan verilere göre, hükümet Fransız demiryolu kumpanyasını zorlamak, Yenice-Nusaybin kesimini almak niyetindeymiş. Kumpanyanın pazarlıkta uzlaşmaya yanaşması için, demiryolu işçilerini göstermelik çıkışlara sürüklemek istiyormuş. Böylesi bir plân varmış.

Haber ilginçti. Üzerine gitmek gerekti. Olaylar, demiryolcular arasında konuşmalar, hükümetin, burjuvazinin ikili bir oyun tutturmak istediği olasılığı üzerinde gitti. Demiryolcular arasında "işçi"ye pek benzemiyen "ustalar" o zamana kadar alışılmamış bir davranış içindeydiler. Fransız kumpanyasına veryansın ediyorlardı. Bu tür "işçilerin" kimliklerini öğrenmek, neleri vurguladıklarını saptamak, bunların arasına sızmak gerekiyordu.

Tarsus ve Mersin parti komitelerinin önlerinde duran görevler, çözüm bekliyen sorunlar ele alındı. Toplanacak olan Çukurova parti forumuna —konferansına kimlerin katılabileceği, forumun ana konusu üzerinde duruldu.

Kasım hemen Mersin'e gitti. Mersin komitesiyle de toplantı yapıldı. Ayrıca, demiryolcular bir greve giderse Mersin liman işçilerinin dayanışmalarını sağlamak sorunu ileri sürüldü. Liman işçileri arasında bir komünist küme oluşturmak için çalışılıyordu. Aktif öğeler vardı.

Kasım, o gece, gene Celâl'ın arabasıyla Adana'ya döndü. Celâl'ın evinde damda yattılar. Bir kaç gün sonra, Adana parti komitesi toplandı. Forum hazırlıkları bir kez daha ele alındı. Hazırlık komitesi bilgi verdi. Toplantının yeri, günü saptandı. Konferans, bir forum biçiminde oluyordu. Geleceklerin, toplantıya katılacakların sayısı geniş tutuluyordu. Böylesi bir biçim verilmesi toplantı için daha uygun geliyordu. 1. Partinin genel durumu, politikası üzerinde, genellikle dünyada komünist hareket üzerinde üyelere bilgi vermek yararlı olacaktı. 2. Demiryolcular arasındaki kaynaşma ve gelişmeleri doğru değerlendirmek, ona göre davranmak vardı. Forumun-konferansın gündemi, politik çizgisi böyleydi, günceldi.

Temmuz'a, Anadolu'nun yağışlı bölgelerinde, "çürük ay" derler. Çukurova'da : "Yandım Allah". Sarı sıcak deli deli bastırmıştı. Ova kaynıyordu. Olanağı, vakti olanlar ya bağlarda, ya dağlarda gölge, serin yer arıyordu. Kimileri yaylalanıyordu. Toroslar şenlenmişti. Forum-konferans, dağda değil, komitenin saptadığı gibi, çukurda-Çakıt'la Seyhan'ın birbirine katıldığı yerde, (şimdi orası barajdır) "yarım adacıkta" toplandı. Gözcüler, daha gün çıkmadan gelmiş, yerlerini tutmuşlardı. Sıkı güvenliğe önem veriliyordu. Ali Şahin yoldaş tam komutandı o gün. Tam vaktin-

de, gelecek olanlar geldiler. "Tekmil" raporunu verdi. Şahin yoldaş. Gerçekten kartal gibiydi bakışları, hareketleri.

Toprakkale'den Mersin'e, Kozan'dan, Karaisalı'dan Yumurtalık'a kadar bir örgüt ağı kurulmuştu. Delegeler şendi, coşkuluydular. Curcunaları yoktu. Ağırbaşlıydılar. Gözcüleri, koruyucularıyla foruma katılanların tümü 70 yoldaşın üstündeydi. Tarsuslu dokumacı kadın yoldaş, dokuduğu bir top kırmızı bezi, gene Tarsuslu öğretmen kadın arkadaşıyla birlikte, beyaz çakıl taşlarına serdi. Sanki taşların üstüne, birden alev alev tutuşan, bir ateş yaktılar. Gün ışığında, güneşin altında, gelenler bu ateşin çevresine oturdular. İşi uzatmadılar. Ellerini çabuk tuttular. Toplantıyı Adana İl Komitesi sekreteri açtı. Mustafa Suphilerin, Türkiye proletaryasının, işçi sınıfının ve halkının kurtuluşu uğrunda can verenlerin kutsal anılarına saygı duruşu yapıldı. Lenin'in küçücük bir portresini yerdeki al kumaşın ortasına koymuşlardı. Delegeler selâm durdu dünya ve Türkiye emekçilerinin ölümsüz yüce önderinin önünde.

İlk konuşmacı —raportör Kasım yoldaştı. Durumu pek de iyi sayılmazdı. Konspirasyon etiketleri onu çapraza alıyordu. Kozan'dan gelenlerden kimileri onu başka bir adla, Mersinli'ler daha başka bir adla çağırıyorlardı. Ali Şahin de bozuma uğruyordu bu yüzden. O, «lafa ad karıştırmayın» deyip sözlerini kesiyordu. Konuşmacı raporunu uzatmadı. Alkışlandığı zaman sıkılıyordu. Bu takma adlardan, kim bilir, daha ne kadar çekeceği vardı.

Bir çok yoldaşlar söz aldı, konuştular. Onlar da, rapora uygun biçimde partinin yeni bir kongreye gitmesi istemini vurguladılar. Partinin, memleketin durumu, uluslararası gelişmeler, komünist ve işçi hareketleri, ulusal bağımsızlık direnişleri, özellikle kapitalizmin, emperyalizmin genel bunalım süreci Türkiye komünistlerini konumlarını, durumlarını baştan aşağı gözden geçirmelerini zorunlu yapmıştı. Egemenlik başına oturan burjuvazinin konumunu, politikasını, bu burjuvazinin nereye yöneldiğini incelemek, irdelemek, ona göre sonuç çıkarmak, partiye yön çizmek gerekiyordu.

Konuşmacılar, demiryolu işçileri arasındaki gelişme ve kıpırdamaların üzerinde ayrıca durdular. Bu olayı, işçiler arasındaki gelişmeleri, Adana demiryolu deposundaki parti komitesinin sekreteri Kazancı İsmail yoldaş, ayrıntılarıyla anlattı. Depoya Aleattin adında bir "demirci ustası"nın geldiğini bildirdi. Bu "usta" gerçekten demirciymiş. Ama karanlık birisiymiş. Onu, İstanbul'dan, polisten, Birinci Şube'den gelen birisiyle sık sık konuşurken görmüşler. Kumpanyaya küfrediyor, Türk işçisini eziyor diyormuş. Arkasından da : «Hükümeti tutmayı, onun sözünden çıkmamayı» salık veriyormuş. Grev değil, «gözdağı vermek» diyormuş.

Konferans, bu demiryolu olayları karşısında işçileri, kamuoyunu uyarmak, parti komitesinin bu olaya iyice eğilmesini sağ-

lamak, depodaki parti komitesine yardım etmek önerisini onayladı. TKP kongresinin yapılması, önerinin Merkez Komitesi'ne bildirilmesi oy birliğiyle kabul edildi. Komintern'e selâm gönderildi.

Toplantı, ayakta söylenen Enternasyonal marşıyla kapandı. Yere, çakıl taşlarına serilen kırmızı kumaş, al bayrak yerine bir kavak ağacına çekildi. Gelenler, peri misali, yel oldu, bulut oldu, güneş oldu! Dağıldı...

(Yeni Çağ, Mart 1978)

(Devam edecek)

TKP MK GENEL SEKRETERİ İ. BİLEN'İN 76. DOĞUM YILDÖNÜMÜ KUTLANDI

TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın 76. doğum yıldönümü, yurtiçinde ve yurtdışında yaygın olarak kutlanmıştır. Düzenlenen kutlama toplantılarında; İ. Bilen'in Türkiye Komünist Partisi'ni, onun savaş yolunu yenilmez kılmak, bu amaçla Partiyi likidasyondan kurtarmak yolundaki yılmaz savaşımı dile getirilmiştir.

Londra'da, İngiltere Türkiyeli İlericiler Birliği'nin lokalinde düzenlenen, "Bilen yoldaş çok yaşa", "yaşasın TKP" belgilerinin haykırıldığı ve TKP Marşı'nın hep bir ağızdan söylendiği yığınsal toplantıda; Bilen yoldaşın kısa bir de filmi gösterilmiştir.

Londra'daki toplantıya katılanlar, İ. Bilen için şu andı içmişler ve bu andın oybirliğiyle, yaşgünü nedeniyle Bilen yoldaşa gönderilmesine karar vermişlerdir :

Bilen yoldaş,

bütün ömrümüzü tümüyle işçi sınıfının,
halkımızın,
kurtuluşuna adayacağımıza;

Leninci ilkelere, devrime bağlılığımızı
geliştirip,
bu bilinç ve onurdan
ödün vermeyeceğimize;

işçi sınıfının gücüne, devrimin utkusuna
Senin gibi inatla, tutkuyla
inanacağımıza;

başarıdan başdönmesine,
gerilemeden karamsarlığa
kapılmayacağımıza;

oportünizmin her türüne, her belirtisine karşı
ardıcıl ve Leninci
bir savaş yürüteceğimize;

Leninizme ve proletarya enternasyonalizmine,
Lenin'in ülkesine,
devrimcilerin kalesi Sovyetler Birliği'ne
bağlılığı gözbebeğimiz gibi
koruyacağımıza;

Senin özverili, çetin, onurlu
savaş yolundan
yürüyeceğimize;

and içeriz!

Türkiye'de Kitle Hareketlerinin Bazı Sorunları

H. ERDAL

GİRİŞ

Bugün hepimizin üzerinde birleştiği bir gerçek var : Azgınlaşan faşist teröre, emperyalizmin savaş kışkırtıcısı girişimlerine dur demenin yolu, kitlesel çıkışlardır. Ne var ki kimimize göre kitle hareketleri görece olarak duraklama dönemine girmiş; kimimize göre ise kitle hareketleri, alıştığımız biçimlerin dışına çıkarak yeni biçimlere bürünmüştür.

Açıktır ki Haziran 1977 seçimleri sonrasında Türkiye, kitle hareketleri açısından yeni bir döneme girmiştir. Bu dönem, kitle hareketlerinin açık bir canlılık ve etkinlik gösterdiği 1963 - 1971 döneminden ya da 12 Mart faşist terör dönemi sonrası gelen 1973 - 1977 döneminden farklıdır.

Haziran 1977 seçimlerini izleyen dönem, kitle hareketleri açısından birçok diğer olumsuz etmenin yanısıra, başlıca iki belirleyici etmen tarafından etkilenmiştir.

Bunlardan birincisi, sözümona "Umudumuz Ecevit"in kitleleri pasifize etmedeki başarısıdır.

İkincisi MHP, Ülkü Ocakları, Kontrgerilla, vb. gibi odaklarda kümelenen faşistlerin kitlelere salmaya çalıştıkları "yıldırmasindirme" eylemleridir.

Böylesi bir durumda kitle hareketlerinin daha bir etkinlik belirleyicilik kazanabilmesi için, kitle hareketlerinin bazı sorunları üzerinde düşüncelerimi söyleyeceğim.

KİTLE İÇİNDE PARTİ ÇALIŞMASI

Toplumda devrimci dönüşümlerin gerçekleşebilmesi için kitlelerin kazanılması zorunludur. Marksizm-Leninizm genel olarak tarihi süreç içinde, özel olarak da sömürüsüz bir toplum yaratmada kitlelerin belirleyici rolünün teorik temelini vermektedir. Lenin'in de belirttiği gibi : «Değişikliği zorunlu kılan tek etkin güç, kitlesel devrimci enerjidir.»[1]

Kitlelerin kazanılması ise kitleler içindeki parti çalışmasının etkinliğine ve başarısına bağlıdır. Unutmamamız gereken bir gerçek şudur : **"Kitle" kavramı savaşımın değişik dönemlerinde sürekli değişen bir kavramdır.** Kominternin Üçüncü Kongresi'nde «komünistlerin kitleleri kendi taraflarına kazanma sorunu» üstüne konuşurken Lenin, kitle kavramının savaşımın özü ile birlikte değişmeye uğrayacağını söylüyor ve Bolşevik Partisi'nin deneyiminden örnekler veriyordu.[2]

---

1 Lenin, Toplu Yapıtlar, C. 23, s. 213.
2 Agy., C. 32, s. 475 - 476.

Kitle kavramının değişebilirliği olgusunun yanlış değerlendirilmesi bizi sağ oportünist ya da sol sekter bir konuma da itebilir. Bu değişebilirliğe sağ bir anlayışla bakmak, kitleleri kazanmayı her zaman mutlak aritmetik çoğunluğu kazanmak olarak görmemize yol açar. Bu ise bizi, zorunlu olarak burjuva çoğulculuğuna, popülizme ve kitle kuyrukçuluğuna götürür. Kitle kavramına "sol" bir yaklaşım ise gerçek kitlelerden yalıtlanmamıza, serüvenciliğe ve hareketimizin başarısızlığına yol açar.

Yukarıda da belirttiğim gibi; kitlelerin devrimci savaşım için kazanılması, önce içinde bulunduğumuz devrimci aşamada "kitle" tanımını doğru yapmamıza, sonra kitle içinde parti çalışmasının etkinliğine ve başarısına bağlıdır.

"Kitle" tanımı ile kitle içinde parti çalışması arasındaki ilişkiyi gözden kaçırmak bazan birçoğumuzun tek tek düştüğü yanılgıların esas nedenidir. Savaşımın somut bir evresinde kazanmamız gereken "kitle"nin tanımı, sözkonusu kitle içindeki parti çalışmasının biçim ve yöntemlerini de belirleyecektir.

Örnek olarak Türkiye'de kazanmayı amaçladığımız işçi, köylü, öğretmen ya da gençlik kitlesinin kapsam ve bileşimi, sözkonusu kitleler içindeki çalışmamızın biçim ve yöntemlerini de belirlemektedir. Konuya açıklık getirmek için örneğimizi şöyle genişletelim :

Herhangi iki ülke seçelim. Örnek olarak biri Türkiye olsun, öbürü de "A" ülkesi. Her iki ülkede de dünya komünist hareketi içinde saygın yerleri olan, temel ideolojik ve politik konularda tam bir görüş birliği içinde bulunan iki işçi sınıfı partisi var.

Bu iki parti ayrı ayrı ülkelerde devrimi gerçekleştirmek için savaşım yürütüyor. Her iki parti için de savaşımlarının somut bir kesitinde kullandıkları eylem biçimlerinin hem genel pratikten kaynaklanan ortak yanları vardır, hem de kendi ülkelerinin ve savaşım hedeflerinin özgüllüklerinden kaynaklanan özgül yanları vardır. Eylem biçimlerindeki bu özgüllüğün kaynağı nedir? Önce her iki ülkenin, farklı gelişmişlik düzeyinde farklı iki toplum oluşu ve bu farklılığın getirdiği özgüllüklerdir. Sonra bu ülkelerde sınıf savaşımına öncülük eden partilerin somut eylem programlarındaki farklılıklar ve bunun sonucu olarak bu partilerin savaşımlarının bugünkü evresindeki "kitle" tanımlarındaki farklılıklardır. Ve hepsinin üstünde, tanımlanan bu "kitlelerin" farklı tarihsel evrimi sonucu oluşan farklı sosyo-psikolojik özgüllüklerdir.

Şimdi "A" ülkesindeki kitleleri kazanmak için, onlara öncülük edebilmek için geçerli eylem biçimlerini aynen alıp Türkiye'de uygulamak istediğimizde ya da "A" ülkesinde yaşayan ve Türkiye'ye dönmeyi planlayan Türkiyelilere uyguladığımızda farklı ve istenmeyen sonuçlar doğacaktır.

Unutmamak gerekir ki, kitleler içinde yürütülecek çalışmada sözkonusu sınıf ya da tabakanın psikolojik yapısı (psychological make-up), teorik ve ideolojik çalışmaları etkileyen önemli etmenlerdendir.

Bir sınıfın ideolojisi ile mentalitesi (düşünce yapısı, düşünce tarzı, zihniyeti) farklıdır. Ama bu, mentalitenin ideolojiden yoksun olduğu anlamına gelmemelidir.

Burjuva toplumbilimcileri, sosyal psikolojinin ideolojiden bağımsız olduğunu ileri sürerler. Oysa ideolojinin sosyo-psikolojik temelleri vardır. Nesnel yaşam koşullarının değişmesi de işçilerin mentalitelerini etkileyen etmenler arasındadır.

Bu nedenle toplumsal sınıf ve katmanların "kitle"sini, bu kitlelerin sosyo-ekonomik, sosyo-psikolojik özgüllüklerini **yaşamadan, bilmeden, hesaba katmadan** kitle içinde parti çalışması için "genel geçer" biçim ve yöntem önermek ya da uygulamak hem partimize zarar verir, hem de kitlelere güvensizlik ve saygısızlık taşıyan bir eğilimin tehlikeli habercisi olur.

DEVRİMCİ KİTLE HAREKETLERİ

Kitlelerin kazanılması için,

Kitlelere öncülük edebilmek için,

Kitlelere öncülük edebilecek politik ve pratik deneyimi kazanmak için, devrimci kitle hareketleri vazgeçilmez, zorunlu en temel savaşım biçimidir.

Kitle hareketlerinin gerçekleşebilmesi nesnel ve öznel koşullara bağlıdır.

Kitle hareketlerinin temel nesnel koşulu, kitlelerin nesnel memnuniyetsizlik nedenleri ve tarihsel gelişmenin nesnel yasallığıdır. Kitle hareketlerinin meydana çıkmasında öznel koşullar da en az nesnel koşullar kadar etkilidir. Öznel koşullar, nesnel koşullara rağmen kitle hareketlerinin doğmasına ya da doğmamasına neden olabilir.

Öznel etmenin varoluş biçimine, sınıfsal, ideolojik içeriğine göre kitle hareketleri sınıflandırılabilirler.

— **Kendiliğinden Kitle Hareketleri** : Esas olarak nesnel koşulların zorlamasıyla, örgütlenme ve yönlendirme olmadan kendiliğinden doğup gelişen kitle hareketleridir.

— **Örgütlü Kitle Hareketleri** : Bu grup kitle hareketlerini kendi içinde iki alt gruba bölmek gerekir.

1 — Esas olarak **nesnel koşulların zorlamasıyla** kendiliğinden doğup gelişen kitle hareketlerinin gelişme yönünün öznel etmenlerle kontrol edilmesi. Yani kendiliğinden doğan kitle hareketleri içinde örgütlenme ve yönlendirme yolları ile kitle hareketinin belli bir amaca yarar hale getirilmesidir.

Bu yönlendirme öznel etmenin sınıfsal içeriğine bağlıdır. Örneğin işçi sınıfının kendiliğinden bir hareketi içinde işçi sınıfı partisinin mi, yoksa son durumda burjuvaziye hizmet edecek eğilimlerin mi örgütlü olduğu gerçeği, bu kendiliğinden hareketin gidiş yönünü belirler.

2 — **Önceden planlanmış**, Örgütlenmiş Kitle Hareketleri : Nesnel koşulların doğru değerlendirilmesi sonucu kitlelerin nabzını elinde tutan, onların sosyo-psikolojik durumlarını iyi değerlendiren öncü bir örgütün kitleleri peşinden sürükleyerek gerçekleştirdiği, önceden planlanmış örgütlü hareketlerdir.

Türkiye'de kitle hareketlerinde son yılda göreceli olarak bir azalma eğiliminden söz etmiştik. Bu eğilimin nedeni, **kitle hareketlerinin nesnel nedenlerindeki bir azalma değildir, aksine kitlelerin nesnel memnuniyetsizlik nedenleri giderek artmaktadır. Kitle hareketlerinin azalmasının nedeni öznel etmenin olumsuz yönde gelişmesinin sonucudur.** Öznel etmenin olumsuzluğunun başlıca nedenleri ise kanımca şunlardır :

a — **Burjuvazinin baskı ve terörü** kitleleri eylemden alıkoyan iki korkunun gelişmesine neden olmuştur. **Birincisi, iş kaybetme korkusu, ikincisi can kaybetme korkusudur.**

b — Haziran 1977 seçimleri sırasında doğan "Umudumuz Ecevit" yanılgısının yaygınlığıdır.

c — Haziran 1977 seçimleri sonrasında CHP'nin bir dizi kitle örgütlerinde giriştiği bölücü ve bozguncu (subversive) eylemlerdir.

d — Koşulların dayattığı bazı savaşım yöntemlerinin özellikle küçük solcu gruplar tarafından sulandırılıp yozlaştırılmasıdır. Örnek olarak kitlelerin bilincinde devrimci zor kullanım ile bireysel terörün özdeş hale gelmesini söyleyebiliriz.

e — Ve hepsinden önemlisi, nesnel ve öznel koşulları iyi değerlendirerek, doğru politik hedefler için **ÖNCEDEN PLANLANMIŞ VE ÖRGÜTLENMİŞ** kitle hareketleri düzenlemede yeterince başarılı olunamamıştır. Burjuvazinin saldığı iş ve can kaybetme korkularını kıramamış olmamız bunun en somut kanıtıdır.

KİTLE HAREKETLERİNDE BİÇİM SORUNU

Kitle hareketleri gerek örgütlenme biçimi açısından, gerekse eylem biçimleri açısından büyük bir zenginliğe sahiptir.

Kitle Hareketlerinde Örgüt Biçimi

Kitle hareketlerinde örgüt biçimini belirleyen onun sınıfsal içeriğidir. **İşçi sınıfı açısından** kitle hareketlerini planlamak, örgütlemek ve uygulamak için tek bir temel, belirleyici, etkin örgüt biçimi vardır, o da **Komünist Partisi'nin ta kendisidir.** Kitle hareketlerini planlamak, örgütlemek ve uygulamak için temel örgüt biçiminin Komünist Partisi olması bizim yardımcı olarak,

öteki örgüt biçimlerini kullanmamızı engellemez. Kitle hareketlerini örgütlemede kitlelerin mevcut, geleneksel, burjuvazi tarafından da benimsenmiş örgütlenme biçimleri kullanılabilir ve kullanılmalıdır. Bu geleneksel biçimler arasında dernek, birlik, sendika, kooperatif, vb. örgüt biçimlerini sayabiliriz.

Kitlelerin geleneksel örgüt biçimlerini yaratıcı bir biçimde işçi sınıfının sınıfsal çıkarları için kullanabilmeyi başarmamız gerekir. Kitle hareketlerinin örgütlenme biçimi ile ilgili olarak saptadığım önemli bir yanlış eğilim şudur : **Kitle hareketlerinin temel, etkin örgütlenme biçimini ihmal edip, ikinci plana atıp geleneksel örgüt biçimlerini ve onun iç dinamiklerini, onların belirleyiciliklerini ön plana çıkarmaktır. Özünde sağ oportünizmin ve legalizmin bir belirtisi olan bu eğilime zaman zaman raslamak mümkündür.**

Bir üçüncü grup örgütlenme biçimi olarak da kitlelerin eylem içinde, eylemin dayattığı koşullara uygun olarak geliştirdiği yeni ve özgül örgüt biçimlerinden söz edebiliriz. İşgal Yönetim Komiteleri, 1 Mayıs Komiteleri, Demokrasi ve Dayanışma Komiteleri, Direniş Komiteleri bunların somut örnekleridir.

Devrimci kitle hareketlerinde eylem biçimini belirleyen iki temel etmenden birincisi, kitlelere kazandırmak istediğimiz bilincin düzeyi, bir başka deyişle, onları yönelttiğimiz politik hedefin niteliğidir. Örneğin, kitleleri temel devrimci dönüşümler için mi, yoksa bazı durum düzeltmeleri —reformlar— için mi kitle eylemlerine yönelttiğimiz olgusu uygulayacağımız eylem biçimlerini de belirler.

Devrimci kitle hareketlerinde eylem biçimleri, kullandığımız örgüt biçimiyle de sıkı sıkıya bağlıdır. Eğer biz doğru olarak kitle hareketlerini örgütlemede örgütlenme biçimi olarak partiyi almışsak, kitleler için zorunlu ve onları başarıya götürecek eylem biçimini seçmemiz mümkündür. Yok eğer belirleyici örgütlenme biçimi olarak geleneksel, legal örgütlenme biçimlerini alırsak, önerebileceğimiz eylem biçimleri de bu örgütlerin legal olarak gerçekleştirebildiği eylemlerle sınırlı olur. Örneğin işçi sınıfı içindeki kitle hareketlerini partiyi bir yana bırakıp salt sendikalar aracılığıyla örgütlemeye kalkışırsak burjuvazinin bize dayattığı tek eylem biçimi olan sınırlı, dar kapsamlı, işyeri ölçeğindeki grev uygulamasının bir adım dışına çıkamayız.

Özetlersek **kitle hareketlerinde politik hedef, örgüt biçimi ve eylem biçimi üçlüsü arasında kopmaz bir bağ vardır.**

NE YAPMALIYIZ?

— İlk olarak sınıf savaşımının bugünkü evresinde her toplumsal sınıf ve katman içinde kazanmak istediğimiz "kitle" tanımlarına yeniden açıklık getirmeliyiz.

— Bu "kitleler"i yöneltmek istediğimiz politik hedefleri net olarak tanımlamalıyız.

— Bu "kitleler"in sosyo-ekonomik ve sosyo-psikolojik özelliklerini ortaya çıkartmalıyız.

— Bu "kitleler"i kazanmak için gerekli eylem biçimlerini hem genel pratiğin zenginliğinden yararlanarak, hem de bu kitlelerin özgüllüğünü hesaba katarak yaratıcı bir biçimde saptamalıyız.

— Kitle hareketlerinin gerek duyduğu örgütlenme biçimlerini doğru ve yaratıcı bir biçimde uygulamalıyız.

— Her zaman sahip çıkıp yön vermek için kendiliğinden kitle hareketlerinin doğmasını beklememeliyiz. Nesnel ve öznel koşulları iyi değerlendirerek önceden planlanmış ve örgütlenmiş kitle hareketlerini düzenlemeye önem ve ağırlık vermeliyiz.

TKP Programı Davası

İlk Duruşma 141 ve 142'ye İndirilmiş Büyük Bir Darbe Oldu

Dergimiz yazı işleri müdürü Ahmet Taştan'ın Türkiye Komünist Partisi Programı'nı yayımladığı için 142. maddeden yargılanmasına 17 Ekim günü İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlandı. Bu ilk duruşma, öncesi ve sonrasıyla demokrasi savaşçılarının faşizme ve gericiliğe karşı her bakımdan tam bir savaş kürsüsü oldu. Duruşma Türkiye Komünist Partisi'ne konan yasağın kalkmasının zorunluluğunu bir kez daha gözler önüne serdi.

Konuklarımız İstanbul Barosu Başkanı Orhan Apaydın'la görüşürken.

Program dâvası nedeniyle işçi sınıfının ulusal ve uluslararası dayanışması başarılı bir sınav daha verdi. Yurtdışından komünist, sosyalist, demokrat sayısız kişi ve kuruluş Ürün'e açılan dâvayı protesto eden, TKP'ye konan yasağın kaldırılmasını isteyen mesajlarla Cumhurbaşkanı'na, Başbakan'a, Adalet Bakanı'na, Meclis ve Senato başkanlarına başvurdular, Ürün'e dayanışmalarını ilettiler. Türkiye'nin dört bir yanından binlerce işçi, memur, köylü, öğrenci, aydın "TKP Programı Dâvası durdurulmalıdır", "141 - 142 kaldırılmalıdır" diye haykırdılar.

Ulusal ve uluslararası dayanışmanın böylesi gelişip güçlenmesi karşısında, işbirlikçi burjuvazi, sıkıyönetimde ayak direyen faşist MHP, AP - CHP koalisyonuna cankurtaran simidi gibi sarılmaya çalışan tekelci güçler, maocu provokatörler korkuya ve telaşa kapıldılar. "Türkiye Komünist Partisi'ne Özgürlük" belgisi etrafında yürüyen yığınsal savaşım karşısında çaresiz kaldılar.

17 Ekim duruşması nedeniyle gerçekleşen protesto ve dayanışma eylemi tüm kamuoyunda Türkiye Komünist Partisi'ne ko-

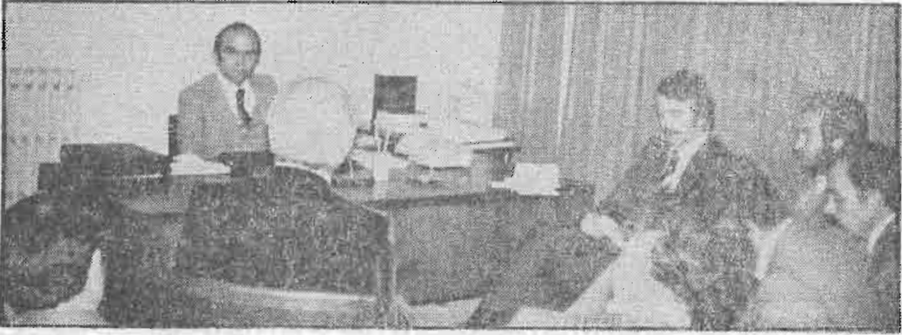
Konuklarımız, Barış Derneği Genel Sekreteri Enis Coşkun'la.

nan yasağın kalkması konusunun genişlemesine tartışılmasına da yolaçtı. TKP'ye yasal çalışma olanaklarının tanınması gerektiğini savunanların sayısı arttı. Büyük tirajlı burjuva gazetelerinin köşe yazarları bile bu demokratik istemin yanında yer aldılar. Tercüman'da Nazlı Ilıcak bile, bir yığın anti-komünist yaveden sonra, «TKP serbest bırakılacaksa, daha önceden mutlaka seçim sistemine baraj konmalıdır» demek zorunda kaldı.

17 Ekim duruşması ile ilgili olarak Batı Avrupa ülkelerinden bir grup gazeteci, hukuk adamı ve sendikacının ülkemize gelerek Ürün ile örnek bir dayanışma içine girmeleri son derece etkili oldu. Dennis McShane (İngiltere Gazeteciler Sendikası Başkanı), George Bolton (İskoçya Madenciler Sendikası İkinci Baş-

Konuklarımız Türkiye Barolar Birliği Başkanı Profesör Faruk Erem'le.

Konuklarımız, CHP Genel Sekreter Yardımcısı Profesör Uğur Alacakaptan ile.

kanı), John Bowden (İngiltere İlerici Avukatlar Derneği Yönetim Kurulu üyesi), Charles Korman (Fransa Demokratik Hukukçular Derneği Paris Şube Sekreteri), François Bailly (Belçika Demokratik Hukukçular Derneği ve Uluslararası Hukukçular Birliği temsilcisi), Emil Carlebach (Alman Gazeteciler Birliği Yönetim Kurulu üyesi) ve Heinrich Bock (Alman Demokratik Hukukçular Birliği ve Uluslararası Demokratik Hukukçular Birliği temsilcisi)'dan oluşan heyet üyeleri, ülkemizde bulundukları süre içinde ve kurdukları tüm ilişkilerde Türkiye'nin çağımıza ve Avrupa'nın koşullarına ne denli ters düştüğünü canlı bir şekilde ortaya koydular. Ülkelerinin işçi sınıfı hareketinin ve demokrasi güçlerinin Türkiye İşçi Sınıfı ile somut dayanışmasını dile getirdiler.

Duruşma öncesinde ve sonrasında dört ilde yapılan kapalı salon toplantılarında 141 ve 142'nin kalkması, TKP'ye özgürlük istemi yığınsal bir şekilde dile getirildi. 14 Ekim günü İzmit'te yapılan toplantıya Fransız konuk hukukçu Korman ile birlikte arkadaşımız Ural Ateşer katıldılar. Büyük bir coşku içinde geçen toplantıda, ayrıca Politika gazetesi yazarları Oya Baydar ve Aydın Engin birer konuşma yaptılar. İzmit'deki toplantıdan ön-

Konuklarımız, TBMM'de CHP'li saylavlarla.

Konuklarımız SBF Öğretim Üyesi Profesör Mümtaz Soysal'la.

ce de beş bin kişinin katıldığı bir özgürlük mitingi yapıldı. 15 Ekim günü Sakarya ve Zonguldak'ta yapılan toplantılara çok sayıda işçi katıldı. Zonguldak toplantısında Oya Baydar'la Aydın Engin konuştular. Çok sayıda yığın ve meslek örgütü yanında, Zonguldak toplantısına mesaj gönderen Karabük Belediye Başkanı Sabahattin Oral, «İlerici ulusal atılımı bileme ve bilinçlendirme çabalarınıza başarılar dilerim. Özgürlükler için ileri diyenleri kutlarım!» demiştir. Ayrıca, CHP Zonguldak Senatörü M. Ali Pestilci ve CHP Zonguldak Milletvekili Kemal Anadol, toplantıya gönderdikleri mesajda şöyle demişlerdir :

«Demokratik haklar ve özgürlüklere karşı son günlerde yoğunlaşan faşist saldırılar, halkımızın; ilerici, devrimci demokrasi güçlerinin güç ve eylem birliğiyle sindirilecektir. İlerici yurtsever güçler, tümüyle emekçi halkımız, emperyalizmin karanlık oyunlarına, faşizmin kanlı ellerine ülkemizi teslim ettirmeyeceklerdir.

Konuklarımız, TGS Ankara Şube Başkanı Yılmaz Gümüşbaş ile.

İzmir - Konak PTT'si önünde protesto telgrafı çekenlerden bir grup.

Bu duygularla, Özgürlük Haftası'nın halkımıza mutlu günler getirmesini diliyor, özgürlükten yana savaşımınızdan ötürü sizleri yürekten kutluyoruz.

Saygılarımızla.»

21 Ekim'de, bu kez İzmir'de yığınsal bir toplantı yapıldı. İzmir'de, ayrıca, **Ürün** dergisi ve yayınları üzerindeki anti-demokratik baskıları protesto etmek ve Türkiye Komünist Partisi Programı'nı yayımladığından dolayı yazı işleri müdürümüz Ahmet Taştan hakkında faşist 142. Madde'den açılan dâvanın durdurulması için bir imza kampanyası başlatılmıştır. Bu kampanya, 14 Ekim 1978 günü Konak PTT'si önünde yığınsal mektup atma ve aynı zamanda bir basın toplantısı yoluyla kamuoyuna duyurulmuştur. Kampanya sonunda toplanan 2.000 imza TBMM Dilekçe Karma Komisyonu'na postalanmıştır. Ayrıca, Kampanyanın metni 27 demokratik örgüt başkan ve yöneticilerinin imzası ile Başbakan'a, İçişleri, Milli Eğitim, Kültür ve Adalet bakanlarına gönderilmiştir. İmza kampanyasına imza veren demokratik örgütler şunlardır : Lastik-İş Sendikası İzmir Şubesi, Bank-Sen 5. Bölge Temsilciliği, T. Yeni Haber-İş Sendikası İzmir Bölge Temsilciliği, Devrimci Toprak-İş 13. Bölge Temsilciliği, T. Maden-İş Sendikası 3. Bölge Temsilciliği, T. Maden-İş Sendikası İzmir Genel Merkez Temsilciliği, Tümka-İş Bölge Temsilciliği, Aster-İş Bölge Temsilciliği, Beton-İş Sendikası, İnşaat Mühendisle-

Açık oturuma katılanlar: (Soldan sağa) Enis Coşkun, Yücel Çubukçu, Ural Ateşer, Turgan Arınır, Talip Öztürk.

ri Odası İzmir Şubesi, TÖB-DER İzmir Şubesi, Mimar ve Mühendis Odaları İzmir Şubeleri, İlerici Liseliler Derneği İzmir Şubesi, Çağdaş Hukukçular Derneği İzmir Şubesi, Bank-Der İzmir Şubesi, Tüs-Der İzmir Şubesi, İGD İzmir (Konak) Şubesi, Tüs-Der Bornova Şubesi, İGD Bornova Şubesi, Genel-Der İzmir Şubesi, Enerji-Der İzmir Şubesi, Haber-Der İzmir Şubesi, İzmir Kıbrıslılar Öğrenim ve Gençlik Derneği, Karabağlar İGD Şubesi ve İzmir Halkevi.

17 Ekim günü duruşmadan sonra İstanbul'da düzenlenen açıkoturum ve bunu izleyen özgürlük gecesi çok başarılı oldu. Toplantıda duruşma nedeniyle ülkemizde bulunan yabancı konuklar kısa birer konuşma yaparak "TKP'ye Özgürlük Savaşımı"nı desteklediklerini, bunun bir demokrasi görevi olduğunu ifade ettiler. Gecede ayrıca Türkiye Barış ve Özgürlük Komitesi (TBÖK) temsilcisi Baysal Önal da bir konuşma yaptı ve Almanya'daki Türkiye'li işçi ve aydınların dayanışmalarını iletti. Arkadaşımız Ural Ateşer'in yönettiği açık oturuma Avukat Turgan Arınır, TÖB-DER Genel Başkanı Talip Öztürk, Bank-Sen Sendikası Genel Sekreteri Yücel Çubukçu ve Barış Derneği Genel Sekreteri Enis Coşkun katıldılar. Tüm konuşmacıların "TKP'siz demokrasi olmaz" gerçeğinde birleştiği açık oturumda, TKP Programı dâvası gerek hukuk ve insan hakları açısından, gerekse çeşitli uluslararası antlaşmalar ve Anayasamız açısından ayrıntılı olarak ele alındı. Toplantıda TKP'ni yasaklamanın olanak-

Konuklarımız Özgürlük Gecesi'ni izlerken.

sız olduğu bir kere daha belirtildi. Daha sonra koro, folklor gösterileri yapıldı ve slaytlarla TKP tarihi anlatıldı.

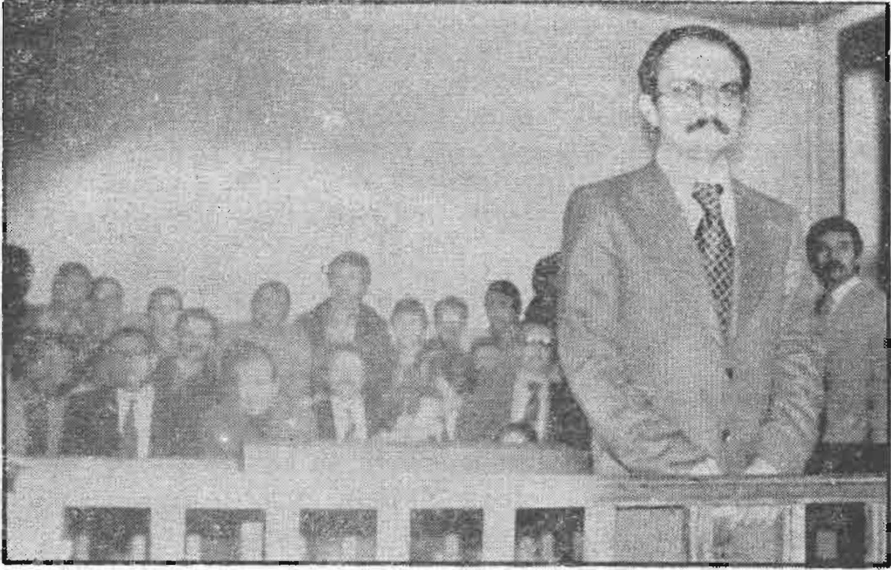
Maden-İş Genel Yönetim Kurulu, İGD, İKD, İLD, Gib-Der, Haber-Der, Mimarlar Odası İst. Şubesi, Dev-Genç Federasyonu, Bank-Der, Halkevleri İstanbul İl Koordinasyon Kurulu, Genel-Der, Konuk Yayınları, Dev-Güç, Vatan Partisi, Tüted İst. Şubesi; ve İlerici Deri İş, Tüted, Tüm-Der, Tüs-Der, Halkevleri, Töb-Der, Genel-İş, Ziraatçılar Derneği ve Tek Gıda İş Çanakkale Şubeleri ile Kazdağı Orman İşçileri Sendikası geceye ve Ürün'e gönderdikleri mesajlarda dayanışmalarını belirttiler.

Türkiye Yazarlar Sendikası yayımladığı bildiride Ahmet Taştan'a açılan dâvayı protesto etti ve 141 - 142'nin kalkmasını istedi. 17 - 20 Ekim tarihleri arasında toplanan Maden-İş Sendikası Genel Yönetim Kurulu toplantısından sonra yayımlanan bildiride de aynı konulara yer verildi.

İşte böylesi yoğun bir dayanışma ortamında yapılan ilk duruşma kamuoyunda büyük yankı uyandırdı. Basında da geniş şekilde yer alan sorgusunda arkadaşımız Ahmet Taştan şöyle konuştu :

«Sayın yargıçlar

Hakkımda düzenlenmiş olan iddianameyi okumuş bulunuyorum. İddianamede de belirtildiği gibi "Türkiye Komünist Partisi - Program" adlı kitabı Önder Sağlam müstear adıyla yayına hazırlayıp Ürün Yayınevi'nde yayımladım. Daha önce de yazı işleri müdürü olduğum **Ürün** adlı aylık derginin 40. sayısında "İşçi Sınıfı Partilerinde Program" dizisinde, Temel Saatçioğlu müstear adıyla, TKP Programı başlıklı bir yazı yayımlamıştım. Dergi toplatılarak hakkımda bu yazıdan dolayı dava açılmıştı.

Yazı İşleri Müdürümüz Ahmet Taştan duruşmada.

Bu yayınları yaparken demokratik bir işlevi yerine getirdiğime inanıyorum. Bu eylemlerimin Türkiye'de demokrasinin gelişip yerleşmesine katkıda bulunduğu görüşündeyim.

Çünkü bir kere, Türkiye Komünist Partisi toplumsal bir olgudur, yadsınamaz bir gerçekliktir. Bu parti, bugün Türkiye'de toplumsal yaşamın tüm alanlarında kendini duyurmaktadır. Gazete sayfalarından dost-ahbap sohbetlerine kadar çok çeşitli alanlarda günlük yaşamın bir parçası olmuştur. Böylesi bir partinin programının geniş okuyucu yığınlarına ulaştırılması, yayıncılık mesleği açısından bir görev olmuştu. 1 Mayıs Alanı'nda yüzbinlerce kişinin, serbest bırakılmasını istediği bir partinin programının okunmasının, incelenmesinin nesnel ve toplumsal bir gereksinim durumuna geldiği açıktır. Okuyucunun ilgisine yanıt vermek de her yayıncının önde gelen görevidir.

İkinci olarak Türkiye Komünist Partisi ve Programı hakkında Türkiye'de yıllardan beri sürekli yayın yapılmaktadır. Bu parti hakkında şimdiye kadar sayısız kitap ve yazı dizisi yayımlanmış bulunuyor. Ne var ki, Aclan Sayılgan, İlhan Darendelioğlu, Fethi Tevetoğlu, Nazlı Ilıcak, Zekeriya Sertel gibi niteliği belli kişilerin yaptıkları bu yayınlar, her zaman yalnızca bu partiye ve Programına sözgüler düzmeyi, bilinen gerçekleri çarpıtarak, yalan ve dolanlarla, okuyucuların Türkiye Komünist Hareketi üzerine yanlış ve gerçek dışı bilgiler edinmesini amaçlamıştır. Türkiye Komünist Partisi hakkında okuyucu yığınlarında olumsuz bir görüş oluşması çabasındaki bu sayısız yayın hakkında şim-

diye kadar 142. Madde'den tek bir soruşturma bile açılmadığı da bilinen bir gerçektir.

Demokratik yayıncılık gerçekleri okuyucuya olduğu gibi iletmeyi gerektirir. Bu nedenle geçmişte ve günümüzde çok çeşitli biçimlerde aleyhinde bu kadar çok yayın yapılan bir partinin programını yayımlamak demokratik bir görev olmuştu.

Amacım, okuyucunun günlük tartışmalara kadar girmiş olan bir olguyu, başkalarının kendisine göstermek istediği gibi değil, olduğu gibi tanıması için bir olanak hazırlamaktı. Bunun en iyi yolu da, Türkiye Komünist Partisi'nin kendisinin hazırlamış olduğu ve hangi amaçlar için savaşım verdiğini, kendisinin ne olduğunu anlatan belge niteliğindeki Programını okuyucuya ulaştırmaktı. Burada söz konusu olan övgü ya da sövgü değil, nesnel ve bilimsel bir yayıncılık anlayışı, son derece demokratik bir eylemdir. Kaldı ki, bir partinin yasaklı olması, kamuoyunun, bu parti hakkında nesnel bilgiler edinme özgürlüğünün yok sayılması anlamına da gelemez.

Üçüncü olarak,. ben, Türkiye Komünist Partisi'nin yasal çalışmasını, savaşımını ve ilkelerini, görüşlerini yığınlara serbestçe tanıtmasını engelleyen Ceza Yasası'ndaki 141. ve 142. maddelerin demokratik olmadığı ve Anayasamıza ters düştüğü görüşündeyim. Bu maddelerin ve Türkiyemizin en eski partisi olan Türkiye Komünist Partisi üzerindeki 56 yıllık yasağın kaldırılmasını istiyorum. Bu her demokrat kişinin görevidir.

Türkiye bugün tüm Avrupa'da, komünist partisinin yasal olmadığı tek ülkedir. Tüm dünyada ise komünist partisinin yasaklı olduğu ülkelerin sayısı iki elin parmakları kadar bile değildir. Üstelik bu ülkeler İran, Şili, Pakistan, Nikaragua ya da Paraguay gibi demokrasiden söz edilemeyen ülkelerdir. Günümüzde komünist partisinin yasal çalışma koşullarına sahip olması, demokrasinin vazgeçilmez bir önkoşuludur.

Faşist Mussolini İtalya'sının ceza yasasından aktarılan 141 ve 142. maddeler, bugün ülkemiz için gerçek bir yüz karasıdır.

Bütün bu nedenlerden dolayı bu dâva, TCK'nun 142. maddesinin ihlâl edilip edilmediği dâvası değil, 141 ve 142. maddelerin varlığının dâvası olmalıdır. Burada benim Türkiye Komünist Partisi'nin programını yayımlamış olmamın suç olup olmadığı değil, bu maddelerin demokrasiye ve Anayasamıza ters düşüp düşmediği araştırılmalıdır.

Sayın yargıçlar,

Bu davada alınacak kararlar, ülkemizin ve tüm halkımızın geleceği üzerinde etkili olacaktır. Sorun, ülkemizde demokrasinin mi, yoksa soğuk savaşçılığın, gericiliğin, yobazlığın karanlığının mı egemen olacağı sorunudur.

Bu nedenle dâvamızın konusu, eylemin, 1930'ların faşist İtalya'sından kalma ve tüm Avrupa'da çoktan tarihe karışmış bazı maddelere uygun düşüp düşmediği değil, bu maddelerin çağımıza, ülkemiz halkının gereksinimlerine ve günümüzün toplumsal gerçekliğine uygun düşüp düşmediği olmalıdır.

Avukatlarım da hakkımda uygulanmak istenilen TCK'nun 142. Madde'sinin Anayasaya aykırılığını açıklayacaklardır. Saygılarımla.»

Duruşmaya 48 avukatın katılması, 141 ve 142. Maddeler'in hukuk adamlarınca görkemli bir şekilde protesto edilmesi oldu. Taştan'ın sorgusundan sonra söz alan İstanbul Barosu Başkanı Orhan Apaydın yürekli bir konuşma yaparak 141 ve 142'nin Anayasa'ya aykırılığının hukuksal dayanaklarını açıkladı. Daha sonra mahkemeye, 48 avukatın imzasını taşıyan bir dilekçe verildi. Dilekçede 141 ve 142'nin Anayasa'ya aykırılığı gösterilerek davanın Anayasa Mahkemesi'ne götürülmesi isteniyordu. 15 sayfalık dilekçenin sonuç ve istem bölümü şöyleydi :

«Yukarıda açıklanan nedenlerle, bu dâvada müvekkil sanık hakkında uygulanması istenilen TCK'nun 142. Madde'si, "insan haklarına dayalı demokratik sistem"in ilkelerine ve "genel hukuk kurallarına" ve bu ilke ve kuralların somut normlarını oluşturan 10 Aralık 1948 tarihli "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi"nin 19 Maddesi'yle, 4 Kasım 1950 tarihli "İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetlerini Korumaya Dair Avrupa Sözleşmesi"nin 9 ve 10. Maddeleri'yle ve 1 Ey-

TKP Programı Davası'na katılan avukatlardan bir grup.

lül 1975 tarihli Helsinki Avrupa Güvenliği ve İşbirliği Konferansı Nihai Senedi'nin "Katılan devletlerin karşılıklı ilişkilerine yol gösterecek ilkeler" başlıklı I. Bölümü'nün 7. İlkesi'yle bağdaşmamaktadır. Bu madde, düşünce açıklama ve yayma özgürlüğünün özünü zedelediği için Anayasa'nın 20. ve 21. maddelerine, herkesi belli bir kalıba uygun düşünmeye zorladığı için Anayasa'nın Başlangıç bölümüne, 2, 4 ve 12. Maddeleri'ne, "suçta kanunilik ilkesi" ile hiçbir biçimde bağdaşmadığından yine Anayasa'nın 33. Maddesi'ne aykırıdır.

Dâvamızda müvekkil sanık hakkında uygulanması istenilen 142. Madde'nin Anayasa'ya aykırı olduğu yolundaki itirazımız son derece ciddidir. İtirazımızın ciddi sayılarak, dâvamızda müvekkil sanık hakkında uygulanmak istenilen TCK'nun 142. Maddesi'nin iptali için dosyanın Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesine karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederiz.»

Savcı Anayasa Mahkemesi'ne gitme istemini Anayasa Mahkemesi'nin bundan önceki red kararı ve değişen koşullar ile birlikte ele alarak, görüşünü bildireceğini açıkladı ve duruşma 28 Aralık 1978'e ertelendi.

Çok sayıda dinleyici ve gazetecinin katıldığı duruşma İngiliz BBC Televizyonu'nca filme alındı.

18 Ekim tarihli gazeteler duruşmaya geniş yer verdiler. Sonraki günlerde birçok köşe yazarı TKP'nin legale çıkması konusundaki görüşlerini dile getirdi.

Duruşma için ülkemize gelen heyette yer alan hukukçu, gazeteci ve sendikacılar ülkemizde bulundukları süre içinde birçok temaslarda bulundular. Dergimiz yönetmeni Ural Ateşer ve arkadaşımız Ahmet Taştan'la birlikte yaptıkları bu temaslarda, Türkiye'de Komünist Partisi'nin yasaklı olmasının ülkelerinin ilerici ve demokrat çevrelerinde tepkiyle karşılandığını belirttiler. 15 Ekim'de İstanbul'da ve 16 Ekim'de Ankara'da yapılan basın toplantılarına yabancı konuklar da katıldılar. Arkadaşımız

Konuklarımız Duruşmayı izlerken.

Ural Ateşer ile yedi yabancı konuk, 16 Ekim günü Ankara'da önce, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde Anayasa Profesörü Mümtaz Soysal ile görüştüler. Daha sonra CHP Genel Merkezi'nde Genel Sekreter yardımcısı Prof. Uğur Alacakaptan'la bir görüşme yapıldı. Gerek Mümtaz Soysal, gerekse Alacakaptan 141 ve 142'nin kalkmasının gerektiğini savundular. CHP Genel Sekreter yardımcısı, «mevcut meclis aritmetiğinin ve hükümetin yapısının şimdilik buna izin vermediğini, ama bu konunun CHP'nin programında yer aldığını, tekbaşlarına iktidara geldiklerinde bunu gerçekleştireceklerini» söyledi.

Daha sonra parlamentoda CHP saylavları İsmail Hakkı Öztorun, Süleyman Genç, Azimet Köylüoğlu ve Erol Saraçoğlu ile bir görüşme yapıldı. CHP saylavları Türkiye Komünist Partisi'nin legale çıkmasının demokrasinin gereği olduğu görüşünde olduklarını belirttiler. Yabancı konuklar Millet Meclisi Anayasa Komisyonu toplantı salonunda, Komisyon Başkanı ve Türk Hukuk Kurumu Başkanı Prof. Muammer Aksoy'la da bir görüşme yaptılar.

Aynı gün Barolar Birliği'nde, Türkiye Barolar Birliği Genel Başkanı Prof. Faruk Erem'le görüşüldü. Erem 141 ve 142'nin varlığını bir insanlık suçu olarak niteledi. Ankara'da son olarak Türkiye Gazeteciler Sendikası Ankara Şubesi Başkanı Yılmaz Gümüşbaş ve diğer yöneticilerle bir sohbet toplantısı yapan konuklar, 17 Ekim günü de İstanbul Barosu Başkanı Orhan Apaydın ve Barış Derneği Genel Sekreteri Av. Enis Coşkun'la görüştüler.

Tüm bu görüşmeler demokratik kamuoyu ve hukuk açısından 141 ve 142'nin geçersizliğini bir kez daha gösterdi.

Konuk heyet üyeleri ülkemizden ayrılırken, heyette yer alan hukukçular ortak bir bildiri yayınladı. Bildiride şöyle deniyordu :

> «Bizler Ahmet Taştan'ın duruşmasını izlemek üzere Türkiye'ye gelmiş bulunuyoruz. Ahmet Taştan'ın, 1978 Mart'ında TKP Programı'nı yayımlamaktan dolayı TCK'nun 141 ve 142. maddelerinden yargılanması bizim ülkelerimizde büyük ilgi uyandırdı.
>
> Düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü kısıtlayan 141 ve 142. maddeler demokrasinin en temel ilkelerine karşıdır. Şimdi bu maddelerin anti-demokratik ve Anayasa'ya aykırı olduğunu saptamak bağımsız Türk adaletine kalmıştır.
>
> İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde, bu maddelerin Anayasa'ya aykırılığının Anayasa Mahkemesi'ne incelenmeye gönderilmesi yolunda, 28 Aralık'daki duruşmada çözümleyici kararlar alınacaktır.

Şurası muhakkak ki, Türkiye'nin de içinde olduğu tüm ülkelerin demokratları, İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nden, Türkiye hukukunu bu ülkenin de imzaladığı Avrupa İnsan Hakları Beyannamesi'nin 9, 10, ve 11. maddeleri ile uyumlu kılacak bir karar beklemektedir.»

Duruşma sırasında yurtiçinden ve yurtdışından **Ürün**'e sayısız dayanışma telgrafı geldi. Aynı şekilde dâvanın durdurulması istemiyle Başbakan'a ve Adalet Bakanı'na da binlerce telgraf gönderildi. Türkiye'nin dört bir yanında **Ürün**'le dayanışma komiteleri kuruldu. Dayanışmanın boyutları öylesine geniş oldu ki, **Ürün**'e yurtiçinden gelen destek mesajlarının sayısını bile saptayabilmek olanaklı olmadı.

Yurtdışından gerçekleştirilen dayanışma eylemlerinin biçim ve nitelikleri çok çeşitli oldu.

Büyük Britanya Komünist Partisi Genel Sekreteri Gordon McLennan, dergimize gönderdiği mesajda partisinin dayanışmalarını iletiyor ve **Ürün**'ün verdiği savaşımı kutladığını, ve İngiltere'de kamuoyuna bu olayı duyurmaya çalıştıklarını söylüyordu.

Belçika Komünist Partisi Ulusal Sekreteri Albert De Coninck, Başbakan'a gönderdiği telgrafda yargılamanın derhal durdurulmasını talep etti.

Belçika Komünist Partisi yayın organı **Le Drapeau Rouge**'un 5 Ekim ve Fransız Komünist Partisi yayın organı **L'Humanite'**nin 14 Ekim tarihli sayılarında "Program Dâvası" üzerine yazılar çıktı.

İsveç Sol Komünist Partisi Başkanı ve Milletvekili Lars Werner de, Başbakan'a ve **Ürün**'e gönderdiği mesajda, "Program Dâvası"nı ve TKP'nin hâlâ yasaklanmasını protesto etmiştir.

Belçika'daki Türkiye'li İşçiler Birliği, çok kısa bir süre içinde Başbakan'a 1.100 imzalı bir protesto telgrafı çekilmesini sağladı. İmzalayanlar arasında çok sayıda Belçikalı ve yabancı işçinin yanısıra, önde gelen Belçikalı kişi ve aydınlar bulunuyor: Belçika Komünist Partisi Genel Başkanı Louis Van Geyt, ikinci başkanlar Jef Turf ve Claude Renard, Polit Büro üyesi Rosine Lewine, Genç Komünistler Birliği Genel Başkanı Marc Somwille, Dışişleri Bakanı Danışmanları Van Hemeldenck, ve M. Wachtergaele, çok sayıda profesör, gazeteci, sanat adamı vb. Öteyandan Belçika Hristiyan Barış Hareketi Genel Merkezi ile 40 ilerici örgütü birleştiren Belçika Barış ve Kalkınma İçin Ulusal Eylem Komitesi (CNAPD) de bu telgrafları imzaladılar.

Avrupa Parlamentosu Fransız Komünist Partisi saylavları (Ansard, Eberhard, Porcu, Soury ve Bordu; bu sonuncusu Avrupa Parlamentosu başkan vekilidir) başbakan Ecevit'e ve 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne birer telgraf çektiler. Bu saylavlardan Antoine Porcu ayrıca Avrupa Toplulukları Komisyonu'na ve AET

Bakanlar Kurulu'na Türkiye'deki bu anti-demokratik durumla ilgili bir yazılı soru önergesi verdi.

Fransız Komünist Partisi'nin çağrısı üzerine Fransa'da çalışan Türkiyeli işçi ve öğrenciler 15 Ekim günü Paris'te toplandılar. Toplantıda hazırlanan bir ortak metin onaylanarak, Cumhurbaşkanı'na ve Başbakan'a gönderildi.

Sekiz ünlü Fransız aydını ortak bir bildiri yayınlayarak duruşmayı protesto ettiler : Ressam Cueco, filozof Lucien Seve, fizikçi Pierre Saegle, orkestra şefi Diego Masson, Sinema yönetmenleri Louis Daquin ve Bertrand Favernier, TV yönetmeni Maurice Failerie ve Avukat Nicole Dreyfus.

Londra'da, 17 Ekim günü, İngiltere Türkiyeli İlericiler Birliği'nce düzenlenen bir protesto gösterisi yapıldı. Çok sayıda Türkiyeli, İngiliz, Portekizli, Yunan, Iraklı, Kıbrıslı örgütün katıldığı gösteride meşalelerle Türkiye Büyükelçiliği'ne yüründü ve burada konuşmalar yapıldı.

Hollanda'da Türkiyeli İşçiler, Öğretmenler, ve Kadınlar örgütlerince düzenlenen kampanya sonunda, çeşitli uluslardan ilerici örgütleri temsil eden 73 kişinin ortak imzasıyla protesto mesajları çekildi.

İngiltere East Midlands Türkiyeli İlerici Birliği'nce düzenlenen kampanyada ise gene çeşitli kuruluşları temsil eden 41 kişinin imzasıyla başbakan Ecevit'e telgraflar çekildi. Yorkshire'da ise 34 örgüt imza verdi.

29 Eylül günü Avrupa Konseyi'nde Fransız, İtalyan, Portekiz ve İspanyol komünist partilerinin temsilcisi dokuz saylav (Boucheny, Depietri, Deschamps, Rossi, Bernini, Carvalhos, Coralla, Lopez, Marques) ortak bir bildiri yayınlayarak TKP Programı dâvasını eleştirdiler ve TKP'ye özgürlük istediler. Ayrıca bunlardan Portekiz'li Carlos Carvalhos, Avrupa Konseyi Genel Kurul'unda söz alarak konuyla ilgili bir konuşma yaptı.

Batı Berlin Ürün'le Dayanışma Komitesi, Başbakan'a 2.533 imzalı bir protesto mesajı gönderdi.

Ayrıca geçen sayılarımızda duyurduklarımıza ek olarak, şimdiye kadar şu örgütler Ürün'e dayanışma mesajı yolladılar : FİDEF, Batı Berlin Kadın Hakları Komitesi, Mains kentinden 23 Ürün okuru, Berlin Demokratik Kadınlar Birliği, Mannheim ve çevresi Ürün okurları, Belçika İnsan Haklarını Koruma Birliği, Lozan Türk İşçileri, Münih BMW işçileri, Batı Berlin Türkiyeli Demokratik İşçi Derneği, Avrupa Türkiye Kadınlar Federasyonu, Batı Berlin Türkiye Kadınlar Birliği, Türk Toplumcular Ocağı, Türkiyeli Öğretmenler Derneği, Türkiye Akademiker ve Sanatçılar Derneği, Hildesheim Türkiyeli İşçiler Derneği, Yorkshire Türkiyeli İlericiler Birliği, Essen Ürün okurları, Sussex Türkiyeli İlericiler Birliği, Düsseldorf Türkiye İşçi-Gençlik Birliği, Münster Türkiyeli İşçi-Öğrenci Derneği, Gelsenkirchen'de 15

Ekim'de yapılan Ürün'le dayanışma toplantısına katılan işçi ve aydınlar, F. Alman Anti-faşistler Birliği, Yunan Demokratik Hukukçular Birliği, Weinheim Türkiyeli Kadınlar Birliği, Münih Siemens İşçileri, Fransa Türkiyeli Öğrenciler Birliği Strasburg Şubesi, İsveç Türkiyeli İlericiler Birliği, Türkiye Barış ve Özgürlük Komitesi, Birmingham Türkiye'li Öğrenciler Derneği, Willingen-Schwenningen İşçi Birliği, Münih İşçi Derneği, Duisburg İşçi Yardımlaşma Derneği, Stuttgart Türkiye Öğrenci Derneği; ve Dortmund, Bochum, Kuzey Ren-Vestfalya, Köln, Leverkusen, Dusselfdorf, Siegen, Herne - W. - Eickel, Duisburg, Münster, Hamm, Essen, Bergkamen, Recklinghausen, Gelsenkirshen "Ürünle Dayanışma Komiteleri".

İşte ulusal ve uluslararası düzeydeki dayanışma daha ilk duruşmada böylesi büyük boyutlara ulaştı.

Yurtiçinde ve dışında yükselen bu dayanışma ve birlik hareketi faşizme, faşist tehlikeye karşı tüm halkımızın tek umududur. Dayanışma ve eylem birliği faşist yasaları ve onlara dayananları yıkacaktır!

İKİNCİ DURUŞMA 28 ARALIK'DA!
HAYDİ UNUTMAYALIM BU DAYANIŞMAYI!

TARIM İŞÇİLERİ ve SORUNLARI (3)

Kerim AKSU

Bundan önceki iki yazımızda tarım işçilerinin özellikleri, türleri, çalışma ve yaşam koşulları üzerinde durmuştuk. Bu yazımızda tarım işçilerinin ücretleri ve sosyal hakları konularına değinecek, sendikal çalışmalarını ele alacağız.

Daha önceden gördüğümüz gibi, tarım işçilerinin çalışma, beslenme, barınma ve ulaşım koşulları son derece kötüdür. Buna karşılık ücretleri hiç de yüksek olmayıp, tersine, işçi sınıfının en düşük ücret alan kesimi tarım işçileridir. Tarım işçileri sosyal hakların çoğundan da yoksundurlar.

TARIM İŞÇİLERİNİN ÜCRETLERİ VE SOSYAL HAKLARI

Tarım işçisinin ücretleri de, içinde bulunduğu genel durum kadar kötüdür. Tüm yasal ve sosyal haklarından yoksun olan tarım işçisi, çoğu kez, salt işverenin, ağaların insafına terkedilmiştir. Aldığı ücret, değil çağımıza yaraşır şekilde, insanca yaşamasını sağlamak, çoğunlukla kendisinin ve ailesinin yaşamını sürdürmeye bile yetmez. 1960'larda Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin yaptığı bir araştırmaya göre, bir tarım işçisinin 1 kilo beyaz ekmek alabilmesi için 1 saat, 1 kilo kıyma alabilmesi için 12 saat, 1 kilo margarin alabilmesi için de 6 saat çalışması gerektiği saptanmıştır.[1] O zamandan bu yana temel gıda maddeleri fiyatlarında büyük artışlar olmasına karşın, tarım işçilerinin ücretlerinde buna koşut yükselişler gözlenmemiştir. Bir fikir vermesi açısından, İstanbul ücretliler geçinme endeksinin, 1963=100 alınırsa, 1977 Haziranında 477'yi bulduğu, gıda maddeleri endeksinin ise 520'yi aştığı belirtilebilir.[2] Bu durumda, Koçtürk'ün deyimiyle, «işçilerimizin kendilerini yiyerek çalıştıkları gerçeği» gün gibi ortadadır.[3]

Tarım işçilerinin ücretlerindeki gülünç artışların fiyat artışları karşısında ne kadar göstermelik kaldığını ortaya koymak açısından, tarımsal alanda sendikal örgütlenmenin hemen hiç etkin olmadığı 1954 - 62 dönemini alabiliriz.

Bu artışların önemli bir bölümü zaten gıda ve yem fiyatlarındaki artışla ortadan yokolmuştur. Gıda maddeleri ve yem fiyatları endeksi, 1953=100 alınırsa, 1962'de 260 olmuş, yani gıda

---

1 Akt. O. N. Koçtürk, **Tarım İşçisinin ve Türk Tarımının Bazı Temel Meseleleri, s. 121.**

2 **İstanbul Ticaret** Gazetesi, 15 Temmuz 1977.

3 O. N. Koçtürk, **Agy,** s. 21.

TARIM İŞÇİLERİNİN ÜCRETLERİ[4]
(TL. olarak)

	1954			1962			1954	1962
	E	K	Ç	E	K	Ç	ortalaması	ortalaması
AYDIN								
Pamuk ekimi	2	1,5	1	10	8	5	1,5	7,6
Zeytin silkme	2	2	1	10	8	6	1,6	8
Tütün dikme ve kırma	3,5	3	1,5	12	10	7	2,6	9,6
İncir toplama	2	2	—	10	10	7	2	9
Üzüm kesme ve serme	1,5	1,5	—	10	10	7	1,5	9
EDİRNE								
Çeltik pirinç işleme	10	7,5	4	12,5	10	4	7,1	8,8
GİRESUN								
Fındık kırma ve ayıklama	—	2	1,7	—	6	5,5	1,8	5,7
TRABZON								
Fındık kırma ve ayıklama	4	4	2	8	8	4	3,3	6,6
Çay işleme	7	7	—	12	12	—	7	12

— **E**: erkek, **K**: kadın, **Ç**: çocuk.
— Ortalamalar aritmetik ortalamadır.

ve yem fiyatları bu dönemde 3 kata yakın bir artış göstermiştir.[5] Dahası, sözkonusu dönemde emeğin üretkenliğinde de önemli artışlar olmuştur. Nitekim, 1950 yılında ülkemiz tarımındaki emek verimliliği endeksi 100 alınırsa, bu endeks 1954'de 137'ye, 1962'de 185'e çıkmıştır. Aynı baza göre 1970 yılında saptanan tarımdaki emek verimliliği endeksi 214'dür.[6]

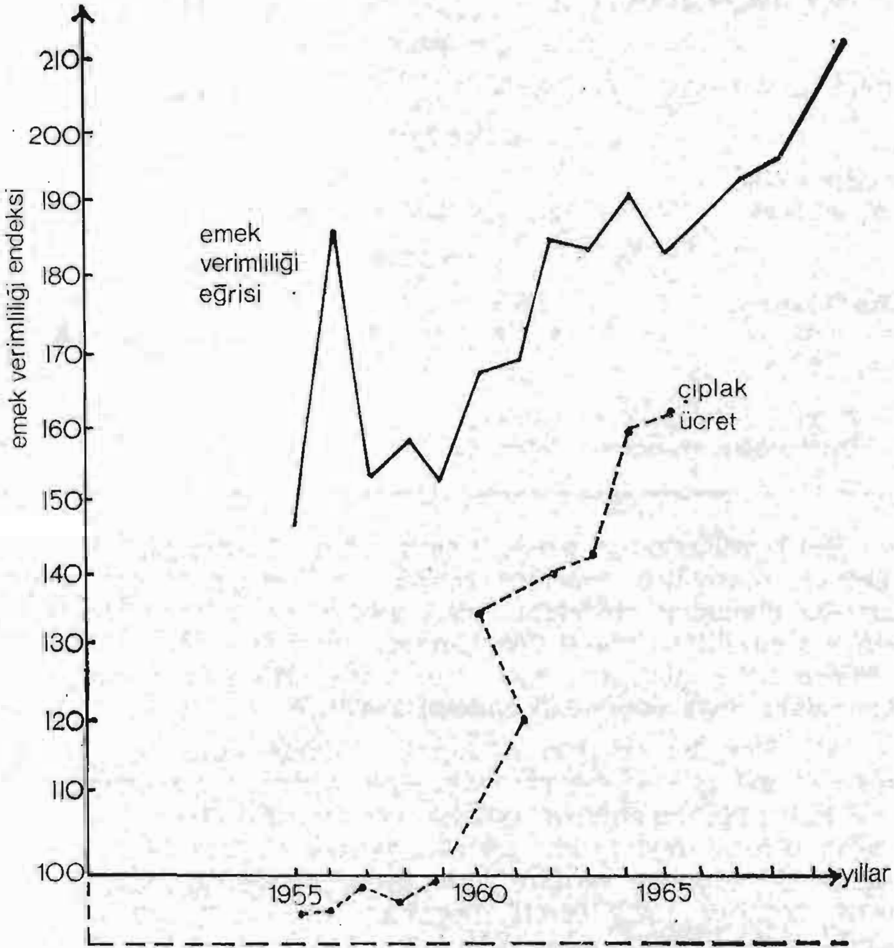
Ücretler; bu artışları ve işçinin insanca yaşaması için gerekli düzeyi tam olarak gözettiği iddia edilemeyecek olan Çalışma Bakanlığı tarafından 1963-64 yılı için hazırlanan tarımsal asgari ücret düzeyinin bile çok altında kalmaktadır. Örneğin, yukarda aktardığımız verilere göre, Aydın yöresinde, 1962 yılında tarım işçisinin aylık ücreti (çocuklar hariç) 270 - 330 TL arasında değişmektedir; oysa Bakanlığın Aydın yöresi için saptadı-

[4] M. C. Pınar, **Ege Ziraat Bölgesinde İşçi ve Ücret Meseleleri**, s. 56.
[5] Bu, Ticaret Bakanlığı Konjonktür ve Yayın Müdürlüğü'nden derlenen resmi endekstir. Akt. A. Türkbal, **Türkiye'de Muhtelif Zirai Mahsul Fiatlarının Analizi ve Zirai Fiat Politikası**, Ankara 1973, s. 26.
[6] MPM, **Tarım Sektöründe Verimlilik**, Ankara 1974, s. 47.

ğı tarımsal asgari ücret aynı yıllarda (yemek hariç) 1.000 TL'-dir.[7] Görüldüğü gibi, işverenler bu ılımlı düzeyin bile üçte birinden daha az ücret vermiş durumdadırlar.

Bütün bunlar gözönüne alındığında, tarım işçisinin, toprak sahiplerinden, işverenlerden kendiliğinden bir ücret artışı bekleyemeyeceği anlaşılmaktadır. Ve bu olguyu somutlayan bir çizelge de aşağıda verilmiştir.[8]

BAKANLIKLARDA USTA İŞÇİ GÜNLÜK ORTALAMA ÇIPLAK ÜCRETİ ×10

---

7 Erker'den akt. M. Karayalçın, Türkiye'de Tarım İşçisi, Çalışma Koşulları ve Ücretler, s. 168.

8 MPM, Agy, s. 46; ve Karayalçın, Agy, s. 163.

1962'lerden bu yana "köprülerin altından çok su akmıştır", ancak tarım işçileri kitlesinin yaşam koşullarında ve ücretlerinde esaslı değişiklikler olmamıştır. Büyük çoğunluğu sendikasız olan tarım işçileri ve özellikle geçici tarım işçileri, hâlâ işverenlerin ve dayıbaşıların insafına terkedilmiş durumdadır. Örneğin, Erzincan ili Kemaliye ilçesi ziraat işletmelerine ilişkin bir çalışmada, bölgedeki işletmelerde yabancı işçi ücretinin işletme masrafları içinde ancak % 2,17 oranında bir yer tuttuğu saptanmıştır.[9]

1965 yılına ait verilere göre, Doğu Anadolu Bölgesi'nde tarımsal işgücü başına günlük gelir 4.21 TL'dir. Çukurova yöresinde ise tarım işçisinin günlük geliri 11,70 TL olarak saptanmıştır. «Bununla beraber, mahalli işçiler mevsimlik işçi akımı yüzünden işsiz kalmamak için daha az ücretle çalışabilmektedirler.»[10] Aslında, 1963-64 yılı için Çalışma Bakanlığı tarafından saptanan tarımsal asgari ücret düzeyi, Doğu Anadolu için günlük (yemek hariç) 30,4 TL. Çukurova için ise 35 TL idi!!

Aradan on yıldan fazla zaman geçmiş, ancak ücretlerde bir artış (hatta parasal, nominal bir artış) görülmemiştir. 1974-75 yıllarına ait bir raporda, «çeşitli tarım kollarına göre ücretlerin genellikle 15 - 20 TL arasında değiştiği, pek mahdut işletmelerde 35 - 40 TL'sını bulduğu»[11] belirtilmektedir.

Toprak ağaları ve kapitalistler tarım işçilerini işte böylesine sömürmektedirler. Tarımsal emek sömürüsüne ilişkin kesin sayısal bulgular pek elde olmamakla birlikte, kimi araştırmacılar tütünde sömürü oranı % 450[12], fındıkta sömürü oranını % 170[13] olarak belirlemişlerdir.

Kamu kesiminde çalışan tarım işçileri, özel kesimdekilere göre biraz daha iyi durumda olmakla birlikte, yine de "karın tokluğuna bir ücretle" çalışmaktadırlar. Örneğin 1969 yılında Orman Bakanlığı'nda çalışan sürekli işçiler 13 - 18 TL günlük ücret alırlarken, geçici işçiler 12 - 23 TL arası günlük ücret almaktaydılar.

Kamu kesiminde çalışan tarım işçilerinin ücretlerine ilişkin olarak şu noktalara işaret etmek mümkündür: [14]

«a — Yıllar itibariyle aradaki fark azalmakla birlikte, sürekli tarım işçisi geçici işçilerden daha yüksek ücret alabilmektedir.

---

[9] Ş. Gülten, **Erzincan İli Kemaliye İlçesindeki Ziraat İşletmelerinin Ekonomik Durumu**, Erzurum 1971, Cetvel 75.

[10] Karayalçın, **Agy**, s. 172.

[11] TZOB, **Zirai ve İktisadi Durum Raporu 1974 - 1975.**

[12] D. Avcıoğlu, **Türkiye'nin Düzeni**, Ankara 1968, Ç. 2, s. 312.

[13] M. Güner, "Fındık Tarımı ve Üretim İlişkileri", yayımlanmamış çalışma, s. 58.

[14] Bkz. Karayalçın, **Agy**, s. 164 - 5.

«b — Gerek geçici işçi, gerek sürekli işçi ücretleri çalışılan faaliyet sahasına ve çalışma yerine göre farklılık göstermektedir.

«c — Sürekli işçiler genellikle asgari ücretlerin üzerinde ücret alabilirken, geçici işçi ücretleri asgari ücretlerin altında seyretmektedir. (...)

«d — Genellikle sendikalı olan sürekli tarım işçileri toplu iş sözleşmeleriyle ücret artışlarının yanında yemek, giyim, çocuk zammı gibi sosyal haklar elde ederken, sendikasızlar bu gibi yan ödeme ve haklardan büyük ölçüde yararlanmamaktadırlar.»

Pahalılık ve enflasyon bu emekçi katmanlar üzerinde de etkisini göstermekte ve alınan gerçek ücretler parasal (nominal) ücretlerin çok altında seyretmektedir. Bu durum, tarım işçilerinin içinde bulunduğu koşulların gerçekte istatistik verilerin gösterdiğinden daha da kötü olduğu anlamına gelmektedir.

Tarım işçilerinin ücretleri bölgelere göre aynî, nakdî ya da karışık olmak üzere üç biçim gösterir. Kapitalist tarım ilişkilerinin gelişimine koşut olarak, nakdi ücretlerin yerleştiği gözlenmektedir.

Tarım işçileri ücretlerinin saptama biçimleri de belirli farklılıklar göstermektedir. Kamu kesimindeki işçiler için üç biçim sözkonusudur. Daha çok tamirhane ve fabrikalarda çalışan kadrolu işçiler aylık alırlar. Orman Bakanlığına bağlı işletmelerde, saptanan ölçütlere göre, işçiye yaptığı iş kadar para verilir (vahidi fiyat). Bir de, götürü yöntemle ücret ödenmektedir. Bu sistemde, belli bir iş için belirli bir fon saptanmakta ve işi üzerine alan kişi, yanında başkalarını da çalıştırıp, onlara kendisi ücret ödemektedir. Bu aracıların devreye girmesi işçi ücretleri üzerinde olumsuz bir etki yapmaktadır.

Özel kesimde ise, götürü ve yevmiye yöntemi olmak üzere başlıca iki yöntem uygulanmaktadır.

Pamukta, genellikle her bölgede, çapa işinde yevmiye, toplama işinde ise kilo başına ücret yöntemiyle ücret verilmektedir. Örneğin 1977 yılında, pamuk toplamada Ege bölgesinde kilo başına 2 TL verilmiştir.

Zeytin toplamada yevmiye, götürü ya da yarıcılık (yahut üçte bir) yöntemleri kullanılmaktadır.

Üzümde genellikle götürü, kısmen de yevmiye yöntemi uygulanırken, narenciyede götürü ya da kilo başına ücret, çeltikte dekar başına götürü ücret yöntemi kullanılmaktadır.

Özel kesimdeki işçi ücretleri, daha önce belirttiğimiz gibi, işverenle elçi arasındaki görüşmelerle saptanır ve işçiye dikte edilir. Daha önceden çeşitli yollarla elçiye bağımlı duruma gelmiş olan ve başka bir seçeneği de bulunmayan işçinin bu fiya-

tı reddetme olanağı yoktur. Dahası, tarımda yedek işgücü ordusunun kabarık oluşu da bu yolda olumsuz etkiler doğurmaktadır. Devlet Planlama Örgütü'nün tahminlerine göre tarım kesiminde en faal mevsimdeki işgücü fazlası 700 bin kişiyi bulmakta ve bu durum, işçinin pazarlık yeteneğini kırmaktadır. İşçi, kendisinin çok düşük bulduğu ücret karşılığında aynı işi yapmaya "istekli" birçok kişinin bulunabileceğini bildiğinden, her ücrete "evet" demek zorunluluğu duymaktadır.

Tarım işçisi hemen hiçbir sosyal hak ve güvenceye sahip değildir. Hastalanmak ya da iş kazasına uğramak, aç kalmak anlamına gelir. Oysa, tarım işçisi bir günde daha fazla iş çıkarıp daha fazla para kazanabilmek için aşırı ölçüde çalıştığından, genç yaşta yıpranmakta, çeşitli hastalıklara kolayca yakalanmakta, yetersiz beslenme ve barınma koşulları nedeniyle dikkatini iş üzerinde toplamakta güçlük çektiğinden, iş kazalarına açık bulunmaktadır. Ama bütün bu durumlarda tarım işçisinin değişmez yazgısı bir kenara atılmak ve işten olmaktır.

Kamu kesimindeki işçiler için sigorta olanakları sağlanmış olmakla birlikte, sonuç pek farklı olmamaktadır. Şöyle ki, iki aydan fazla dinlenme alan işçilerin işyeri ile ilişkisi kesilmekte ve bunlar işten çıkarılmaktadır. «İşçinin işten çıkarılmasında gösterilen gerekçe ise "bulaşıcı hastalık" bahanesi ya da işlerin aksamasıdır. İşçiyi hasta kılan düzen, bunun sorumluluğunu ve yükünü yine işçinin omuzlarına yıkar.»[15]

Öte yandan, işçinin gönderildiği doktorun dinlenme vermemesi halinde, işçinin o günkü yevmiyesi kesilir. Bu durumda, hasta olan işçiler doktora çıkmayıp, hastalıklarını ayakta "geçirmek" yolunu seçmek zorunda kalmaktadırlar.

Tarım işçilerine tarım işverenlerinin ne ölçüde "değer" verdiğini belirtmek açısından, buralarda çalışan **şoförlerin kullandıkları araçların sigortalı, ama şoförlerin kendisinin sigortasız oldukları kaydedilebilir. Aracın hasar görmesi halinde sigorta tarafından zarar karşılanır; ama şoförün ölmesi halinde, ardından bir rahmet okunur. Ölmediği takdirde ise, aracın zarar ziyanı şoföre ödettirilerek, ölmediğine pişman edilir!**

Bütün bu görünümler, **Platform**'un şu yargısını tam olarak doğrulamaktadır : «Tarım işçileri işçi sınıfının en az sosyal ekonomik haklara sahip olan bölümünü teşkil etmektedir.»

Tarım işçilerinin tüm sosyal haklarından yoksun olmaları, asgari ücret altında çalışıp, kendi kendilerini tüketmeleri tarım işçilerinin örgütlenip, yaygın ve güçlü bir sendikalaşmaya gidemeyişleriyle bağlantılıdır. Ayrıca bu, kırsal kesimde işçi sınıfı par-

---

15 A. Ağır, **DÜÇ - Orman ve Hara İşçilerinin Sorunları**, Bildiri, s. 2.

tisinin örgütlenme sorunlarıyla da yakından, hattâ doğrudan ilişkilidir. Biz, burada, sendikalaşmayla ilgili yön üzerinde duracağız.[16]

TARIM İŞÇİLERİNİN SENDİKAL ÖRGÜTLENMESİ

Ülkemizde tarım işçilerinin sendikal örgütlülüğü (ve genel olarak da, örgütlülüğü) son derece zayıftır. Kırsal alanda örgütlenmenin zorluklarına daha önceden değindiğimiz için[17], burada bu sorunları yeniden ele almayacak, yalnızca kırsal kesimde sendikal örgütlenmenin somut durumundan söz edeceğiz. Bununla birlikte, bu güçlüklere ek olarak, tarım işçilerinin örgütlenmesini zorlaştıran birkaç etmenin daha varlığına işaret etmek gerekmektedir. Bunlardan biri geçici göçmen işçilerin çoğunlukta olması olgusudur. «Tarım işçilerinin çoğunun geçici göçmen işçiler olması gerçeği, onların örgütlenmesini çok güç ve hatta, zaman zaman da, olanaksız bir görev haline getirmektedir.»[18]

Bu durumun önemli bir nedeni de, tarım işçilerinin bir iş yasasına hâlâ sahip olmayışlarıdır. Tarımda bireysel ilişkilerin hukuksal güvence ve yaptırımlara dayanmamasından dolayı, sendikalaşan işçilerin işten atıldığı sık sık görülmektedir. Ayrıca orman işletmelerinde vahidi fiyatla işçi çalıştırılması da, 275 bin işçi çalıştıran Orman Genel Müdürlüğü emekçilerinin işçi sayılarak sendikalaşmasının önüne geçmektedir.

Bir de, tarım emekçilerinin göreli yalıtlanmış olması sendikal örgütlenmeyi zorlaştırmaktadır. Bölgesel, yöresel yalıtlanmanın ötesinde, tarım işçisinin genellikle, çalıştığı çiftlikte yatıp kalkması da sendika örgütleyicileriyle ilişkisini büyük ölçüde engellemektedir. İşçilerin dışarda toplanıp örgütlenme çalışmaları yapmalarına işverenin verdiği en hafif yanıt, daha önce Ceylanpınar ve Konya Gözlü Devlet Üretme Çiftliği ile Karacabey Harası'nda, vb. gördüğümüz gibi, işten atmak olmaktadır.

Bu gibi etmenler tarım işçilerinin sendikal faaliyetlerine önemli ölçüde sekte vurmaktadır.

Gerçekten de, en ılımlı hesaplara göre bile, sendikalaşmış işçi sayısı içinde tarım işçilerinin oranı ancak kırkta bir kadardır. Yani, tarımda çalışan ücretli işçiler arasında yalnızca 25 bin kadar işçi bir sendikaya bağlıdır. Oysa, Çalışma Bakanlığı tarım işkolu toplu sözleşme yetkisinin saptanması sırasında, tarımdaki ücretli işçi sayısını 396.522 olarak belirlemiştir.

---

16 Politik örgütlenmeyle ilgili bir deneme için bkz. K. Aksu, "Kırsal Alanda Politik Örgütlenme", **Ürün**, s. 40.

17 K. Aksu, **Agy**, S. 40, s. 71 - 4.

18 K. Aksu, "The Conditions of Agricultural Workers in Turkey", **TUIAFPW Information**, No. 5/1978, s. 4.

1970'lerin ortalarında hazırlanmış olduğu anlaşılan bir rapora göre, tarım işkolunda 19 sendika çalışmaktadır.[19] Ancak bunların büyük çoğunluğu faaliyet göstermeyen, yerel, ufak birliklerdir. Faaliyet gösterdiği bildirilen 8 sendikanın ikisi, DİSK'e bağlı olan Devrimci Toprak-İş ile TİS, biri Türk-İş'e bağlı olan Tarım-İş, biri MİSK'e bağlı olan Milli Orman ve Tarım-İş olup; Tür-İş, Türk Ot-İş, Türkiye Orman İşçileri Sendikası ve Topraksu-İş sendikaları bağımsız birlikler durumundadır.

1967 yılını esas alan bir çalışmaya göre, tarım kesimiyle ilgili sendikaların bölgesel dağılımları şöyledir : Ankara 4, Afyon 1, Adana 1, Antalya 1, Erzurum 1, Hatay 2, İçel 1, İstanbul 3, İzmir 2, Sakarya 1, Trabzon 1. Bunlardan 12'si işkolu 2'si yerel, diğer 2'si de işyeri sendikası durumundadır[20]. Oysa, yukarda anılan ve 1970'lerin ortalarına ait olan rapora göre, bu dağılım şöyle bir biçim almıştır : Ankara 7, Adana 3, Hatay 1, İstanbul 1, İzmir 2, Çankırı 1, Zonguldak 1, Kastamonu 1, Söke 1, Demirköy 1. Görüldüğü gibi, genellikle, sendikal merkezler kapitalizmin görece daha geliştiği yörelere kaymakta, buralarda tutunabilmektedirler.

1963-67 arasında imzalanan 3.634 toplu iş sözleşmesinin ancak 164'ü tarım kesimiyle ilgilidir. Bunların yalnızca 23 kadarı Ortadoğu ve Güneydoğu bölgesindedir. Yine bunlardan 89'u 1-50 işçiyi, 20'si 51 - 100 işçiyi, 18'i 101 - 500 işçiyi ve ancak 1 tanesi de 501 - 1000 işçiyi kapsamaktadır.

1967 yılına dek ülkemizde tarım alanında ancak tek bir "yasal" grev olmuş ve bu greve 85 işçi katılmıştır.

Sözkonusu 5 yıl içinde tarım alanında toplam 164 toplu sözleşme yapılmasına karşın, yalnızca 1972 yılında 190 işyerinde toplu sözleşme yapılmış olması ve bunların 8 binden fazla tarım işçisini kapsaması, tarımsal alanda sendikal çalışmaların giderek geliştiğini, hızlandığını ortaya koymaktadır. Bu gelişimin sürdüğünü gösteren belirtiler vardır.

Tarım ve orman işçilerinin 1973-75 yıllarında örgütledikleri grevler ve bu grevlere katılan işçi sayısıyla ilgili veriler aşağıdadır :

---

[19] Bir başka kaynağa göre, 1969-70 yılında tarım işkolu sendikalarının sayısı 23, yerel sendikaların sayısı ise 16 olup, «bu surette tarım işkolunda toplam sendika sayısı 39'a varmaktadır» (O. Tuna, Agy, s. 224). Bunların önemli bir bölümü kağıt üstünde kalan birlikler olsa bile, sözkonusu veriler doğruysa, tarım alanındaki sendikalarda da belli bir yoğunlaşma eğilimi olduğu söylenebilir.

[20] O. Tuna, Agy, s. 225.

TARIM VE ORMAN İŞÇİLERİNİN GREVLERİ[21]

Yıl	Süresi (gün)	Katılan işçi	Grevde geçen işgünü
1973	9	1.000	8.000
1974	8	483	3.381
	20	1.665	26.640
1975	42	32	1.120
	48	60	2.880

1975 yılında Urfa Ceylanpınar DÜÇ'ne bağlı 250 işçinin özverili direnişi hâlâ belleklerdedir. 1976 yılında tarım emekçilerinin eylemleri arasında da şunlar sayılabilir :

— TİS'in DÜÇ Genel Müdürlüğü'ne bağlı işyerlerinde grev kararı alması;

— TİS'in Konya Gözlü ve Altınova DÜÇ'lerinde 1.000 işçiyi greve götürmesi;

— Devrimci Toprak-İş'in 200 balıkçı adına grev kararı alması ve bunu uygulaması;

— Orman işçilerinin Temmuz ayındaki direnişi;

— Devrimci Toprak-İş'in Ekim ayındaki grevi.

Tarım işçilerinin sendikal eylemleri niceliksel açıdan olduğu kadar, niteliksel yönden de belirli bir gelişme göstermektedir. Örneğin, 1975 yılında yapılan 47 referandumdan 6'sı tarım işkoluyla ilgili olup, bunların 4'ünü TİS kazanmıştır. Kalan iki referandumun birini bağımsız Toprak-İş, birini de MİSK'e bağlı Milli Tarım-İş almıştır.[22]

Bütün bu olgulara karşın, tarım işçilerinin sendikal örgütlenmesinin ve genel olarak tarım kesimindeki örgütlenmenin yeterli olduğunu söylemek güçtür. Bu gelişimin hızlandırılması için tarım işçilerinin gerek sendikal, gerekse politik örgütlerinde (Partisinde) bir araya gelmesi, tüm işçi sınıfının kısa ve uzun erimli çıkarları doğrultusunda etkin ve kitlesel çalışmalara geçmesi, geçirilmesi gerekiyor.

Bu çalışmaları yürütürken tarım işçilerinin gözetecekleri genel ve ivedi istemler şunlar olacaktır :

— Tarımsal ve endüstriyel gelişmenin işçi sınıfının çıkarlarına uygun olarak düzenlenmesi; çalışma ve dinlenme hakkının güvenceye bağlanması;

— İnsanca yaşamaya olanak verebilecek bir asgari ücret düzeyinin saptanması ve bunun, yaşam pahalılığına ve enflasyona koşut olarak, sürekli artırılması ve tüm yurt düzeyinde bu uygulamanın denetlenmesi;

---

21 Türk-İş 10. Genel Kurul Çalışma Raporu, s. 283 - 8.

22 Türkiye İşçi Sınıfı Yıllığı 1976, s. 13 - 4.

— Yarı-feodal ve feodal çalışma ve ücret biçimlerinin kaldırılması;

— Çalışma koşullarının ve iş süresinin normal bir düzeye getirilmesi;

— Tarım işçilerinin sosyal güvenlik kapsamına alınması, sağlık hizmetlerinden parasız olarak yararlanması ve öteki haklarına kavuşturulması;

— Sendikal ve politik örgütlenmeler üzerindeki baskıların kaldırılması;

— Mesleki eğitim ve öğrenim olanakları sağlanması;

— Tarım işçilerinin beslenme ve barınma koşullarının şimdiki insanlık dışı durumundan kurtarılması ve iyileştirilmesi;

— Bu noktaları gözeten bir tarım iş yasasının çıkarılması ve uygulanması.

Bunların ve bunlar gibi ivedi istemlerin gerçekleştirilmesi savaşımı genel ilerici, demokratik savaşımla sıkı sıkıya bağlı olup, köy komitelerinin örgütlenmesi ve bu komitelerde tarım işçilerinin, yoksul köylülerin önderliği ele almasıyla ve kırsal alandaki devrimci potansiyelin, kabarmaların ülke çapındaki, giderek uluslararası plandaki devrimci, anti-emperyalist, anti-kapitalist akımla kaynaşmasıyla başarıya ulaşacaktır. Bu süreçte işçi sınıfın ve onun devrimci öncüsüne büyük görevler düşmektedir.

CHP Ağırlıklı Hükümet Bindiği Dalı Kesiyor

Ergun ERGÜL

Londra'daki Uluslararası Stratejik Araştırmalar Enstitüsü'nün **Askersel Denge : 1978-79 Yıllığı**'nda önemli askersel veriler açıklanıyor. Buna göre, Türkiye, Amerikan emperyalistlerinin çıkarları uğruna NATO içinde en çok silahlanma harcaması yapan ülkedir. 1960-70 döneminde Türkiye'nin askersel harcamaları yılda ortalama % 10 artarken, 1971-77 arasında bu artış yılda ortalama % 33'e ulaşmıştır. Aynı dönemde, örneğin Federal Almanya'nın askersel harcamaları % 8'dir.

Silahlanma giderlerinin hükümet harcamaları içindeki payı bakımından da Türkiye tüm NATO ülkeleri arasında % 25 oranıyla yine başta geliyor. 1975-78 dönemini kapsayan bu rakamlar ABD için % 23, İtalya için de % 8'dir.

Yine ABD'nin NATO'nun Akdeniz bölgesinde izlediği saldırganlık ve yayılma çıkarlarına bekçi yapılan Türkiye, Avrupa'daki NATO ülkeleri arasında en çok askeri silah altında tutan ülkedir. ABD'de silahlı kuvvetler toplam nüfusun binde 95'ini oluştururken, Türkiye nüfusunun % 1,15'i silah altında tutulmaktadır. 1974'ten bu yana tüm NATO ülkeleri içinde Yunanistan'dan sonra en fazla asker sayısı artışı yine Türkiye'dedir. Hollanda, Danimarka, Kanada, Belçika gibi ülkeler asker sayısını azaltırken, Türkiye'de % 7 oranında bir artış olmuştur.

Türkiye'nin askersel harcamaları gayrisafi milli hasıla içinde en yüksek yeri tutmaktadır. Örneğin, 1975-77 döneminde Türkiye gayrisafi millî hasılanın % 6,7'sini silahlanmaya ayırmıştır. Bu rakam ABD'de % 5,7, Federal Almanya'da % 3,5, İtalya'da ise % 2,5'dur.

Bu akıl almaz silahlanmanın sonucu nedir?

Bugün Türkiye'nin dış borçları 10 milyar doları aşmıştır. On yıl önce Türkiye'nin yıllık borçlanma hızı 300 milyon dolarken, 1978'de bu miktar 900 milyon dolara çıkmıştır.

İşsizlik bakımından Türkiye, Avrupa ülkeleri arasında başta geliyor. Türkiye'deki işsizlerin sayısı, dokuz Ortak Pazar ülkesindeki işsizlerin toplamına eşittir. Resmi verilere göre, Türkiye'nin toplam işsiz sayısı 5 milyon 71 bindir.

Fiyat artışlarında ise Türkiye OECD ülkeleri arasında başı çekiyor. Öte yandan ücretler düşüyor, emekçiler ağır vergiler altında eziliyor. OECD raporlarına göre, ücretlerden en çok vergi kesilen ülke Türkiye'dir. Türkiye'de işçi ücretlerinin % 39'u vergiye gidiyor. Emekçilerin lokmasından zorla kesilen bu paralar emperyalist silah tekellerinin kasalarına akıyor.

Bütçenin % 25'i silahlanmaya ayrılırken, 13 milyon yurttaşımız okuma yazma bilmiyor. Okul çağındaki 3 milyon çocuk okuma olanaklarından yoksun. Her yıl 100 bini aşkın çocuk kızamıktan ölürken, Amerikan askerleri, Yankee'ler topraklarımızda cirit atıyor.

Sovyetler Birliği'nde yayınlanan **Krasnaya Zvezda** gazetesi, 1978 yılında Pentagon askersel bütçesinden yaklaşık 4 milyar doların askersel kuruculuğa ayrıldığını yazıyor. Bu paranın, askersel ödeneklerin ana bölümü, yabancı ülkelerdeki Amerikan üslerinin bakımına, modernleştirilmesine ve yeni üsler kurulmasına yöneliktir.

US News and World Report adlı haftalık dergiye göre, ABD'nin yabancı ülkelerde 300'ü aşkın büyük ve 2.500 küçük askersel üssü vardır. Bu üslerin tümünde yarım milyon askersel personel bulunuyor. Sözkonusu üsler sadece sosyalist ülkelerin güvenliğini tehdit etmekle kalmıyor, aynı zamanda öteki ülkelere karşı politik ve askersel baskı aracı olarak kullanılıyor.

Öte yandan Akdeniz'deki 199 NATO üssünden 61'i Türkiye'de bulunuyor. Amerikan **Christian Science Monitor** gazetesine göre, Türkiye'deki üslerde bulunan Amerikalı askersel personel, maddi-teknik irtibat, askersel eğitim ve gizli haber toplama ödevlerini yerine getiriyor. Özellikle gizli haber, casusluk bilgileri toplama işine Amerikalı stratejler olağanüstü önem veriyorlar. Bundan ötürü Amerikalılar Türkiye'deki üsler konusunda Ankara üzerinde her türlü baskıya başvuruyorlar.

Topraklarımızdaki Amerikan üsleri, Amerikan askerlerinin elindeki silahların namluları barışa, sosyalizme karşı yönelmiştir. Bu silahların dipçiği ise halkımızın sırtına vuruyor.

Tüm bu askersel harcamaların artmasından kim kârlı çıkıyor? En başta Amerikan emperyalistleri, silah tekelleri, sonra da yerli işbirlikçi tekeller. Örneğin 1976-77 döneminde satışlarını % 9 oranında artıran 100 büyük şirketin aynı yıllar içinde kârları % 72 oranında yükselmiştir. Toplumsal anlaşmalarla işçi ücretleri dondurulurken, fiyatlar roket hızıyla fırlarken, vergiler yaşamı cehenneme çevirirken, yerli tekeller durmadan palazlanıyor. Bu, bir yandan faşist tehlikeyi artırıyor, öte yandan silahlanmaya, nötron bombasına, topraklarımızdaki atom harmanlarına karşı çıkan halkımızla emperyalizm ve yerli ortakları arasındaki uçurumu daha da derinleştiriyor. Emperyalizme bağımlılık, NATO'ya kölelik politikasının on aylık kanlı bilançosu 700'ü aşkın ölü, 5.000'e yakın yaralıdır.

Böyle bir ortamda, emekle sermaye arasındaki uzlaşmaz savaş, ulusun büyük kesimiyle, geniş halk yığınları ile, emperyalizm ve yerli ortakları arasındaki çelişkiler durmadan keskinleşiyor. Kanlı terörün vurucu gücü Milliyetçi Hareket Partisi açık açık «ordu yönetimi ele alsın, sıkıyönetim ilân edilsin» diyor. AP

Kongresi'nde işkenceci Türün liste başına oturtuluyor. AP Senatörlerinden Cevdet Aykan, bu partinin program değişikliğine gideceğini belirtiyor. Bu program değişikliğinin MHP yanlısı Aydınlar Ocağı'nda hazırlandığını söylüyor. AP, bu değişikliklerle, işçi haklarını daha da sınırlayacağını, uzun süreli grevlere hak tanımayacağını, sınıf sendikacılığına son vereceğini ortaya koyuyor.

CHP ağırlıklı hükümet ise, Dernekler Yasası'nı daha geri yönde değiştirmenin hazırlıkları içinde. 141 - 142. maddeler ortada dururken, Türkiye Komünist Partisi üzerindeki yasak hâlâ sürerken, tüm bu girişimlerin ilerici-demokratik güçlere karşı yöneleceği açıktır.

CHP Genel Sekreteri Üstündağ, Çanakkale konuşmasında faşist teröre arka çıkan AP'ye el uzatıyor. Aynı Üstündağ Federal Almanya gezisinde AP ile işbirliğinden sözediyor. Bonn konuşmasında tırmanan terörün üzerine güllerle gideceklerini söyleyecek kadar gerçeklerden uzak olduklarını gösteriyor. Tüm bunlardan cesaret alan Türkeş bir kez daha Strauss'larla, Alman faşistleriyle görüşmek, taze destekler almak için Federal Almanya'ya gidiyor.

CHP ağırlıklı hükümet döneminde Türkiye Komünist Partisi'nin programı yargılanıyor. Hemen arkasından Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 60. yıldönümünde Sovyetler Birliği Yüksek Prezidyum Başkanı ve SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Brejnev'in yaptığı konuşmayı yayınladığımız için yazı işleri müdürümüz yeniden mahkeme önüne çıkarılıyor. Bulgaristan Devlet Konseyi Başkanı ve Bulgaristan Komünist Partisi Birinci Sekreteri Todor Jivkov'un yazısından ötürü **Barış ve Sosyalizm Sorunları** dergisi toplatılıyor, sorumlusu ağır ceza mahkemesine veriliyor. Gün geçmiyor ki, **Ürün** dergisi sorumluları mahkeme önüne çıkmasın. TKP Konferansı'ndaki konuşmaları yayınladığımız için bir dâva daha açılıyor. Brejnev'in konuşmasıyla bu dâvanın birleştirilmesi kararı veriliyor. Arkasından "sınıf ve kitle sendikacılığı ilkeleri yaşayacaktır" yazısından dâva açılıyor. Bunu "TKP'nin 57. kuruluş yıldönümü dolayısıyla Politbüro üyesi A. Saydan'ın demeci" için açılan dâva izliyor. Savcıların istediği hapis cezalarının toplamı yüzyılları buluyor.

Sovyetler Birliği ile politik belgenin imzalanmasından, kültür anlaşmasının yapılmasından sonra Brejnev'in konuşması koğuşturuluyor. Aynı zamanda Amerikan ve NATO üsleri açılıyor.

Dahası var. İlerici Gençler Derneği'nin şubeleri peşpeşe kapatılıyor. İzmir şubesi yöneticileri birbuçuk yıl hapis cezasına mahkûm ediliyor. İGD Gaziantep şubesi, dernekte **Ürün** dergisi bulundu gerekçesiyle kapatılıyor.

Bir dağıtım şirketinin Diyarbakır şubesine gelen polisler **Ürün** dergisinin ne kadar sayısı varsa toplayıp gidiyorlar ve «ya-

sak yayın yakaladık» diye zabıt tutuyorlar. Aynen böyle. «Yasak yayın yakaladık» diyorlar tuttukları zabıtta.

Öte yandan İlerici Kadınlar Derneği'nin Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu'na üyeliğini resmi makamlar onaylamıyorlar.

Ve CHP'nin sağ kanat yöneticileri Köy-Koop'da köylüden yana yöneticileri işbaşından uzaklaştırıyor.

CHP ağırlıklı hükümet, emperyalizmin baskıları karşısında açıkça boyun eğiyor, kendi bindiği dalı kesiyor. Düşman cepheden saldırırken, gelişmeler ortadayken, yığınların hareketini körletmeye kalkışıyor. İlerici-demokratik güçleri, komünistleri, sosyalistleri, sol sosyal demokratları açıkça karşısına alıyor.

Oysa faşist terörü gemlemenin, durdurmanın yolu en başta ilerici-demokratik güçlerin örgütlü hareketini güçlendirmekten geçiyor. Yığınları örgütlü savaşa çekmekten geçiyor. Faşist terör odaklarının dağıtılmasından geçiyor.

CHP ağırlıklı hükümet ise yığınları emperyalizme, faşizme, gericiliğe karşı savaştan uzak tutmanın yollarını arıyor. Akıntıya kürek çekiyor. İşçilere gerçek anlamda bir referandum hakkının, genel grev hakkının, memurlara grevli, toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkının tanınacağı yerde, Köy-Koop'da tasfiyelere girişiliyor, Pol-Der'i kapamanın, öteki demokratik dernekleri iğdiş etmenin yolları aranıyor. Bu hükümeti bile bir kaşık suda boğmaya hazır olanlara ise yardım eli uzatılıyor.

Bu yol çıkar yol değildir. Tarih bunun sayısız örnekleriyle doludur. Ülkeyi bugün içinde bulunduğu kör çıkmazdan kurtarmanın, daha öte uçurumlara yuvarlanmamanın yolu, emperyalizme ve onun yerli ortaklarına karşı tüm ulusal-demokratik güçlerin eylem ve cephe birliğinden geçiyor. Bu birliğe giden yolun önüne engeller koymaktan değil, tersine bu engelleri temizlemekten geçiyor.

Yoksa yarın çok geç olacaktır.

FAŞİST TEHLİKEYE VE EMPERYALİZME KARŞI HALKIMIZIN SAVAŞ BİRLİĞİNİ, ULUSAL DEMOKRATİK CEPHEYİ OLUŞTURMA YOLUNDA İLERİ!

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ'NE ÖZGÜRLÜK!

Altmışbirinci Yılında

OKTOBR'ın AYDINLIK YOLU

Selami ÖZER

Ekim 1917: Kışlık Saray'a hücum.

Büyük Sosyalist Oktobr Devrimi zaman olarak insan toplumundan uzaklaştığı ölçüde onun içinde içinde yer ediyor. Her geçen yıl, Büyük Oktobr'ın sonuçlarının önemini daha çok artırıyor, insanlığın ilerlemesine olan katkısını daha belirleyici yapıyor.

Yüzyılımın ve tüm insanlık tarihinin en önemli olayı olan Oktobr Devrimi ile toplumların yaşamında yeni bir çağ açılmış, dünya çapında kapitalizmden sosyalizme, sömürünün egemenliğinden, barış-dostluk-dayanışma ve eşitlik dünyasına geçiş başlamıştır. Bu devrimci sürecin en büyük ürünü, Büyük Oktobr'ın attığı temeller üzerinde ve Lenînci Bolşevik Partisi'nin öncülüğünde yükselen Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği olmuştur.

Bugün Sovyet ülkesi gelişmiş sosyalist toplumun olgunlaştırılmasında, komünist toplumun maddi-teknik temelinin oluşturulmasında hızlı adımlar atan ve insanın insan tarafından sömürülmesine sonsuza kadar son verilmiş bir ülkedir. Bunalımlar içinde kıvranan kapitalist dünyanın tersine, planlı, dinamik ve ardıcıl bir gelişme içindedir. Gerek halkına sağladığı ileri ve her gün artan maddi olanaklar, gerekse dünya çapında ekono-

mik, politik, ve kültürel düzey açısından, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği her alanda ve her açıdan sosyalizmin üstünlüğünü tüm dünyaya kanıtlamaktadır.

Öteyandan Sovyetler Birliği bugün dünya çapındaki toplumsal ilerleme sürecinin motor gücüdür. Sosyalist ülkeler topluluğu içinde yer alan ülkelerin tüm potansiyellerini birleştirmelerinin ve işbirliği ve dayanışmayı güçlendirmelerinin örgütleyicisi ve yönlendiricisi, sosyalizm kuruculuğunda 61 yıllık deneyime sahip ülke olan Sovyetler Birliği'dir. Emperyalizme karşı savaşımın başını gene Sovyetler Birliği çekmektedir. Sosyalist sistem, uluslararası işçi sınıfı hareketi ve ulusal kurtuluş hareketinin emperyalizme karşı birleşik savaşımının çimentosu, harcı odur. Emperyalizme karşı 61 yıllık savaşım deneyiyle tüm anti-emperyalist güçlere ışık tutan ve enternasyonalist dış politikasıyla anti-emperyalist savaşıma ivmeler kazandıran, gene odur.

Son olarak Sovyetler Birliği dünya barışının en büyük güvencesidir. Emperyalizmin tüm çabalarına karşın yeni bir dünya savaşının önlenmesine ve devletlerarası ilişkilere yumuşamanın egemen olmasına temel katkıda bulunan güç, 61 yıldır Leninci çizgiden ayrılmayan Sovyetler Birliği'dir.

Bütün bu sayılanlar çok çarpıcı bir biçimde Büyük Oktobr'ın önemini gözler önüne sermektedir. Oktobr'ın bir ürünü olan SSCB'nin günümüzdeki varlığı, Oktobr'ın getirdiği ve uyguladığı ilkelerin tüm dünya devrimci süreci açısından genelgeçer bir nitelik taşıdığını tartışılmaz bir biçimde kanıtlamaktadır. Yalnızca Rus Devrimi'nde değil, ondan sonraki tüm devrimlerde sınanan ve geçerliğini kanıtlayan bu ilkeler ve sosyalizm kuruculuğunda Sovyetler Birliği'nin geçirdiği deneyimler, tüm ülkelerin işçi sınıflarına ışık tutmaktadır. Marksizm-Leninizm'in temel ölçütü, Oktobr Devrimi'nin getirdiği bu genelgeçer ilkelere, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin deneyimlerine bağlılıktan başka birşey değildir. Proletarya diktatörlüğünün vazgeçilmezliği, proleter enternasyonalizminin belirleyiciliği bu ilkelerin başında gelir. Marksizm-Leninizm bir bütündür ve bu iki ilke, bu devrimci-dönüştürücü ideolojinin candamarıdır. Aynı şekilde 61 yıllık tarih içinde bu ilkeler ile, Marksizm-Leninizm'in her zerresi ile Sovyetler Birliği ve SBKP öylesine içiçe geçmiş, öylesine sarmaşmıştır ki, bugün, Oktobr'ın ürünü olan Sovyet deneyimi ve, SBKP'nin savaşımı ile Marksizm-Leninizm'i ve dünya devrimci sürecini birbirinden ayrı düşünmek mümkün değildir.

İşte bu nedenle de, Büyük Oktobr'ın yaratıcısı ve temsilcisi olan SBKP dün de, bugün de, yarın da dünya komünist hareketinin en deneyimli en çeliklesmiş müfrezesi olarak en öndedir. Marksizm-Leninizm'in tek ölçütü SBKP'ye karşı tavırdır.

Türkiye işçi sınıfının siyasal örgütlenmesi, Türkiye Komünist Partisi, Büyük Sosyalist Oktobr Devrimi'nin dolaysız etki-

leri altında oluşmuş ve gelişmiştir. 58 yıllık yaşamı boyunca Oktobr'ın ilke ve ülküleri ile yoğrulmuş, bunların sadık ve ardıcıl takipçisi olmuştur.

Türkiye işçi sınıfının siyasal hareketinin etkinliği ve saygınlığı bugün ulusal ve uluslararası planda durmaksızın artıyorsa, tüm faşizm ve gericilik güçleri baskı ve saldırılarını onun üzerinde odaklaştırma çabasındaysalar, bunun tek nedeni, onun, Leninci düşünceye, Büyük Oktobr'ın derslerine, Marksizm-Leninizm'in evrensel ilkelerine sıkı sıkıya bağlı olmasıdır. Tüm savaşım belgelerinin, programının, bildiri ve açıklamalarının, savaşım biçim ve yöntemlerinin Leninci, bolşevik niteliğidir.

Egemen güçlerin çeşitli temsilcileri Türkiye Komünist Partisi'ni daha fazla yasaklı tutmanın olanaksızlığını gördükçe, yeni yeni kurtuluş yolları arıyorlar. «Proletarya diktatörlüğünden vazgeçsin, proleter enternasyonalizmine olan bağlılığını gevşetsin, TKP'nin legale çıkması mümkün olur...» diyorlar. «Anayasamız bu ilkeleri savunan bir partiye kapalıdır; ama "eurokomünizm"den yana olan bir partiye açıktır» diyenler bile çıkıyor.

Türkiye işçi sınıfı, onun siyasal hareketi, en güç koşullar altında bile bu evrensel ilkelerden ödün vermemiştir. Çünkü ona devrimci niteliğini veren, işçi sınıfının, tüm halkın içinde kökleşmesini sağlayan, yalnızca bu ilkelere, Büyük Oktobr'ın aydınlık yoluna sıkı sıkıya bağlı kalması olmuştur.

İşçi sınıfımızı, tüm emekçi halkımızı baskıdan ve sömürüden kurtaracak olan tek yol budur. Büyük Oktobr'ın 61. yılında bu gerçeği kavrayanların, tüm yaşamlarını bu yola sokanların sayısı hızla artıyor.

Oktobr bizden uzaklaştıkça, biz Oktobr'a yaklaşıyoruz!

Yunanistan Komünist Partisi 60 Yaşında

Kardeş Yunanistan işçi sınıfının, emekçi halkının öncüsü Yunanistan Komünist Partisi 17 Kasım 1978 günü kuruluşunun 60. yıldönümünü kutluyor.

Yunanistan Komünist Partisi, bu 60 yıl boyunca, emperyalizme, faşizme ve gericiliğe karşı zorlu bir savaş vermiştir. Parti, bu savaşı, aynı zamanda, oportünizmin her türüne, likidatörlere, bölücülere karşı savaşla birlikte sürdürmüştür.

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin doğrudan etkisi altında dünyaya gözlerini açan YKP, hep proletarya enternasyonalizmine bağlı kalmıştır. Daha kurulduğu yıllarda, emperyalist ülkelerin genç Sovyet devletine karşı giriştikleri barbarca saldırıyı şiddetle protesto etmiş, Yunan oligarşisi İngiliz emperyalistlerinin kışkırtmasıyla halkı Anadolu serüvenine sürdüğü zaman buna karşı savaşım yürüten tek siyasal kuruluş Yunanistan Komünist Partisi olmuştur.

General Pangolos'un diktatörlüğü sırasında yasaklanan parti, 1974 yılına dek, 5 - 6 yıl dışında, hep gizli ya da yarı gizli koşullarda çalışmak zorunda kalmıştır. 1926 seçimlerinde 10 saylav çıkaran YKP, 1934 yılında sosyalist devrime yükselmesi öngörülen bir demokratik devrim programı ileri sürmüştür.

4 Ağustos 1936'da ülkeye dayatılan Metaksas diktatörlüğüne karşı özverili bir savaşım yürüten Yunanistan komünistleri, nazi işgaline (1941-44) karşı direnişin de başını çekmişlerdir. YKP'nin girişimi ve öteki partilerin de katılmasıyla bu dönemde güçlü bir Ulusal Kurtuluş Cephesi (EAM) ve Yunan Halk Kurtuluş Ordusu (ELAS) kurulmuştur. Bu dönemi Yunanistan Komünist Partisi'nin şimdiki Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Harilaos Florakis şöyle anlatıyor :

«Emperyalizm ve Yunanistan'daki finans oligarşisi İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ülkemizdeki demokratik sürecin gelişmesini üç defa kesintiye uğrattılar. Ve esefle belirteyim ki, buna halk hareketi yöneticilerinin bazı ciddi hataları yardım etti. Birincisi, 1944 yılında İngiliz emperyalistlerinin müdahalesidir. Bunu, 1947'de Truman doktrininin ve Marshall planının gerçekleştirilmesiyle, Amerikan emperyalizminin müdahalesi izledi. Yunanistan'a gericiliğin yardımıyla dayatılan bu ikinci müdahale ve emperyalistler tarafından çıkarılan iç savaş sonucunda Yunanistan halk hareketi yenilgiye uğradı ve ülke emperyalistlerin ekonomik, politik ve askersel egemenliği altına girdi. Politik sahneye en gerici, karanlık güçler çıktı. Bu nasıl gerçekleşti?

1944 yılı sonlarında Alman faşizminin müttefikler ve herşeyden önce Sovyet ordusu tarafından bozguna uğratılacağı açıkça görüldüğü sırada, Yunanistan, faşist Alman ordularından tamamiyle arınmıştı. Yunanistan Ulusal Kurtuluş Ordusu (ELAS) ve Komünist Partisi'nin girişimiyle 1941 yılının Eylül ayında kuru-

lan yığınsal direniş hareketi örgütü Ulusal Kurtuluş Cephesi (EAM) faşizme karşı mertçe, kahramanca bir savaş verdiler. Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin o sıralarda, yani 1944 yılında 1,5 milyon üyesi vardı ve bunların 400 bini komünistti. Kral ve hükümet yurt dışında bulunuyorlardı, daha harbin başında Mısır'a kaçmışlardır. Ülkeyi fiilen halk yönetiyordu. Ulusal-demokratik erkin temelleri olan halk konseyleri, halk milisi organları, seçimle gelen mahkemeler daha 1943 yılı sonbaharında kurulmuştu. Fakat sonra ne oldu? Daha sonra yukarda söylediklerimiz oldu : Yunanistan komünistleri ve halk hareketi yenilgiye uğradı. O sıralarda ülkedeki durumun çok zor, çok karmaşık olmasına karşın, bu yenilginin kaçınılmaz olmadığını belirtmek istiyorum. Eğer bazı ciddi hatalar işlenmiş olmasaydı, demokratik güçlerin utkuya ulaşması olanağı vardı.

Ulusal Kurtuluş Cephesi (EAM) halkın ezici çoğunluğu kendisini desteklediği, iyi silahlanmış bir ordusu olduğu ve ülke topraklarının dörtte-üçünü kontrolu altında bulundurduğu halde, burjuva partileriyle ve yurt dışındaki hükümetle bir ulusal birlik hükümeti kurulması için yapılan görüşmeler sırasında hükümetin ancak % 25'ini oluşturan ikinci dereceli bakanlıklara razı olmuştu. Başbakanlığı, savunma bakanlığını, içişleri ve dışişleri bakanlıkları, vb. gibi tüm kilit noktalarını burjuvazinin adamlarına vermiştik. Dahası var. İngilizleri müttefik saydık ve Yunanistan'a asker çıkarmalarına razı olduk. Bence bu, sonuçları bakımından en ciddi hataydı. Sözde İngilizler Yunanistan'ın kurtulmasına yardımcı olacaklardı. Ve bu iş, ülkenin ulusal kurtuluş güçleri tarafından fiilen kurtarıldığı bir zamanda oluyordu.

Bu hatalar nereden kaynaklanıyordu?

Birincisi, diğer politik güçlerle birlik ve işbirliği sorununu, politik bağlaşmalar sorununu iyi bilmemekten ileri geliyordu. Devrimci hareket deneyiminden, bağlaşıklığın başlı başına bir amaç değil, belirli amaca ulaşma aracı olduğunu öğrenmiş olmalıydık. Birlik ne uğrunda yapılmalı? İşte temel sorun budur. Burjuva partileriyle işbirliği açık, inceden inceye düşünülmüş bir program temelinde yapılmalıydı. Ve ülkede lehimizde olan reel güçler dengesini yansıtmalıydı.

İkincisi, Ulusal Kurtuluş Cephesi yöneticileri emperyalizmin özüyle ilgili Marksist-Leninist çözümlemeden gereken sonucu çıkarmamışlar, tarihsel deneyimi gözönünde bulundurmamışlar, İngiltere'nin Yunanistan'a karşı politikasını yanlış değerlendirmişlerdi. Ulusal Kurtuluş Cephesi yöneticileri, İngiltere'nin anti-faşist koalisyona katılmasının bile Yunanistan'da devleti ve toplumsal yaşamı demokratikleştirmeye yardıma hazır oluşunu belirlemeye yeterli olduğu gibi yanlış bir çıkış noktasından hareketle kararlar alıyorlardı. Gerçekten de İngilizler anti-faşist koalisyona üyeydiler, SSCB'nin bağlaşıklarıydılar, onunla birlikte faşizme karşı savaşıyorlardı. Bu, nitel bakımdan yeni bir gelişme

sanıldı. O kadar yeni ki, İngiliz hükümetinin yürüttüğü politikanın emperyalist özüyle ilgili eski görüş bunun karşısında tamamiyle unutuldu. Bu soruna yanaşımda temel'in yerini anti-Hitler savaşın somut koşullarında oluşan geçici durum almıştı.

Daha sonraki olaylar böyle bir anlaşmanın ülkemiz demokratik hareketi için olağanüstü zararlı olduğunu gösterdi. Aslında biz o sıralarda yalnız burjuvazinin iktidara gelmesine yardım etmekle kalmadık, halkımızın kazandığı ulusal bağımsızlığın yitirilmesine de katkıda bulunduk. Yapılan anlaşmanın zararlı sonuçları çok geçmeden ortaya çıktı. Daha 1944 yılı Eylülünde tüm Yunanistan ordularının (ELAS dahil) baş komutanlığına İngiliz generali Scobie atandı. Bir hafta sonra da İngiltere Yunanistan'a çıkarma yaptı. İş gericilik, İngilizlerin süngülerinin gölgesinde daha sonra iç savaşa dönüşen yığınsal teröre başladı.

Ulusal Kurtuluş Cephesi çok güçlüydü. Kesin olarak söyliyebiliriz (ve partimiz daha sonraları çeşitli belgelerinde bunu belirtti) o zamanki durumda halk yığınlarının çıkarlarını, kazanımlarını savunma olanakları vardı. Yalnız gözle görünen güç üstünlüğünden dolayı değil, aynı zamanda o sıralardaki uluslararası ortamda Yunanistan halkının ezici çoğunluğunun açıkça belirttiği irade sonucunda Ulusal Kurtuluş Ordusu karşısında tek reel güç olan İngiliz birliklerinin müdahalesi önlenebilirdi. Ama bu olanaktan da yararlanılmadı.

Sol blokun, yani Ulusal Kurtuluş Cephesi ve Komünist Partisi'nin önünde iç ve dış gericiliğin saldırılarına karşı savaş biçimlerini seçme sorununun bütün ciddiyetiyle durduğu dönemde, yukarda da belirttiğim gibi, İngiliz emperyalistlerinin planlarının gerici özünü tam olarak anlayamadık ve partinin tüm çalışmalarını hemen silahlı savaş doğrultusuna yöneltemedik. V. İ. Lenin'in belirttiği gibi böyle durumlarda ya "gerçek devrimden söz edilemeyeceğini" kabul ederek kendini ve halkı yanıltmamak için bunu açıkça söylemek, ya da devrimden "sözedebileceğini ve edilmesi gerektiğini" kabul etmek ve partinin gücünü silahla savaşı örgütlemek için kat kat artırmak zorunluktur. Veya Lenin'in dediği gibi : Böyle zamanlarda iç savaş ilan edilmiş ve devam ediyor sayılmalı ve partinin tüm eylemleri "savaş zamanlarının koşullarına göre hareket" ilkesine bağlı kalınmalıdır. Bilindiği gibi Rusya'da bolşevikler tam böyle hareket etmişler ve utkuya ulaşmışlardı. Biz ise zaman kaybederek, gericiliğe, saflarını derleyip toparlamak, yavaş yavaş güçler dengesini kendi lehine çevirmek ve sonra da partimizin üyelerini ve yandaşlarını yok etmek için saldırıya geçme olanağını verdik.

Eğer partimiz geçmiş devrimlerin deneyimlerini gözönünde bulundursaydı, ülkedeki iç gericiliğin kuduzca direnişe geçmesinin ve kendisini uluslararası emperyalizmin desteklemesinin kaçınılmaz olduğu sonucunu çıkarabilirdi; eğer partimiz Rusya halkının iç savaş yıllarında İngiliz müdahalecilerinin saldırısına kar-

şı da, devriminin kazanımlarını nasıl savunduğuna dikkat etseydi, o deneme, o sınama anında daha olgun, daha olumlu kararlar saptayabilir, politik bağlaşmalar konusunda da doğru kararlar alabilirdi.

Kendi deneyimimizden çıkardığımız önemli sonuçları sayarken, Marksist-Leninist partinin kuruluşunda oportünizm tehlikesini özellikle belirtmeliyim. 1958 - 1968 yıllarında partimizin yönetimini eline geçiren oportünist grup, Yunanistan Komünist Partisi'nin saflarını sıklaştırma, parti örgütleri ve komiteleri arasında bağ kurma ve bunları güçlendirme sorununu genellikle ele almamayı kararlaştırmıştı. Ülkedeki YKP örgütleri dağıtılmıştı ve komünistlere, sol örgütlerin koalisyonu olan EDA'ya girmeleri salık verilmişti. Komünistlerin bu örgüte etki yapacakları ve onu işçi sınıfının politik platformuna çekebilecekleri umuluyordu. Gerçekte ise, bu politika, partiye büyük zararlar verdi ve öyle bir durum yarattı ki, buna aslında YKP'nin kendi kendini dağıtması denebilir. Bu politika, bir zamanlar çok iyi işler başaran ve daha fazlasını da başarabilecek durumda olan EDA'ya da büyük zararlar verdi. İşin özü şudur ki, YKP örgütleri dağıtıldıktan sonra komünistler, kendi partilerinin gücüne deneyimine ve saygınlığına dayanarak, EDA'ya amaca yönelik etki yapma olanağını da yitirdiler. Bu, aynı zamanda gericiliğe karşı direniş olanaklarını da azalttı.

Partimiz bu güç yoldan geçerek örgütlerini güçlendirme yolunda önlemler aldı.»*

1967-74 arasındaki kara albaylar cuntasına karşı ardıcıl bir savaş veren YKP, Temmuz 1974'de cuntanın yıkılmasından sonra legale çıktı. 1974 seçimlerinde parlamentoya 5 saylavla giren YKP, 1977 yılı Kasımında yapılan seçimlerde oylarını % 9,36'ya, saylav sayısını da 11'e çıkardı. Kendine "İç Parti" diyen sağ oportünistler ise hepten bozguna uğradılar ve ancak bir saylav çıkarabildiler.

15 - 2 Mayıs 1978 tarihleri arasında Yunanistan Komünist Partisi'nin 10. Kongresi toplandı. Bu kongrenin bir özelliği de, 30 yıllık yeraltı çalışmasından sonra toplanan ilk legal kongre olmasıydı. Bu görkemli foruma aralarında Türkiye Komünist Partisi'nin de bulunduğu kardeş partilerden ve ulusal kurtuluş hareketlerinden 45 delegasyon katıldı.

Geçen ay yapılan yerel seçimlerden daha da güçlenerek çıkan Yunanistan Komünist Partisi, 60. kuruluş yılını haklı bir gurur ve kıvançla kutluyor. Kardeş Yunan komünistlerinin her başarısını kendi öz başarısı bilen Türkiye devrimcileri de bu mutlu yıldönümüne onlarla birlikte yürekten ve coşkuyla katılıyor.

---

* Barış ve Sosyalizm Sorunları, Ocak 1978, s. 5 - 8.

Yenisömürgecilik ve Türkiye (2)

Rıdvan ORTAÇ

Yenisömürgeciliğin, Türkiye'deki etkin araçlarından birisi ve belki de birincisini, dış ticaret uygulamaları oluşturmaktadır. Ne var ki, dış ticaretin işleyişini kavrayabilmek için, bu aracı yenisömürgeciliğin öteki araçlarından ve özellikle yabancı sermaye ve montajcılık uygulamalarından ayrı düşünmemek gerekir. Anımsayalım ki, yabancı sermaye ve montajcılık uygulamalarıyla, yapım sanayiinin en ağırlıklı kesimleri, girdiler açısından dışarıya bağımlı kılınmıştır. Ve bu sanayi kuruluşlarının girdi gereklerinin yarısından daha çoğu, emperyalist-kapitalist sistemden, bunların çokuluslu tekellerinden ithal edilmek zorunluğundadır.

O kadar ki, Türkiye'nin, bu girdileri ithal ederken, ne bu malların fiyatlarının belirlenmesinde ve ne de satın alınacak ülkenin belirlenmesinde, en küçük bir pazarlık hakkı, en küçük bir pazarlık gücü yoktur. Şundan ki, bu girdilerin bırakınız satın alınacağı ülkeyi, hangi tekelden temin edileceği bile, Türkiye'de bu sanayi kuruluşları daha işletmeye açılmadan belirlenmiştir. Çünkü, Türkiye'deki mevcut sanayi kuruluşları, büyük bir ağırlıkla, çokuluslu tekellerin bir şubesi, bir filyali durumundadır. Türkiye'deki otomotiv, buzdolabı, çamaşır makinası, televizyon, radyo, makina, kimya ve lastik sanayii alt kesimlerini bir düşünün : Tüm bunların, dayanıklı ve dayanıksız tüketim malları üreten sanayi kuruluşlarının büyük bir bölümünün, girdi gereklerinin nereden ithal edileceği, işyeri düzeyinde belirlenmiştir...

Lenin'in deyimiyle, «sermaye ihracı, meta ihracını da birlikte getirmiş», yenisömürgeciliğin bu etkin iki aracı, çokuluslu tekellerin yerli işbirlikçileriyle birlikte, Türkiye'yi soymada kullandıkları yöntemin belli başlılarını oluşturmuşlardır...

Dış ticaret yoluyla, ulusal ekonominin soyulması, her yıl Türkiye'den milyarlarca liralık maddi değerlerin çokuluslu tekellere aktarılması,iki yöntemle gerçekleştirilmektedir. İlk olarak, yabancı sermaye ve montajcılık uygulamaları geliştikçe, ithalat gereği hızla artmış ve Türkiye emperyalist-kapitalist sistem, çokuluslu tekeller için, paha biçilmez bir pazara dönüştürülmüştür. Yüksek tekel fiyatları ile bu ürünlerin Türkiye'ye satılması, çokuluslu tekellere ek-tekel kârı sağlamakta ve bu kanalla, her yıl milyarlarca liralık ulusal değer, emperyalist tekellere aktarılmaktadır...

İkinci olarak, yurt dışına sattığı ürünlerin fiyatları düşük ve satın aldığı malların fiyatları da yüksek bir noktada belirlendiğinden, dış ticaret hadleri, sürekli Türkiye'nin kaybına olarak gelişmekte ve ulusal ekonomi, her yıl milyarlarca lira zarara uğ-

ramaktadır. Nitekim, 1974 yılında, yalnızca bu yolla, çokuluslu tekellerin Türkiye'den aktardığı paranı büyüklüğü, 1 milyar 378 milyon dolardır. Bu büyüklük, Türk parası olarak, 34 milyar 450 milyon lira etmektedir. Ve yine bu büyüklük, Türkiye'nin 1974 yılında yarattığı ulusal gelirin, 12'de birine eşittir... Daha açık bir deyişle, 1974 yılında, bir avuç çokuluslu tekel, Türkiye'de yaratılan maddi değerlerin 12'de birini alıp götürmüştür...

Ve yine bu büyüklük, 42 milyon nüfuslu Türkiye'de, 1974 yılında, 3 milyon 388 bin kişinin ulusal gelirden aldığı paya eş bir değerdir...

1978 yılı için yapılan ön hesaplamalar, daha da korkunçtur. Eğer, çokuluslu tekeller, sattıkları malların fiyatlarını yeniden artırmazlar ise, yalnızca son yapılan devalüasyon nedeniyle, 1978 yılında, dış ticaret hadleri % 30 oranında Türkiye'nin aleyhine gelişecektir. Bunun anlamı şudur : 1978 yılında, Türkiye'nin 6 milyar dolayında ithalat yapması beklenmektedir. Ve dış ticaret hadlerinde % 30 dolayındaki aleyhimize gelişme nedeniyle, Türkiye bu alış-verişten 1 milyar 800 milyon dolar zarar edecektir. Bu büyüklük, Türk parası olarak, 45 milyar liraya eş değerdir...

Dahası var : Türkiye'deki yabancı sermaye ve montajcılık uygulamaları, bir başka açıdan da, dış ticareti olumsuz yönde etkilemiş ve bugün dış ticaretin yapısı, özellikle hızla artan dış ticaret açıkları, sanayileşmeyi sınırlayan önemli bir faktör olmuştur.

İlk kez, Türkiye sanayileşme girişimlerini sürdürebilmek için, gerekli makina ve teçhizatı dışarıdan satın almak zorunluğundadır. Dışarıdan satın alınması gereken şeyler, kuşkusuz, salt bu kadarla kalmıyor. Yalnızca, sanayileşme girişimlerini sürdürebilmek için, gerekli yatırım mallarını dışarıdan ithal etmekle sorun çözülmüş olmuyor. Aynı zamanda, mevcut sanayi kuruluşlarının üretimlerini sürdürebilmek için, gerekli hammadde, aramalı ve montaj malzemelerinin de, dışarıdan satın alınması gerekiyor. Nitekim, 1977 yılı verilerine göre, Türkiye'nin toplam ithalatının % 97'sini hammadde, aramalı ve yatırım malları oluşturuyor. Toplam ithalat büyüklüğünün geri kalan % 3'ünü de, tüketim malları oluşturuyor...

Tüm bunların anlamı şudur : Türkiye bir yanıyla sanayileşme girişimlerini sürdürebilmek ve öteki yanıyla da, ülkede varolan sanayi kuruluşlarının üretim düzeylerini koruyabilmek için, ithalat büyüklüklerini günümüzdekinden daha düşük bir noktaya indirmeyi göze alamaz...

Hep bilinir ki, dışarıdan birşeyler satın alabilmek için, dışarıya birşeyler satmak gerekmektedir. Yalnız bir koşulla : Dışarıya satılan malların değeriyle, satın alınanların değeri arasında anlamlı ve kabul edilebilir bir denge olmalıdır. Açık bir de-

yişle, ithalat ve ihracat büyüklükleri arasında büyük farklılıklar olmamalı ya da dış ticaret açıkları büyük boyutlara ulaşmamalıdır.

Türkiye'de dış ticaretin gelişimi tümüyle bu söylenenlerin tersi doğrultusunda olmuş ve günümüze gelindiğinde, dış ticaret açıkları akıl almaz boyutlara ulaşmıştır.

Resmi dış ticaret istatistikleri, Türkiye ekonomisinin büyük bir hızla iflasa sürüklendiğini göstermektedir. Nitekim, 1964 - 1977 döneminde, ihracat ve ithalat büyüklükleri arasında ortaya çıkan olumsuz farka baktığımızda, 1964 yılında 126 milyon dolar olan dış ticaret açığı, 1977 yılına gelindiğinde, 30 kat artarak 4 milyar dolara ulaşmıştır. Yenisömürgecilik uygulamalarının, Türkiye ekonomisi üstündeki olumsuz etkilerinden bir önemlisi de, işte budur...

Dış yardım programlarına gelince : Türkiye, başta ABD olmak üzere, emperyalist-kapitalist sistemle, onun ekonomik ve finans kurumlarıyla bağlantılara girmiş, AET'lere, İMF'lere, Dünya Bankaları'na, OECD'lere üye olmuş ve Türkiye'ye Yardım Konsorsiyumları kurulmuştur.

Dış yardım, tüm geri kalmış ülkelere olduğu gibi, Türkiye'ye de, özünde iki gerekçe ile gelmiştir. Bunlardan birisi, Türkiye'nin döviz açıklarını karşılamak; öteki de, düşük olan yatırım büyüklüklerini olumlu yönde etkilemektir...

İkinci Büyük Savaş'ın hemen ardından, burjuva iktisatçıları tarafından geliştirilen bu kuram, Türkiye'ye de ithal edilmiş ve 1948'lerde uygulamaya konulmuştu...

Dış finansman kaynaklarından elde edilecek yararlar, bu kadarla da kalmıyordu. Propaganda edilmekteydi ki, dış yardımlar, önemli bir ek finansman kaynağı olma yanında, modern teknolojinin ve teknik bilginin yerleşmesinde, işgücünün vasfını ve verimliliğini artırmada ve bu arada, dış pazarlara açılmada önemli bir rol oynayacaktı...

Oysa, söylenenlerin tam tersi oldu : "Yardım Programları" adı altında verilen borçların, yenisömürgeciliğin ince ve kurnaz bir aracı olduğunu görmeyen kör, işitmeyen sağır kalmamıştır. İlk kez, dış kaynaklardan elde edilen parasal olanaklar, hiçbir zaman, dış ticaret açıklarına ve yatırım büyüklüklerine ciddi bir katkıda bulunabilecek bir büyüklüğe ulaşamamıştır.

Sözgelimi, planlı dönem boyunca, gayrisafi ulusal hasılanın % 19,1'i yatırımlara ayrılmış; bunun % 17,4'ü iç kaynaklardan ve arda kalan % 1,7'si de dış kaynaklardan gerçekleştirilmiştir. Burada asıl ilginç olan nokta, yurtiçi tasarruflarla yurtdışı tasarruflar arasında ters yöndeki gelişmedir. Yurtiçi tasarruflar, planlı dönemin başında toplam ulusal hasılanın % 10,8'i iken, günümüze gelindiğinde % 23'e yükselmiştir. Oysa, dış tasarruf-

lar, planlı dönemin başında ulusal hasılanın % 4'ünü oluştururken, bugün bu oran, % 1'in altına düşmüştür...

Kaldı ki, böylesi bir değerlendirme, olayın yalnızca bir yanını vermekte, dış finansman kaynaklarının Türkiye'den alıp götürdüklerini dikkate almamaktadır. Nitekim, 1963 - 1974 yılları arasında Türkiye'ye, yabancı sermaye, proje kredisi, program kredisi olarak gelen kaynakların toplamı 3 milyar 504 milyon dolar olmuştur. İlgili dönemde, bu büyüklüğün 2 milyar 518 milyon doları kâr transferi, proje-hizmet ödemeleri, ana para ve faiz ödemeleri biçiminde geri gitmiştir.

Ne var ki, geri gideceklerin tümü, bu büyüklükle sınırlı değildir. Türkiye'nin, bundan böyle ödemesi gereken dış borç ve faiz ödemelerinin büyüklüğü, yaklaşık 13 milyar dolardır. Şimdi, kaba bir hesap yapalım : Türkiye'ye dış yardım adı altında 3,5 milyar dolar büyüklüğünde para giriyor. Buna karşılık, 15 milyar dolar büyüklüğünde bir para da, Türkiye'den alıp götürülüyor.

Görünen odur ki, "dış yardım" adı altında verilen dış borçların, dört katından daha çoğu, Türkiye'den geri alınıp götürülüyor. Ve yine görünen odur ki, bu uygulamalara, mutlaka ve mutlaka "dış yardım" adı verilecekse, bu yardımı yapan ülke Türkiye'dir, Türkiye'nin emekçi yığınlarıdır. Yardımı alanlar ise, emperyalist-kapitalist sistem, onların çokuluslu tekelleridir.

Türkiye İkinci Büyük Savaş'ın ardından, emperyalist-kapitalist sistemin ekonomik ve mali örgütlerine, yani Dünya Bankaları'na, IMF'lere, OECD'lere, AET'lere üye olmakla kalmamış, ABD ile imzalanan ikili kölelik anlaşmaları yanında, sistemin güdümündeki NATO ve CENTO gibi askeri örgütlenmelere de sokulmuştur...

Türkiye, böylece hızlı bir silahlanma yarışının içine itilmiş, ekonomi hızla askerselleştirilerek silah tekelleri için tatlı bir pazar olmuştur. Ve yine bugün Türkiye, 14 NATO ülkesi içinde, silahlanma yarışı açısından başı çekmekte ve toplam sanayi yatırımlarından daha büyük parayı, silah alımlarına ayırmaktadır.

Bu gelişimi somutlaştırmak için, NATO ülkelerinin 1949 - 1973 yılları arasında yaptıkları askeri harcamalara ilişkin istatistik verileri buraya aktarmak istiyorum. Son 25 yıllık dönemde, NATO'yu oluşturan 14 ülkede askersel harcamaların büyüklüğü, en düşük olanda 4 ve en yüksek olanda da 22 kat artmıştır.

Örneğin, 1949'dan 1973 yılına gelindiğinde, askersel harcamalar; İngiltere'de 4, Belçika, Kanada ve ABD'de 6, Fransa'da 8, Portekiz'de 11, Yunanistan'da 13 ve Türkiye'de de 22 kat artmıştır.

Toplam olarak NATO ülkelerinin yaptığı askersel harcamaların büyüklüğü, 1973 fiyatlarıyla, 1949 yılında 18,7 milyar dolar iken, 1973 yılına gelindiğinde akıl almaz bir artışla 128 milyar

dolara ulaşmıştır. Bu sayı, Türk parası olarak, yaklaşık 3,2 tirilyon liraya eş değer bir büyüklüktür. Ve bu büyüklük, yani 14 NATO ülkesinin bir yılda askersel harcamalara ayırdığı para, 42 milyon nüfuslu Türkiye'nin toplam yatırım harcamalarından 90 kat daha büyüktür. Ve yine çok ilgi çekicidir ki, 14 NATO ülkesinin bir yılda askersel harcamalara ayırdığı para, dünya nüfusunun yarısından daha çoğunu oluşturan geri bırakılmış halkların toplumsal, ekonomik ve kültürel gerilikten kurtulabilmek için yaptıkları yatırım harcamalarının tümünden daha büyük bir boyuta ulaşmıştır...

Türkiye'nin emperyalist-kapitalist sistemin güdümündeki askersel bloklara sokulmasının olumsuz etkisi, salt ekonomik alanla sınırlı değil elbet. İlk olarak, Türkiye NATO'lara, CENTO'lara sokulmakla, ABD ile ikili kölelik anlaşmaları imzalamakla emperyalizmin "ileri savaş karakolu" durumuna getirilmiştir. Ve bugün, emperyalizmin ve onun en gerici, en saldırgan gücü olan NATO'nun güdümündeki ordu, başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelere ve dünya ilerici güçlerine karşı, bir "jandarma gücü" göreviyle yükümlü kılınmıştır.

Ve yine Türk ilahlı Kuvvetleri'nin NATO içindeki bir başka konumu da, orduyu ilerici unsurlara karşı esas güç olarak kullanmak, kurulu düzeni korumak ve yenisömürgeciliğin eksiksiz işleyişini sürdürmektir... Emperyalist güçler, NATO'lar, ABD'ler, CENTO'lar, orduyu bu işlevle yükümlü kılabilmek için, militarist bir azınlığı kullanmış ve orduyu bunların yönetiminde tutmanın yollarını bulabilmiştir. Bunun en güzel örneği, 12 Mart uygulamalarında görülmüştür...

Ve bu kişiler, işbirliğinin kaçınılmaz bir sonucu olarak, iç ve dış güçlerce ödüllendirilmekte, ordudan emekli olduklarında da, önemli görevlere getirilmektedirler. En üst makamlardan, saylavlığa, çokuluslu tekellerin, onların yerli işbirlikçilerinin, holdinglerin, büyük bankaların yönetim kurulu üyeliklerine değin uzanan tüm kapılar, bu militarist kliğe sonuna kadar açık tutulmaktadır...

TEKELLEŞME VE İŞBİRLİKÇİ-TEKELCİ SERMAYE

Yenisömürgecilik uygulamaları ve Türkiye'deki kapitalist ilişkilerin gelişme biçiminin toplumsal, siyasal ve ekonomik yapıya yansıyan ve gözden ırak tutulmaması gereken bir dizi önemli sonuçları vardır. Ve her şeyden önce, işçi sınıfı hareketi açısından önemli olan, bu uygulamalar sonucu oluşan toplumsal ekonomik biçimlenişin gerçek bir çözümlemesini yapmak, konunun sınıfsal özünü iyi değerlendirmek, temel sınıfların ayrışması, temel çelişkinin belirlenmesi yanında, kırsal ve kentsel alanda varolan çelişki ve ayrışmaları, sermayenin kendi içindeki zıtlık ve ayrışmaları da ortaya koymak gerekmektedir...

Yoksa, toplumsal ekonomik biçimlenmenin genel niteliklerini belirleyip, temel çelişkinin saptanmasından yola çıkıp, toplumun önündeki devrim aşamasını belirlemek ve işçi sınıfının taktik ve stratejilerini salt bu iki noktadan kalkarak saptamaya kalkmak, Marksist-Leninist bilimi mekanikleştirmek, basite indirgemek, onu vulgarize etmektir...

Marksist-Leninist bilimin böylesi tahrifatı, böylesi yanlış algılanması, insanı, ister istemez, iki yoldan birine iter. Birinci yol, oturup büyük günlerin gelmesini beklemek, yani pasifizmdir... İkincisi ise, acilcilik, maceracılık, yani her derde deva "Tek Yol Devrim"ciliktir. Her iki sapmada da ortak olan, işin güç olan yanını, sabırla çalışma isteyen yanını, özveri ve cesaretle örgütlenme, propaganda, ajitasyon isteyen yanını ve işçi sınıfının bağlaşıklıklarını oluşturma isteyen yanını gözardı etmek vardır...

Yenisömürgecilik uygulamalarına sahne olan tüm geri kalmış ülkelerde olduğu gibi, Türkiye'de de kapitalist ilişkilerin gelişmesi ve biçimlenişi, kapitalizmin klasik gelişme biçiminden önemli özelliklerle ayrılmaktadır. Bu farklılığın bir yanı, tekelleşme süreci ile ilgilidir.

Batı'da kapitalizm, tekelci ya da emperyalizm aşamasına geçmeden önce, birkaç asır süren "serbest rekabetçi" bir dönem yaşamıştır. Türkiye kapitalizminde bu süreç, bu biçimiyle kesinlikle yaşanmamıştır. Bizde sanayi işletmeleri, daha kuruldukları andan itibaren tekelci nitelik taşımışlar ve zaman boyutunda tekelleşme daha da yoğunlaşmıştır.

İkinci bir farklılık, bağımsızlık kavramıyla ilgilidir. Batı'da kapitalizmin gelişme sürecinde, bu ülkeler için bir başka ülkeye bağımlılık sözkonusu olmamıştır. Tam tersine, bu ülkeler için sözkonusu olan, geri kalmış ülkeleri sömürgeleştirmek, bunların yeraltı ve yerüstü zenginliklerine elkoymak ve bu ülkeleri talan etmek biçimindeki uygulamalardır...

Türkiye'de ise, kapitalist ilişkilerin gelişmesiyle birlikte dışa bağımlılık da başlamış, yenisömürgecilik uygulamalarıyla emperyalist-kapitalist sisteme bağımlılık daha da yoğunlaşmış ve günümüze gelindiğinde de Türkiye, emperyalist-kapitalist sistemin, onların çokuluslu tekellerinin, ekonomik, askeri ve finans örgütlerinin rahatça at oynattıkları bir alan biçimine getirilmiştir...

Tüm bu gelişmelere koşut olarak, bir başka önemli farklılık da, burjuvazinin ayrışma biçiminde ortaya çıkmaktadır. Batı'da, kapitalizmin klasik gelişme sürecinde, uzun süren ve kıran kırana bir rekabet sonucu burjuvazi kendi içinde ayrışıma uğramış; bir yanda, tekelci sermaye - finans oligarşisi ortaya çıkarken, öte yanda da, sermayenin bir bölümü bu rekabete dayanamayıp tarih sahnesinden çekilmiş ve geri kalanlar da bir avuç tekelin egemenliği altına girmiştir...

Türkiye'de, başta da değindiğim gibi, sanayi kollarının önemli bir bölümünde ve en ağırlıklı kesimlerinde, böylesi bir rekabet

ve böylesi bir ayrışım gözlenmemiştir. Türkiye'de, sermayenin kendi içindeki ayrışmasının biçimini ve Batı'dan farklı olan yanını, daha çok, yenisömürgecilik uygulamaları oluşturmuştur. Türkiye'de sanayiin en ağırlıklı kesimleri kurulurken, bu işi, yerli sermayenin en palanlazmış kesimiyle çokuluslu tekeller birlikte üstlenmiş ve devletin katkısıyla da ekonominin köprübaşları, bir bir ele geçirilmiştir.

Ve tüm bu uygulamalarla birlikte, sermayenin gereksiz olan bir bölümü, tarih sahnesinden uzaklaştırılmış, öteki kesimleri ise, çokuluslu tekeller ve yerli işbirlikçi-tekelci sermaye ortaklığının baskı ve egemenliği altına alınmıştır. Hiç kuşku yok, sanayiin bu ağırlıklı kesimleri, çokuluslu tekeller ve işbirlikçi-tekelci sermaye ortaklığı tarafından parsellenirken, değişik kanallardan tekellere ve holdinglere bağımlı yan sanayi kolları da gelişmiş ve bu alanlar orta ve küçük sermayelere bırakılmıştır.

Kısaca söylemek gerekirse, kapitalizmin klasik gelişme süreci sonunda, Batı'da tekel ve tekeldışı olarak ayrışan sermaye sınıfı, Türkiye'de, işbirlikçi-tekelci; tekelci ve işbirlikçi olmayan bir görünüm çerçevesinde ayrışım göstermiştir.

İşbirlikçi-tekelci sermayenin gücünü görebilmek, sermayenin kendi içindeki ayrışımını kavrayabilmek için, konuyu daha da somutlaştırmak gerekmektedir. Türkiye'de, 1975 yılı sanayi anketi sonuçlarına göre, 10 ve daha çok işçi çalıştıran 6 bin 317 imalat sanayii işyeri vardır. Ve aynı yıl içinde, bu işletmelerde, 706 bin 826 işçi çalıştırılarak 253 milyar 393 milyon lira büyüklüğünde üretim yapılmıştır.

Ve yine 1975 yılı verilerine göre aynı yıl içinde işbirlikçi-tekelci sermayeye ait yalnızca 79 sanayi kuruluşunda 197 bin 951 kişi çalıştırılmış ve bunların üretim büyüklükleri, 102 milyar 98 milyon lira olarak gerçekleşmiştir.

Tüm bunların anlamı şudur : Bir avuç işbirlikçi - tekelci sermaye (tümü değil), 79 sanayi kuruluşunda, Türkiye'nin toplam sanayi üretiminin % 40,3'ünü kontrol etmektedirler. Ve yine, bu 79 büyük sanayi kuruluşu, Türkiye'deki 10 ve daha çok işçi çalıştıran sanayi işletmelerinin, sayı olarak ancak % 1,3'-ünü oluşturmalarına karşın, toplam sanayi üretiminin % 40'ından daha çoğunu ve çalışanların % 28'inden daha fazlasını kontrol etmektedirler.

Dahası var : Bugün Türkiye'de irili-ufaklı, 160 bin dolayında imalat sanayii işyeri vardır. Ne var ki, bunlardan yalnızca 488'i, yani toplam sanayi işletmelerinin yalnızca binde üçü, yani bir avuç işbirlikçi-tekelci sermaye, Türkiye'nin toplam sanayi üretiminin % 60'ından daha çoğunu ellerinde bulunduruyorlar... Ve bu 488 büyük sanayi kuruluşunu, holdingleşme açısından ele alırsak, bu kuruluşların tümü, 15 - 20 dolayında holdingin denetim ve kontrolu altındadır...

Resmi verilere göre, yeteri kadar toprağı olmayan ve yoksul köylülüğün küçük üreticiler bölümünü oluşturan çiftçi ocaklarının sayısı ise, çok daha fazladır. Toprak dağılımı araştırmasına göre, Türkiye'de 1 - 20 dönüm toprağa sahip 1 milyon 323 bin çiftçi ocağı vardır... 21 - 50 dönüm toprağa sahip çiftçi ocaklarının sayısı ise, 840 bin dolayındadır...

Türkiye'de orta köylülüğün sayısı da az değildir... Kuşkusuz, toprağın verimlilik durumuna, bölgesel özelliklerine ve ürün türlerine göre, orta köylülüğün tanımı yöreden yöreye değişmektedir. Tüm bunlara karşın, kaba bir gözlemle Türkiye'deki orta köylülüğün 1 milyon çiftçi ocağının üstünde olduğu söylenebilir...

Geriye, büyük toprak beyleri ve büyük tarım kapitalistleri kalıyor... Bunların toplam çiftçi aileleri içindeki oranı, % 2'yi geçmemektedir. Ne var ki, bu kesim, yani büyük toprak beyleri ve büyük tarım kapitalistleri, Türkiye'deki tarım topraklarının yarısına yakınını ellerinde bulundurmaktadırlar...

SINIFLAR VE SÖMÜRÜ YÖNTEMLERİ

Tüm bu gelişmelerin eşliğinde, toplumda ortaya çıkan sınıf ve katmanların konumlarına, bunların birbirleri karşısındaki durumlarına ve sömürü ilişkilerine değinmeden önce, birkaç noktaya açıklık kazandırmak gerekmektedir.

Söze, "baş düşman" olan, işbirlikçi-tekelci sermaye ile büyük toprak beylerinden başlayalım. Biraz önce değindiğim, çokuluslu tekellerle ortaklık biçiminde gelişen ve sanayi sektörünün % 70'ini kontrol eden bir avuç işbirlikçi-tekelci sermayenin egemenliği, salt sanayi kesimiyle sınırlı değildir. Bu işbirlikçi-tekelci sermaye, yapım sanayiinin dışında, dolaylı ya da dolaysız bir biçimde bankacılık, sigortacılık, dış ticaret, büyük iç ticaret, tarım sektörünü de kontrolu altında tutmakta ve ekonominin tüm köprübaşlarını ele geçirmiş bulunmaktadır...

Birinci olarak Türkiye'de banka sermayesiyle sanayi sermayesinin içiçe geçme süreci hızlanmış ve bu süreç sermayenin en üst biçimi olan finans kapitali oluşturmuştur. Kuşkusuz bu süreç, finans - oligarşinin oluşma süreci, bugün de gelişmesini sürdürmektedir...

İkinci olarak, işbirlikçi-tekelci sermaye, büyük toprak beyleri ve büyük tarım kapitalistleri ile toplumsal, siyasal ve ekonomik anlamda bütünleşmiş bulunmaktadırlar. Bütünleşmenin, yani işbirlikçi-tekelci sermaye ile büyük toprak sahipleri arasında kurulan bağlaşıklığın yolu ve yöntemleri değişiktir : İlk olarak, bugün Türkiye'de işbirlikçi-tekelci sermayenin, holdingçilerin önemli bir bölümü, aynı zamanda, büyük toprak sahibidirler... Ayrıca, büyük toprak sahiplerinin tarımdan elde ettikleri artı-

ğın önemli bir bölümü, sanayi ve büyük ticarete aktarılmış, böylece işbirlikçi-tekelci sermaye ile ortaklıklar ortaya çıkmıştır...

Üçüncü olarak, işbirlikçi-tekelci sermaye, devlet kesimiyle her alanda içiçe girmiş, değişik ekonomi politikalarıyla devlet, bir avuç işbirlikçi-tekelci sermayenin, holdinglerin çıkarına hizmet eden bir araç biçimine dönüşmüştür... Şimdi, Türkiye'de değişik sınıf ve katmanların birbirleri karşısındaki konumlarına ve sömürü yöntemlerine bir göz atalım...

Marksist ekonomi politikte sömürü kavramı, özellikle kapitalist üretimde sömürü kavramı, elbette yalnızca ve yalnızca, üretim süreci içinde oluşan ve ek-çalışma süresi içinde ortaya çıkan artı-değere burjuvazi tarafından elkoyulması olayını içerir... Dolaşım sürecinde olan ise, Marks'ın deyimiyle, ne bir değer ve ne de bir artı-değer yaratma değil; artı-değerin paylaşılması olgusudur...

Bir de, kapitalizmin tekelci aşamasında, üretim sürecinin dışında oluşan, değer-fiyat ikilisi arasındaki farklılıktan doğan ek-tekel kârının getirdiği ve yalnız bu anlamda artı-değer oranını artıran bir olgu var... Bu olgu, tekelci sermayenin dışında kalan katmanları, üretim süreci içinde değil; fiyat yoluyla pazarlama süreci içinde olumsuz yönde etkiliyor. Bu olay, işin tüketicileri ilgilendiren yanı...

Oysa, bu durumun, işbirlikçi-tekelci sermaye dışında kalan, orta ve küçük boy sermayeyi, küçük üreticileri, orta köylülüğü, esnaf ve zanaatkârları ilgilendiren yanı da var... Tüm bu sınıf ve katmanlar da, gerek satın aldıkları girdiler, gerekse sattıkla-ürünlerin üzerinde yapılan fiyat-değer farklılaştırmasından ötürü, bir ek değeri işbirlikçi-tekelci sermayeye aktarmak zorunluğundadırlar. Sömürü yöntemlerini işlerken, sömürü kavramını, salt üretim süreci içinde yaratılan artı-değer anlamında değil; dolaşım sürecinde ortaya çıkan ek-tekel kârı için de kullanacağız...

Türkiye'deki sömürü ilişkilerine ve sömürü yöntemlerine, sömürülen ve ezilen temel sınıf olarak, işçi sınıfından başlamak gerekmektedir. Bugün Türkiye'de, işçi sınıfı, ekonomik anlamda, birkaç yönlü sömürü biçimlerinin baskısı altında bulunmaktadır... Bunlardan birincisi, genel anlamda, burjuvazinin, işçi sınıfının yarattığı değerlerin bir bölümüne artı-değer olarak elkoymasıdır... Burada değinilmesi gereken önemli bir nokta, artı-değer (sömürü) oranının, ekonominin değişik kesimlerinde birbirinden farklı olmasıdır. İşbirlikçi-tekelci sermaye, tekel dışı sermayeye oranla, çok daha ileri teknolojileri kullanmaktadır. Bu ise ,büyük işletmelerde, tekeldışı işletmelere oranla emeğin üretkenliğinin (sermayenin organik bileşiminin) çok daha yüksek olması demektir. Ve bu nedenle de, işbirlikçi-tekelci sermayeye ait işyerlerinde, artı-değer oranı küçük işletmelere göre, çok daha yüksektir...

İkinci olarak, üretilen tüketim mallarının önemli bir bölümünün satın alıcıları olan işçi sınıfı, yüksek tekel fiyatları nedeniyle, ikinci ve katmerli bir sömürüyle karşı karşıya kalmakta ve tekel fiyatları, işbirlikçi-tekelci sermayeye bir ek-tekel kârı sağlamaktadır...

İşçi sınıfı üzerindeki, ekonomik baskı ve sömürü mekanizması, salt bunlarla sınırlı değildir... Bu uygulamalara, iki önemli soygun yöntemini daha eklemek gerekmektedir. Bunlardan ilki, devletin vergi politikasıdır. Bilindiği gibi, Türkiye'de, gerek dolaylı, gerekse dolaysız vergilerin üçte ikisinden daha çoğunu maaş ve ücretiyle geçinenler ödemektedir...

İkincisi, Türkiye'de süregen bir nitelik kazanan yüksek fiyat artışlarıdır. Yüksek dozdaki bu enflasyon, sonuçları itibariyle, ulusal gelirin işçi sınıfının zararına, işbirlikçi-tekelci sermayenin yararına yeniden paylaşımıdır...

İşbirlikçi-tekelci sermayenin, kentsel alanda, işçi sınıfı dışında kalan sınıf ve katmanlar üzerindeki ekonomik baskı ve sömürüsüne gelince: İşbirlikçi-tekelci sermaye, değişik yöntem ve araçlarla, tekelci ve işbirlikçi olmayan kesimi, memurları, öğretmenleri, esnaf ve zanaatkârları, teknik elemanları ve öğrencileri de sömürü ve baskı altında tutmakta ve bu kesimlerden de önemli bir ek-tekel kârı ele geçirmektedir...

Kentsel alanda, işbirlikçi-tekelci sermayenin, memurlar, öğretmenler, teknik elemanlar, esnaf ve zanaatkârlardan ek-tekel kârı elde etmenin birinci yolu, işçi sınıfında olduğu gibi, yüksek tekel fiyatlarıdır. İkinci olarak, devletin vergi politikaları ve enflasyon da, bir yanıyla ek-tekel kârının kaynaklarını oluştururken; öteki yanıyla da, bu katmanların sömürülmelerinin ve yaşam koşullarının görece gerilemesi sonucunu doğurmaktadır...

Kentsel alanda, işbirlikçi-tekelci sermayenin, tekelci ve işbirlikçi olmayan orta ve küçük sermayeler üstündeki baskısı ve bu kesimlerden bir ek-tekel kârı elde etmesinin yolu ve yöntemleri, oldukça değişik ve karmaşıktır. İlk olarak, orta ve küçük sermayelerin girdi gereklerinin önemli bir bölümünü, işbirlikçi-tekelci sermaye karşılamaktadır. Bu malların fiyatlarının oluşumu üzerinde, orta ve küçük sermayelerin, hiçbir pazarlık gücü yoktur. Ve bu mallar üzerindeki yüksek tekel fiyatları nedeniyle, işbirlikçi-tekelci sermaye, orta ve küçük sermayelerden bir ek-tekel kârını ele geçirmiş olmaktadır...

İkinci olarak, orta ve küçük boy tekeldışı sermayenin (genellikle yan sanayiler), ürettiği ürünlerin önemli bir bölümünü de, işbirlikçi-tekelci sermaye satın almaktadır. Ve bu ürünlerin fiyatlarının belirlenmesinde de, tek etkin güç, işbirlikçi-tekelci sermayedir. Orta ve küçük sermayelerin ürettiği bu malların fiyatları düşük bir noktada belirlendiğinden, bu yöntem, işbirlikçi-tekelci sermaye için, ek-tekel kârı elde etmenin bir başka kaynağını oluşturmaktadır...

İşbirlikçi-tekelci sermayenin, tekeldısı sermaye üstündeki baskısı, bu kadarla da kalmamaktadır. Krediden pazarlamaya, taşımadan dağıtıma değin, ekonominin tüm köprü başlarını elin-

de tutan işbirlikçi-tekelci sermaye, tüm bu araçları kullanarak, orta ve küçük sermayeleri baskısı altında tutmaktadır.

Kırsal alana gelince : Kırsal alanda, büyük toprak sahipleri dışında kalan orta köylülük, küçük üreticiler ve hiç topraksız köylü ocakları da, işbirlikçi-tekelci sermayenin ek-tekel kârı sağladığı önemli kaynaklardan birini oluşturmaktadır.

Birinci olarak, kırsal alan, işbirlikçi-tekelci sermaye için, iyi bir pazardır. Ve bu nedenle de, yüksek tekel fiyatlarıyla satılan tüketim malları, işbirlikçi-tekelci sermayeye, ek-tekel kârı sağlamanın önemli bir yanını oluşturmaktadır.

İkinci olarak, tarımsal ürünlerin taban fiyatlarının belirlenmesinde en etkin güç, hiç kuşku yok ki, işbirlikçi-tekelci sermayedir. Ve bugün bilinmektedir ki, tarımsal ürünlerin taban fiyatları düşük tutulmakta ve bu uygulamalar da, dolaylı ya da dolaysız bir biçimde, ek-tekel kârı elde etmenin bir başka yolunu oluşturmaktadır...

Üçüncü olarak, bugün Türkiye'de tarımda kullanılan girdilerin üretimi, tümüyle işbirlikçi-tekelci sermayenin elindedir. Ek-tekel kârı sağlamanın bir yolu da, tarım girdilerinin yüksek tekel fiyatlarıyla kırsal alana satılmasıdır...

Sonuncu olarak, vergi politikaları ve enflasyon da, yoksul ve orta köylülüğü olumsuz yönde etkilemekte ve bu uygulamalar da, kırsal alanda ek-tekel kârı sağlamanın dolaylı yanını oluşturmaktadır...

Ek-tekel kârı elde etmenin bir başka kaynağını da, devlet oluşturmaktadır. Birinci olarak devlet, işbirlikçi-tekelci sermaye için, iyi bir müşteri, iyi bir satın alıcıdır. İşbirlikçi-tekelci sermayenin ürettiği mal ve hizmetlerin önemli bir bölümünü yüksek tekel fiyatıyla satın alan devlet, böylece ek-tekel kârı yaratmanın bir başka önemli kaynağını oluşturur...

İkinci olarak, devlet işletmelerinin önemli bir bölümü, işbirlikçi-tekelci sermaye için, ucuz girdi üretmek ve ucuz taşımacılık yapmakla yükümlü kılınmıştır. Bu uygulamalar da, ek-tekel kârı yaratmanın bir başka yolu, bir başka yöntemidir...

Kuşkusuz, devletin, işbirlikçi-tekelci sermayeye tanıdığı ayrıcalıklar, bunlarla da kalmamaktadır : Ucuz iç ve dış kredi olanaklarından tutun da, değişik sübvansiyonlara, vergi indirim ve iadelerine, gümrük indirimlerine değin uzanan bir dizi ayrıcalık, işbirlikçi-tekelci sermayenin buyruğuna sunulmuş bulunmaktadır...

ÇIKIŞ YOLU : UDC VE İLERİ DEMOKRATİK BİR DÜZEN

Şu da söylenmelidir ki, tümüyle yenisömürgecilik uygulamalarından kaynaklanan ve yıllardır üstesinden gelinemeyen bunalımlar var. Bu bunalımların, işbirlikçi-tekelci sermaye dışında kalan sınıf ve katmanlara yansıması var...

Döviz darboğazı, işsizlik, pahalılık, üretim, yatırım ve kalkınma hızı büyüklüklerinde ortaya çıkan gerilemeler ve enerji yetersizliği, Türkiye kapitalizminde gözlenen bunalımların bir bölümü. Ve tüm bunlar, emekçi sınıf ve katmanları, işbirlikçi-tekelci sermaye dışında kalan milyonları doğrudan ilgilendiriyor, onları olumsuz yönde etkiliyor, bu kesimlerin yaşam koşullarını her geçen gün daha da kötüleştiriyor...

Yenisömürgecilik uygulamaları, tekel ve holdingçilik olgusunun ortaya çıkardığı bu bunalımlar, bir başka yanıyla da, Türkiye'deki faşizm tehlikesinin maddi koşullarını oluşturmaktadır. İşbirlikçi-tekelci sermaye, göreli demokratik bir ortamda bile, bu bunalımların üstesinden gelemiyor, ülkeyi ekonomik ve politik anlamda yönetmekte güçlük çekiyor... İşte, işbirlikçi-tekelci sermayenin açıktan faşizmi dayatmak istemesinin bir nedeni de budur...

İkinci olarak, Türkiye'de başını işçi sınıfının çektiği, anti-faşist, anti-emperyalist, anti-tekelci demokratik savaşımın yükselmesi, işbirlikçi-tekelci sermayeyi ürkütüyor... İşçi sınıfı hareketini ezmek, tüm demokratik güçlerin oluşturduğu toplumsal demokratik muhalefeti yok etmek için, işbirlikçi-tekelci sermaye, dış güçler, emperyalistler, NATO'cular, İMF'ciler, çokuluslu tekeller, halkımıza açıktan faşizmi dayatmak istiyorlar...

Burjuva basın ve yayın organlarının, faşist mihrakların, işbirlikçi-tekelci sermayenin sözcülerinin, faşist Türkeşlerin, Demirellerin, UDC çağrısı karşısında, hep bir ağızdan TKP'ye saldırmaları ve bu saldırılarını her geçen gün daha da yoğunlaştırmaları boşuna mıdır? UDC'nin oluşturulması ve yaşama geçirilmesi aşamasında, işbirlikçi-tekelci sermayenin, tüm faşist odakların, kontrgerillanın, bombalı silahlı saldırılarını yoğunlaştırmaları, sürekli orduya davetiye çıkarmaları, boşuna mıdır?

İşte bu tehlike karşısında, zaman yitirilmeden yapılması gereken, ulusal demokratik güçlerin anti-faşist cephe birliğini, UDC'yi oluşturmak, UDC'yi yaşama geçirmektir. Olayın bir yanı budur...

Neden, UDC anti-faşist içeriği yanında, anti-emperyalist, anti-tekelci ve anti-feodal içerikli olmak zorunluğundadır? Soruna böyle yaklaşmak, soruyu böyle koymak, Türkiye'nin önündeki devrim aşamasının ne olması gerektiğinin yanıtını da verecektir. Daha açık bir deyişle, neden UDC anti-tekelci, anti-faşist, anti-emperyalist ve anti-feodal güçlerin oluşturduğu bir cephedir ve son çözümlemede, bu cephe ile sosyalizme geçiş için zorunlu geçiş aşaması olan "ileri bir demokratik düzen" amaçlanmaktadır?

Bunun nedeni şudur : Marksist-Leninist öğreti, işçi sınıfı hareketinin strateji ve taktiklerini saptarken, toplumun önündeki

devrim aşamasını belirlerken, esas çıkış noktasının yaşamın pratiği, toplumda varolan öznel ve nesnel koşullar olduğunu söylüyor...

Yaşamın pratiği neyi gösteriyor, bir bakalım... Yanıtlanması gereken ilk soru şudur : Türkiye'de faşizm tehlikesi nasıl ortadan kaldırılabilir, faşizm nasıl tümden yenilebilir? Bu sorunun gerçek yanıtı, faşizmin maddi temellerinin ne olduğu sorusunda yatmaktadır. Türkiye'de faşizmin maddi temeli, emperyalizmdir, NATO'lardır, İMF'lerdir, Dünya Bankaları'dır, Çokuluslu tekellerdir, yani yenisömürgecilik uygulamalarıdır, tekelciliktir, holdingciliktir... Buna kimsenin itirazı olabilir mi?

O halde, faşizmi kesin yenmenin yolu, anti-emperyalist ve anti-tekelci savaşımla içiçe geçmiş olmuyor mu? Faşizmi kesin olarak yenebilmenin yolu, yenisömürgecilik uygulamalarına son vermekten, çokuluslu tekellerin ve onların yerli işbirlikçilerinin üretim araçlarına elkoymaktan, NATO'lardan, CENTO'lardan, İMF'lerden, Dünya Bankaları'ndan ayrılmaktan, ikili kölelik anlaşmalarını yırtmaktan, Türkiye'deki atom harmanlarını söküp atmaktan geçmiyor mu?

Tüm bunlar, anti-faşist savaşımın, anti-emperyalist ve anti-tekelci savaşımla içiçe geçtiğini ve özünde cephe sorununun bir iktidar sorunu olduğunu, bir avuç işbirlikçi-tekelci sermaye ve büyük toprak sahipleri dışında, başını işçi sınıfının çektiği tüm ulusal demokratik güçleri kapsadığını göstermiyor mu? İşte, tüm bunlar için, Ulusal Demokratik Cephe... İşte, tüm bunlar için, ileri demokratik bir düzen... İşte tüm bunlar için, sosyalizme giden yolda, zorunlu bir geçiş aşaması, yani ileri demokratik bir düzen...

Demek ki, anti-faşist güçlerin birliğini, anti-emperyalist, anti-tekelci ve tüm demokratik güçlerin birliğinden ayırmak olanaklı değildir... Bu bir istek sorunu değildir... Bu yaşamın bir dayatması, varolan öznel ve nesnel koşulların gerçekçi bir değerlendirilmesidir... Sorun, varolan nesnel koşulların yanında, öznel koşulları oluşturmak, tüm ulusal demokratik güçleri UDC'de toplamak, "ileri demokratik bir düzen" kurmak için, anti-faşist, anti-emperyalist, anti-tekelci ve anti-feodal savaş bayrağını yükseltmektir...

Başını işçi sınıfının çektiği, tüm ulusal demokratik güçlerin oluşturduğu UDC saflarında verilecek anti-faşist, anti-emperyalist ve anti-tekelci savaşımda esas başarı, ileri demokratik bir düzenin kurulmasıyla gerçekleşecek ve böylece, emperyalist-kapitalist sistemin, çokuluslu tekellerin, işbirlikçi-tekelci sermayenin, büyük toprak beylerinin, milyonlar üstündeki her türden baskı, sömürü ve zulmüne son verilecektir... İleri demokratik düzenin, ekonomik-demokratik ve sosyal-politik görevlerinin neler olduğu konusu, gelecek yazılarımızda işlenecektir...

Nikaragua'da Son Sözü Kitlelerin Savaşımı Söyleyecek

«Son yıllarda ülkemizdeki güçler dengesi, ilerici güçlerin ve demokrasi yanlılarının lehine büyük gelişmeler göstermiştir. Keskinleşen çelişkiler ve giderek derinleşen bunalımlar sonucu halk kitlelerinin hoşnutsuzluğu öylesine artmıştır ki, Somoza Ailesi'nin unsurlarını, devlet mekanizmasındaki yöneticileri, orduyu ve kiliseyi de kapsamına almıştır. Burjuvazinin önemli bir bölümü de Somoza Ailesi'ne karşı çıkmaktadır. Nikaragua Sosyalist Partisi, (Nikaraguali komünistlerin örgütü) ülkemizdeki durumu şu şekilde saptamaktadır : İlerici güçler ve demokrasi yanlıları henüz iktidarı devralacak duruma gelmemişlerdir. Öte yandan Somoza rejimi de tüm baskılara, işkencelere ve katliamlara karşın, muhalefetin sesini susturmayı, kitleleri ezmeyi başaramamaktadır. Bugün ülkemizde ilerici güçler ile gerici güçler arasındaki karşılıklı ilişkide bir eşitlik gözlenmektedir. Önümüzde duran acil görev, bu eşitliği halk kitlelerinin yararına, demokrasi yararına bozmaktır.»

Nikaragua Sosyalist Partisi Merkez Komitesi 1. Sekreteri Luis Sanchez, Nikaragua'daki gerçek durumu işte böyle özetliyor.

BARDAĞI TAŞIRAN SON DAMLA

Nikaragua'da Somoza Ailesi kanlı iktidarını sürdürürken, 10 Ocak 1978'de Managua'da bir cinayet işlendi. Nikaragua Sosyalist Partisi dahil yedi muhalefet partisi ve iki sendikadan oluşan **Kurtuluşun Demokratik Birliği** (UDEL) örgütünün yöneticilerinden gazeteci Pedro Joaquin Chamorro sokak ortasında hunharca katledildi. Bu cinayet, halk kitlelerinin tahammülünü taşıran son damla oldu.

İşçi sınıfı, 14 gün süren genel grev başlattı. Ülke tarihinde eşi görülmedik olan bu grev, ekonomiyi altüst etti. Ardından yerel seçimler boykot edildi. Seçmenlerin % 80'i sandık başına gitmediler. Temmuz ayında 12 bin sağlık emekçisinin grevi patlak verdi. Bu arada üniversitelerde boykot eylemi başladı. Öğrenciler, Birleşmiş Milletler ve Amerikan Devletleri Örgütü'nün Managua'daki bürolarını işgal ederek tüm dünyanın dikkatini, Nikaragua'daki kanlı Somoza yönetimine çektiler. Basına konan sansürü protesto eden radyo ve televizyon çalışanları, bir gün yayın yapmadılar.

Öte yandan gerilla savaşına girişen **Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi,** çeşitli kentlerde Somoza uşaklarına karşı eylemler başlattı. Ve Nikaragua tarihinde ilk kez, ülkedeki tüm muhalefet güçleri Somoza Ailesi iktidarına karşı aynı anda eylem yürütmeye başladı.

GENİŞ CEPHE KURULUYOR

1978 Martı sonlarında Nikaragua'da yeni bir gelişme kaydedildi. Ülkedeki tüm muhalefet güçlerinin eylemlerini koordine eden **Geniş Cephe (Frente Amplio)** kuruldu. **Geniş Cephe**, Somoza'ya karşı ve başkanlık seçimlerinin öne alınması, genel seçimlerin yapılması ve yeni bir Anayasa hazırlanmasından yana tüm güçlerin, siyasal partilerin ve hareketlerin yer aldıkları bir koordinasyon kurulu niteliğindedir. 1974 yılında kurulmuş olan **UDEL** ise, demokratik devrimin gerçekleştirilmesini hedefleyen bir hareket olarak legal çalışmaktaydı. Oysa şu anda Demokratik Hareket, Otentik Muhafazakar Parti, Sosyal Hristiyanlar Partisi ve 12'ler Hareketi de yeni kurulan **Geniş Cephe** içerisinde yer alarak eylemlerini Somoza diktatoryasına karşı yoğunlaştırmaktadırlar.

11 Temmuz 1978 tarihinde iç ve dış baskıların sonucu olarak bir açıklama yapan Somoza, ülkede komünistlerin faaliyetlerini açık olarak sürdürebileceklerini ilan etti. Yine aynı tarihte Kosta Rika'da sürgünde bulunan aydınlar, iş adamları ve papazlardan meydana gelen 12'ler burjuva Demokratik Hareketi mensupları da Nikaragua'ya geri döndüler.

SANDİNİST CEPHE İLE OLAN İLİŞKİLER

Nikaraguali komünistlerin örgütü Nikaragua Sosyalist Partisi Merkez Komitesi 1. Sekreteri Luis Sanchez, partisinin önünde duran sorunları şöyle özetliyor :

«Biz komünistlerin en büyük uğraşlarından birisi de Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin Geniş Cephe'de yer almasını sağlamaktır. Bizim partimiz ve Sandinist Cephe eylem birliği içine girerse, Nikaragua'daki sol hareket büyük kazanımlar sağlar. Bu cephenin desteğini almadan Somoza'yı deviremeyeceğimizi biliyoruz. Onlar da biz olmadan kurtuluşun sağlanamayacağının bilincindeler. Son zamanlarda Sandinist Cephe yöneticileri arasında gerilla savaşının Somoza rejimine karşı tek savaşım biçimi olmadığını kavrayanlar var. Geniş halk yığınlarının desteği ve aktif katılımı olmaksızın hiçbir eylemin başarıya ulaşamayacağını onlar da açıkça gördüler. Partimiz, Somoza rejimine karşı tüm savaşım biçimlerini —bu arada silahlı savaşı da— seferber etmektedir. Fakat tüm ilerici güçler gibi, her türlü savaşın ancak yığınların eylemiyle başarıya ulaşacağını da bilmektedir.

«Geniş Cephe'nin heterojen bileşimi, bir başka önemli sorunu da getirmektedir. Burjuvazi ve onun iplerini çeken dış güçler, cepheyi etkisiz kılmak ve sessizce bir burjuva demokrasisine geçivermek sevdasına kapılmışlardır. Gerçi bu almaşık Somoza diktatörlüğünden kat kat iyidir, fakat ülkemiz derin değişimler ve dönüşümler gereksinmesi içerisindedir. Yalnızca burjuva hak ve özgürlüklerinin tanınması, geniş halk yığınlarının gereksinmelerini, ekonomik durumlarını hiçbir şekilde değiştiremez.»

SOMOZA'YI DESTEKLEYENLER KİMLER?

Luis Sanchez, Somoza'nın niteliğini ve ne istediğini de şöyle özetlemekte :

«Somoza 1981 yılına dek iktidarda kalmak ve kasasına birkaç milyon dolar daha akıtmak sevdasındadır. Onu ABD'li çevreler açıkça destekleyememektedirler. Fakat paralı askerler, Brezilyalı paraşütçüler, Vietnam Savaşı sırasında uzmanlaşmış caniler, Küba'dan kaçmış olan karşı-devrimciler Somoza'nın ölüm çetelerine destek olmaktadır. İsrail ise bu kan içiciye silah ve cephane vermektedir. Somoza, tüm girişimlerine karşın, ABD Temsilciler Meclisi ve Senato kulislerinde kendisine aktif destek sağlayamamıştır. Fakat bir zamanlar Batista'yı kukla olarak kullanan ve Küba halkına kan kusturan Standard Fruit, United Fruit, Standard Oil, Texaco ve İTT gibi çok uluslu şirketler, ABD'nin doğrudan desteği yerine, Brezilya'nın, Guatemala'nın İsrail'in vekilliğini sağlamaktadırlar.

Son zamanlarda burjuvazinin Geniş Cephe'yi yozlaştırma girişimlerine paralel olarak özellikle 12'ler Hareketi kullanılmak ve Somoza yanlısı bir halk düşmanı burjuva hükümeti oluşturulmak istenmektedir. Ne var ki, Somoza Ailesi'nin istekleri ve niyetleri ülkemizin ekonomik ve politik gelişmesini engellemektedir. Bu nedenle Somoza'nın günleri sayılıdır. Halk kitleleri Somoza'yı devireceklerdir.»

SON GELİŞMELER

Nikaragua'daki son gelişmelere göz atınca, Nikaragua Sosyalist Partisi Merkez Komitesi 1. Sekreteri Luis Sanchez'in ortaya koyduğu kaygıların anlamını görmek mümkündür.

İlkönce, dağlara çekilen ve geçici bir yenilgiye uğradığını belirten Sandinist Cephe, 12'ler Hareketi'nin yeralacağı bir geçici hükümetin kurulmasını kabul ettiğini açıklamıştır. 12'ler Hareketi'nin sözcüsü Carlos Tunnerman da yaptığı açıklamada, Somoza ailesinin mülksüzleştirilmesine ve malların yoksul halka dağıtılmasına hazır olduklarını beyan etmiştir. Somoza'nın ölüm mangaları kanlı saldırılarını sürdürürlerken yapılan bu açıklama, büyük önem taşımaktadır. Fakat 12'lerin yeralacağı geçici hükümet kurulacak mıdır? Bu hükümet, geniş halk yığınlarının istemlerini bir kenara iterek, burjuvazinin palazlanmasını mı sağlayacaktır? Somoza ailesini mülksüzleştirdikten sonra, komünistlere, sosyalistlere, sosyal demokratlara ve yurtseverlere baskılar mı uygulayacaktır? Sandinist Cephe, Geniş Cephe içerisinde yer alarak güçlü bir muhalefetin oluşmasına katkıda bulunacak mıdır? Yoksa burjuvazi tarafından ilerici güçlere karşı bir kılıç olarak mı kullanılacaktır? Bütün bu sorunların yanıtları gelecek günlerde ve işçi sınıfı başta olmak üzere Nikaragua halkı tarafından verilecektir.

temel dağıtım

ÜRÜN SOSYALİST DERGİ, BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI, SANAT EMEĞİ, İLERİCİ YURTSEVER GENÇLİK, KADINLARIN SESİ DERGİSİ, LİSELİ GENÇLİK, DEVRİMCİ DEMOKRATİK GENÇLİK, SANAT VE TOPLUM DERGİLERİ TÜRKİYE DAĞITIMI

DAĞITIMINI YAPTIĞIMIZ YAYINLAR :

A. KADİR YAYINLARI, ARKADAŞ KİTAPLARI, ANT YAYINLARI, BİLİM YAYINLARI, EVREN YAYINLARI, GERÇEK YAYINLARI, GÖZLEM YAYINLARI, GÜNCEL YAYINLARI, HABORA YAYINLARI, İLERİCİ YURTSEVER GENÇLİK YAYINLARI, KAVRAM YAYINLARI, KIZILIRMAK, KONUK YAYINLARI, KÖZ YAYINLARI, MAKİNE MÜHENDİSLERİ ODASI KİTAPLARI, NADAS YAYINLARI, ODA YAYINLARI, ORTAM YAYINLARI, ÖNCÜ YAYINLARI, ÖZGÜN YAYINLARI, SORUN YAYINLARI, SOSYAL KLASİKLER, TEMEL YAYINLARI, ÜRÜN YAYINLARI, VARDİYA YAYINLARI, YANSI YAYINLARI, YANSIMA YAYINLARI, YENİ DÜNYA YAYINLARI, YOL YAYINLARI, YÖNTEM YAYINLARI.

MERKEZ : Taşsavaklar Sk. Yerebatan Cad. Bayoğlu Han No: 5/2 Cağaloğlu - İSTANBUL

ŞUBELER

İSTANBUL : Himaye-i Etfal Sk. Orhan Bey İşhanı No. 6/1 Cağaloğlu - İSTANBUL

ANKARA : Ataç Sk. Nur Apt. 33/3 Yenişehir - ANKARA

İZMİR : 3. Beyler, 850 Sk. 31/201 Kemeraltı - İZMİR

ADANA : İnönü Cd. Kızılay İş Hanı arkası, Özkan Apt. No: 5/3 ADANA

DİYARBAKIR : Ali Emiri Cd. 2. Sk. No: 8 DİYARBAKIR

ZONGULDAK : Mithatpaşa Mah. Okul Sk. No: 16 ZONGULDAK

İZMİT : Demiryolu Cd. Saka İş Hanı, 122/B K. 2/3 İZMİT